

Debatten som sporet av

En kvantitativ innholdsanalyse av Bergensavisen og Bergens Tidendes dekningen av Bybanes fjerde byggetrinn mot Åsane

Jin Sigve Mæland

Masteroppgave i medievitenskap

Institutt for informasjons- og medievitenskap

Universitetet i Bergen

Høsten 2017

Forord:

Det å skrive en masteroppgave er en unik mulighet til å fordype seg i et valgfritt tema innfor det medievitenskaplige fagfeltet. For en som ikke klarer å bestemme seg helt, er det både en velsignelse og en forbannelse at det kun er fantasien som setter grenser for hva en kan jobbe med. Etter å ha lekt med tanken om å gjennomføre fantastiske analyser av alle spennende og gøy ting, falt til slutt valget ned på noe som så kjedelig som Bybanen. Som bergenser, patriot og idiot slo det meg plutselig hvor mye jeg faktisk brydde meg om Bybanen og ikke minst hvor mye folk snakket om den. Alle har sin subjektive mening om Bybanen, og når du bor i Bergen så har folk en tendens til å skulle si hva de mener om så mangt til andre (min egen far, er intet unntak i den sammenheng). Etter hvert lurte jeg på hvorfor folk var så splittet i synet på Bybanen og hva som gjorde dem så splittet? Til slutt slo det meg at hei, jeg er jo medievitenskapsstudent – hvorfor ikke undersøke dette.

Det å skrive en masteroppgave henter frem janusansiktet i de fleste av oss, men det har til syvende og sist vært et fantastisk eventyr. På den ene siden har det vært et utrolig lærerikt og spennende arbeid, mens på den andre siden er det få ting som har vært mer frustrerende å jobbe med. Som enhver god eventyrfortelling har jeg hatt gleden av å ha gode hjelpere som vært der for å guide meg gjennom jungelen av forvirring. Først og fremst vil jeg takke hovedveileder Rune Klevjer, og biveileder Jan Fredrik Hovden for god veiledning og nyttige kommentarer. Uten deres faglige råd hadde jeg nok levert en kvalitativ masteroppgave i sammenlignende politikk og ikke en kvantitativ oppgave i medievitenskap. Sist, men ikke minst, og absolutt viktigst, vil jeg takke Lisa for at du alltid har vært der med et smil, gode ord, et skarpt blikk og lån av datamaskin. Uten deg hadde jeg ikke klart å fullføre.

Innholdsfortegnelse

1. INTRODUKSJON	5
1.1. PROBLEMSTILLING:	8
1.2. SKINNEGÅENDE KOLLEKTIVTRANSPORT I BERGEN FREM TIL 2013	9
1.3. BYBANENS FJERDE BYGGETRINN MOT ÅSANE.....	11
1.4. TIDLIGERE OPPGAVER.....	14
2. TEORI: PRESSEN, SAMFUNNET OG STATEN	16
2.1. SAMFUNNSKONTRAKTEN MELLOM BORGERE OG STATEN	16
2.2. PRESSENS SAMFUNNSOPPDRAG	16
2.3. PRESSEN TAR SELV DEFINISJONSMAKTEN PÅ SAMFUNNSOPPDRAGET	17
2.4. PRESSEN OG STATEN	20
2.5. SAMFUNNSOPPDRAGET UNDER PRESS.....	23
2.6. JOURNALISTISKE VALG	28
2.6.1. Nyhetsproduksjon.....	29
2.6.2. Medierammen	30
2.6.3. Kilder.....	31
2.6.4. Sentrum vs. periferi.....	32
3 METODE	34
3.1. KVALITATIV ELLER KVANTITATIV METODE, SAMT PERSONLIGE FORHOLD	34
3.2. FORSKNINGSDESIGN: KVANTITATIV INNHOLDSANALYSE FIKSE!	36
3.2. UTVALG.....	37
3.2.1. Bergens Tidende	37
3.2.2. Bergensavisen.....	38
3.3. KODEBOK OG DATAREGISTRERING	38
3.3.1. Valg av enheter.....	39
3.3.2. Valg av variabler og verdier	39
3.3.3. Sjanger, prioritering og volum.....	40
3.3.4. Vinkling og geografisk beliggenhet	40
3.3.5. Tema.....	41
3.3.6. Kilder.....	42
3.4. VALG AV DATA OG AVGRENSNING	42
3.4.1. Oppdeling av artikler	43
3.4.2. Tidsavgrensning av utvalg	43
3.5. KODING	44
3.5.1. Undersøkelsens reliabilitet	44
3.5.2. Intersubjektivitetstest.....	46
4. UNDERSØKELSENS FUNN	50
4.1. REDAKSJONELLE ARTIKLER.....	50
4.1.1. Volum og prioritering	50
4.1.2. Illustrasjoner.....	57
4.1.3. Geografisk beliggenhet og vinkling	58
4.1.4. Tema.....	61
4.1.5. Kilder og byline	63

4.2. MENINGSBÆRENDE STOFF	68
4.2.1. Volum.....	68
4.2.2. Leder.....	69
4.2.3. Kommentarer.....	72
4.3. BORGERES DELTAGELSE I DEBATTEN OM BYBANENS MOT ÅSANE	75
4.3.1. Kronikker.....	76
4.3.2. Leser- og debattinnlegg.....	81
5. ANALYSE AV FUNN SETT OPP MOT TEORI	88
5.1. BA OG BTS FORVALTNING AV SAMFUNNSOPPDRAGET	88
5.1.1. Informasjons og vaktbikkjefunksjonen.....	88
5.1.3. Valg av kilder og journalistisk mangfold	91
5.1.4. Sentrum vs. periferi.....	92
5.2. ARENAFUNKSJONEN.....	93
5.2.1. Hvem er det som kommer til ordet?.....	93
5.2.2. Hvilke vinkling og tematikk blir tatt opp på debattsidene?.....	94
5.3. KOMMENTARFUNKSJONEN	95
5.4. INNHOLDSMANGFOLD	95
5.4.1. Økonomien setter sine begrensinger.....	97
5.4.2. Kvalitet.....	97
5.4.3. Hadde vi klart oss med dekningen til bare en avis?	98
5.5. VIDERE FORSKNING.....	100
LITTERATURLISTE.....	101
VEDLEGG 1 KODEBOK – REDAKSJONELT STOFF	104
VEDLEGG 2 KODEBOK - MENINGSBÆRENDE STOFF	106
VEDLEGG 3	1
FORKLARING TIL KODEBOK – REDAKSJONELLE ARTIKLER	1
FORKLARING TIL KODEBOK – MENINGSBÆRENDE STOFF.....	1

1. Introduksjon

Den 17. juni 2014 vedtok bystyret i Bergen å legge Bybanen mot Åsane i tunnel gjennom sentrum. Vedtaket var et resultat av tverrpolitisk samarbeid og konflikt, der posisjon og opposisjon både gikk sammen, og dolket hverandre i ryggen. Høyre (H), Kristelig Folkeparti (KrF) og Fremskrittspartiet (Frp) hadde byrådsmakten, men var ikke enige i bybanesaken. H var splittet, KrF ville over Bryggen, mens Frp ville ha Bybanen i tunnel. For å få flertall i saken, søkte flertallet i H og hele Frp støtte fra Arbeiderpartiet (Ap) for å få gjennomslag for en tunnelløsning. Samtidig som bystyret vedtok tunnelløsningen, vedtok de også å frede Bryggen for fremtidig bybanetraffikk. KrF gikk dermed på sitt andre sviende nederlag på kort tid. Bare en knapp måned tidligere valgte deres egen byråd for byutvikling, Filip Rygg (KrF), å gå av grunnet uoverensstemmelser over trasévalget. Til tross for uenighetene hadde altså KrF valgt å forbli i byrådet sammen med H og Frp i håp om å komme frem til en løsning, samt redde byrådssamarbeidet. Men når bystyret lukket døren helt for et trasévalg over Bryggen, følte KrF seg dolket i ryggen og valgte å tre ut av Byrådssamarbeidet. Dette førte til at Bergen satt igjen med et mindretallsbyråd bestående av H og Frp. Diskusjonene, både som ledet opp til og i etterkant av bystyrets vedtak om å sende Bybanen i tunnel mot Åsane, utspilte seg offentlig gjennom pressen. Konflikter rundt traséen og de mange utredningene sammen med det politiske spillet mellom parti og innad i parti ble synliggjort spesielt av dagspressen, gjennom dekningen til Bergens Tidende (BT) og Bergensavisen (BA).

En sterk og fri presse er et av grunnelementene i et velfungerende demokrati. I Norge følger vi Charles Montesquieus maktfordelingsprinsipp og legger et tydelig skille mellom lovgivende, utøvende og dømmende makt. Samtidig som man skal ha et skille mellom maktinstitusjonene er det også viktig at borgerne har tillitt til de som styrer. Jostein Gripsrud skriver i «*Mediekultur, mediesamfunn*» at offentlighetens roller er å være en plass der borgerne kan ytre sine meninger, ofte gjennom pressen slik at de blir hørt av staten. Gripsrud skriver videre at «*offentligheten er, når den fungerer som den skal, et grunnleggende element i det liberale demokratiet i kapitalistiske land*»¹.

Helle Sjøvaag utdyper tanken om en offentlighet ved at en fri og uavhengig presse var de som skulle passe på idealet om et gjensidighetsforhold mellom demokratiet og

---

¹ Gripsrud 2015:232

offentligheten. Pressen ble slik et bindeledd mellom de styrende og de som ble styrt; borgerne. Borgerne skulle utøve sin demokratiske plikt gjennom å være vaksomme overfor hvordan styresmaktene forvaltet sin makt. Den informasjonen fikk de av pressen. Pressen skulle på sin side både informere borgere, samt gi tilbakemelding til styresmaktene på de punktene borgerne var misfornøyde med. Etter hvert ble også samfunnet så komplisert at borgerne trenger journalister til å sortere og fremheve viktige saker slik at de kan vedlikeholde sine kontraktsmessige plikter².

For å kunne ivareta ytringsfriheten, samt bygge oppunder demokratiet og offentlighetsprinsippene, har man gitt mediene et samfunnsoppdrag. Roppen og Allern skriver blant annet at for at et demokrati skal være velfungerende, er det viktig at meningsutveksling blant borgerne korresponderer med prosessene rundt politiske beslutninger. I norsk politisk kultur betyr det at pressen har et særskilt ansvar for å informere, overvåke og legge til rette for debatt. Gjennom denne tilretteleggingen er pressen med på å fylle sitt samfunnsoppdrag³. Dette stadfestes også i en Norsk Offentlig Utredning (NOU) fra 2010, *NOU2010:14 Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*.

Mediene spiller en sentral rolle for å sikre ytringsfrihet og et levende demokrati, og staten har derfor et ansvar for å legge til rette for et mangfoldig mediasystem av høy kvalitet. Utvalget finner at Internett og sosiale medier blir stadig viktigere, men at de ikke har erstattet den funksjon etablerte medier har i å fremme nyheter og samfunnsdebatt. (NOU 2010:12)

I tillegg til å stadfeste mediernes viktighet og funksjon ser denne NOU-en nærmere på hvilke virkemidler det offentlige skal bruke for å opprettholde disse prinsippene. Uten den mediestøtten mediebedriftene får både direkte og indirekte, så hadde vi ikke hatt det mangfoldet av lokal, regional og nasjonal presse som vi ser i dag. Et mediemangfold er viktig for å fremme ulike meninger og holdninger som finnes i ulike samfunnslag. På samme måte er det viktig med et mangfold i avisenes *framing* eller vinkling av saker, slik at man ikke ender opp med at én oppfatning fra én avis blir stående som gjeldende, uten at den blir utfordret.

---

² Sjøvaag 2010 s.43

³ Roppen & Allern 2010 s.12-13

I Bergen nyter man godt av statens ønske om å opprettholde et mediemangfold på avsendersiden. Tall fra Medienorge viser at BT er størst i Bergensregionen med et opplag på 49 019 i 2016⁴. Dette gjør BT til landes fjerde største avis i opplag, kun slått av Verdens Gang (VG) og Aftenposten morgen (AP) og Adresseavisen. I tillegg til BT har Bergen nummer to-avisen Bergensavisen (BA). BA hadde i 2016 et opplag på 13 768 og fikk samme året fjerde mest direktepressestøtte av alle aviser i Norge⁵. I tillegg til å være den største avisen i Bergen, er BT en tidligere fullformatavis som har vært assosiert med høyere journalistisk kvalitet. BA har sine røtter i tabloidpressen, krim- og kjendisjournalistikk. Tabloidpressen preges av store bilder, overskrifter og har ofte mindre bakgrunnsstoff i sine saker. Det er med andre ord stor forskjell i avisenes profiler. Denne ulikheten og konkurransen mellom BT og BA vil i større grad kunne sikre at variasjon i vinkling, kilder og tema blir ivaretatt og presentert for borgerne på en god måte. Dette er viktig fordi Norge er et av de landene i verden hvor det blir lest flest aviser. Tall fra Medienorge viser at fra 2001 til 2015 leste 82-72 % av Norges befolkning avis enten i papir eller på nett i løpet av en gjennomsnittssuke⁶. I 2013/14 leste 42 % av nordmenn regional- eller lokalaviser⁷.

Til tross for at Norge har en offensiv mediepolitikk og selv om pressens samfunnsoppdrag og mediemangfold blir ansett som viktige elementer i det norske demokratiet, er journalistikken i dag under sterkt press. Synkende inntekter og mangel på en bærekraftig forretningsmodell hos mediehusene, har ført til stadig nedskjæringer og reduksjoner uten at man har forminsket omfanget av saker eller arbeidsoppgaver som en journalist skal gjennomføre. Denne bekymringen kommer til uttrykk i *NOU2017:7 Det norske mediemangfoldet*:

I dagens og de nærmeste årenes situasjon er ikke mediepolitikk bare mediepolitikk, men demokrati- og mediepolitikk. Det er selve infrastrukturen i folkestyrets offentligheter som er under så sterkt press at det er grunn til å frykte at journalistikkens art ikke lenger kan fylle sin uunnværlige rolle. I en omstillings- og overgangsperiode krever dette omfattende og offensive offentlige tiltak. Ikke for å drive næringspolitikk og berge enkeltselskaper og medier, men for å sikre borgerne og samfunnet den viktige journalistikken vi trenger - den samfunnsviktige journalistikken som opplyser borgerne og setter oss i stand til å delta i diskusjoner og

---

⁴ Medienorge:2017a

⁵ Medietilsynet:2016

⁶ Medienorge:2017b

⁷ Medienorge:2017c

*beslutninger, og som sikrer at det som ikke fungerer i samfunnet blir kritisk belyst og gransket av uavhengige redaksjoner*⁸.

1.1. Problemstilling:

I lys av mediemangfoldsutvalgets beskrivelse av journalistikken som er under hardt press, har jeg i denne oppgaven valgt å se nærmere på BA og BTs dekning av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane og hvordan avisene ivaretar den samfunnsviktige journalistikken i denne saken. Gjennom en kvantitativ innholdsanalyse vil jeg se nærmere på hva som faktisk sto på trykk om saken; Hvordan sakene er vinklet, hvilke kilder som blir brukt og hvilke temaer som blir trukket frem. Skaper BA og BT et reelt innholdsmangfold gjennom at de har to ulike profiler og er to ulike redaksjoner som skrive sakene, og kan man finne forskjeller i innholdet? Klarer avisene til tross for stort økonomisk press å opprettholde god kvalitet på det produktet de leverer? Eller er det slik at vi egentlig kunne klart oss med bare en av avisene? Problemstillingen min er som følger:

Sett i lyset av samfunnsoppdraget til pressen, hvordan har BA og BT dekket Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane og hvilke forskjeller og likheter finnes i denne dekningen?

For å belyse problemstillingen vil jeg også svare på følgende spørsmål:

- Hvordan er Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane blitt prioritert i BA og BT?
- Hvor mye er blitt skrevet om saken?
- Hvordan er sakene vinklet?
- Hvilke tema blir tatt opp?
- Hvor utspiller sakene seg geografisk?
- Hvem er det som kommer til ordet?
- Hvem er det som skriver sakene?

I min analyse vil jeg ta for meg et utvalg fra perioden 09.01.2013 – 18.06.2014. Jeg velger å starte 09.01.2013 fordi det er første gang det skrives om rapporten som skal danne grunnlaget for bystyrevedtaket. Grunnet oppgavens omfang avslutter jeg utvalget mitt ved vedtaket i bystyret. Diskusjonen rundt trasévalget og det politiske spillet fortsetter imidlertid

---

⁸ NOU2017:7 s. 9

helt frem til utgangen av 2016. Da bestemmer et nytt byråd seg for å endelig gå for en utredning av trasé mot Fyllingsdalen før en tar opp igjen traséen mot Åsane. Med utgangspunkt i denne perioden vil jeg se nærmere på redaksjonelle artikler, avisenes meningsbærende innlegg, samt innlegg knyttet til saken som kommer fra borgerne selv.

Oppgavens oppbygning vil videre være delt inn i fem deler. Etter introduksjonen vil kapittel to handle om teori, og kapittel tre vil ta for seg metode og forskningsdesign. I kapittel fire vil jeg presentere undersøkelsen og funn, og i kapittel fem vil jeg analysere funnene, samt svare på problemstillingen. Men før vi kommer så langt vil jeg videre i introduksjonskapittelet kort presentere Bybanens historie, omstendighetene rundt Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane og tidligere oppgaver knyttet til Bybanen.

1.2. Skinnegående kollektivtransport i Bergen frem til 2013

Samferdselspolitikk, byutvikling og kollektivtransport i Bergen har siden andre verdenskrig vært gjenstand for debatt og politisk dragkamp. Magnus Vollset skriver i *På sporet av bybanen* om prosessene som ledet frem til dagens bybane. Frem til andre verdenskrig hadde Bergen et velfungerende kollektivtransportsystem; trikken. Trikken hadde sin første avgang i Bergen i 1897 og bandt etter hvert sammen Bergen sentrum med sine trikkeskiner. Trikken ble etter hvert et populært fremkomstmiddel og i perioden 1938-1939 sto trikken for 70 % av all persontrafikk i Bergen. Mot slutten av andre verdenskrig var tallet steget til svimlende 98,4 %⁹.

I etterkrigstiden hadde Norge en betydelig befolkningsvekst og for Bergen sin del betydde dette at trikken ikke lenger dekket behovet for kollektivtransport. Dette sett i lys av en alvorlig ulykke i 1947, samt en innstramming i utgiftene knyttet til trikken, gjorde at trikken kjørte sin siste tur i 1965¹⁰. For å bli kvitt trikkene ble de bare senket ned i Puddefjorden og borte vekk var de. Da trikken forsvant var det buss som ble det primære kollektivtransporttilbudet i Bergen. Bussen var mer kostnadseffektiv og kunne kjøre på veinettverket i Bergen, som var i stadig utbedring.

---

⁹ Vollset 2007 s.3

¹⁰ Vollset 2007 s.44-45

Siden 1970-tallet og fremleggningen av «Trafikkplan 1: Buss til byen eller buss til bane», har det eksistert en tanke om bybane i Bergen. Planen på 70-tallet ble etter hvert skrinlagt grunnet manglende finansiering fra statens side¹¹. I 1987 ble det børstet støv av de gamle planene om skinnegående kollektivtransport fra 70-tallet. Miljø hadde etter hvert fått et større fokus og samferdselssektoren var en naturlig arena å se nærmere på i den forbindelse.

Politisk vilje til å satse på skinnegående kollektivtransport, kommunevalg og trasévalg/form er bare noen de store problemstillingene man har jobbet med i perioden. Trasévalg/form på den skinnegående transporten er noe som har blitt diskutert både i politiske sirkler og blant befolkningen. Næringslivets og miljøets interesser har også vært i førersete når man har diskutert denne saken. Men kanskje mest sentralt for utviklingen av en skinnegående kollektivtransport i Bergen, står spørsmålet om finansiering. Tidligere har det vært her diskusjonen har stoppet. Både på 1970-tallet og tidlige planer fra 1980-tallet stoppet opp ved at man ikke klarte å løse finansieringsflokken.

Prosessen med å få på plass en bybane både formet og tilspisset seg på 1990-tallet. I 1992 ble bybane-forkjemper Anna Elisa Tryti utnevnt til kommunalråd for byutvikling og det ble igjen blåst liv i bybaneplanene. Tre år senere, i 1995, før det forestående kommunevalget, ble det gjennomført et prinsippvedtak som sa at skinnegående kollektivsystem skulle være ryggraden i byens fremtidige kollektivnett¹². Det skulle imidlertid gå ytterligere fem år før bystyret gjort et endelig vedtak om bygging av Bybanen i 2000. Videre tok det åtte år før utbyggingen kunne starte, og Bybanens første strekning mellom Bergen sentrum og Nesttun ble åpnet av Dronning Sonja 22. Juni 2010. Mellom 2010 og 2013 fortsatte utbyggingen av Bybanen på den allerede vedtatte strekningen mot Bergen lufthavn Flesland. Fra 2010 til 2013 ble Bybanens andre byggetrinn fullført; strekningen mellom Nesttun – Lagunen. Bybanens tredje byggetrinn mellom Lagunen og Flesland ble påbegynt i 2013 og sto ferdig i 2016. Etter planen skulle da Bybanens fjerde byggetrinn reguleres i 2013 og byggingen mot Åsane skulle starte i 2016. Men det skjedde altså ikke.

---

¹¹ Vollset 2007 s.63-69

¹² Vollset 2007 s.107

1.3. Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane

I dette avsnittet vil jeg gi en kort oppsummering av mediedekningen rundt Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane og de ulike hendelsene som forekommer mellom jan. 2013 – jun. 2014. Det meste av deknningen rundt Bybanen har handlet om hvordan man skal løse bybanefloken i sentrum, og det var sånn det hele startet.

Allerede før politikerne hadde rukket å se nærmere på utredningen de hadde bestilt, som skulle danne grunnlaget for avgjørelsen av hvor traséen til Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane skulle gå, hadde BT og BA omtalt utredningen. Den 9 jan. 2013 publiserte BT en artikkel som sa at en bro over Vågen ikke var realistisk og at traséene over Bryggen og tunnel var de mest aktuelle løsningene, men disse var ikke ferdig utredet enda. Byråd for byutvikling, Filip Rygg (KrF), uttalte den gang følgende til BT når det gjaldt bro/tunnel som skulle krysse vågen:

Byutviklingsbyråd Filip Rygg (KrF) sier til BT at han foreløpig bare har skimlet notatet.

– Men jeg har lagt merke til at det er veldig tydelige argumenter som listes opp. Jeg kan ikke annet enn å ta det til etterretning¹³.

Ett av de to andre alternativene som skulle utredes nærmere var å sende Bybanen over Bryggen, der som trafikken går i dag. Forslaget møtte umiddelbart motstand både blant borgerne og blant sakkyndige. Noen pekte på reisetid og det faktumet at en bybane over Bryggen ville vært tregere enn en bybane i tunnel, mens andre pekte på at det ville være dumt å ødelegge Bryggen ved å putte en bybane på den. Spesielt forhøyningene som måtte til for å kjøre Bybanen i området sammen med strømledningene ble sett på som dårlig estetikk. Både Riksantikvaren og UNESCO ytret også bekymring for Bryggen som et kulturhistorisk minne og konsekvensene av å sende Bybanen tvers over den. UNESCO kunne for eksempel ikke sikre at Bryggen kom til å stå på verdensarvlisten hvis området ble forringet og endret slik som ble foreslått.

Etter at bro over Vågen ble lagt på is, sto en tunnelloøsning frem som det klareste alternativet til en trasé som tok Bybanen over Bryggen. I tur og orden har flere ulike tunnelalternativer blitt foreslått. Tunnelinnslag i Kaigaten, Nonneseter/Strømgaten, Peter Motzfeldts gate, Nikolaikirkeallmenningen, Vetrilidsallmenningen, Finnegårdsgaten har alle fordeler og

---

¹³ Haga:2013

ulemper som gjør at den ene ikke er å foretrekke over den andre. Spesielt inngripen i kulturlagene rundt og under Bryggen, oppgraving av andre deler av sentrum, samt kostnadene knyttet til en tunnel, står frem som motargumenter til å bygge en tunnel.

I tillegg til de ulike trasémulighetene, har mye av perioden vært preget av politisk dragkamp og konflikt. De politiske konfliktene har vært mellom partiene, innad i partiene, mellom politikere i kommunen og fylke, mellom lokal- og nasjonalpolitikere, og mellom partiene som sitter i byrådet sammen. De fleste konfliktene handler om hvilket trasévalg som er best, men det finnes også tilfeller der konflikter som ligger utenfor blir dratt inn, og det blir vanskelig å skille hva som er hvilken konflikt.

Allerede sommeren 2012 var daværende byrådsleder Monica Mæland (H) ute i BA og lanserte Bybanen over Bryggen som et godt valg for Bybanens ferd gjennom sentrum. Dette synspunktet er dog ikke alle i Bergen Høyre enig i og det utvikler seg etter hvert en kamp innad i Høyre mellom Monica Mæland og gruppeleder Dag Skansen på den ene siden og særlig Peter Christian Frølich på den andre siden. De to førstnevnte er for en bybane over Bryggen, mens Frølich vil ha Bybanen i tunnel og verne Bryggen. Frølich blar blant annet opp 20 000 kr av egen lomme for å få laget en illustrasjon over hvordan Bryggen vil kunne se ut uten verken biler eller en Bybane. I mai 2013 vinner Frølich kampen innad i Høyre og deres bystyregruppe ønsker å sende Bybanen i tunnel.

Vedtaket til Bergen Høyre vanskeliggjør arbeidet til bystyret som ønsker å ha bredest mulig støtte rundt en trasé mot nord. De andre Bystyrepartiene Kristelig Folkeparti (KrF) og Fremskrittspartiet (Frp) er ikke uenig internt, men er dog uenig seg i mellom. KrF vil på sin side ha Bybanen over Bryggen, mens Frp egentlig ikke vil ha Bybanen mot Åsane i det hele tatt, og hvis den skal dit, ønsker de en løsning i tunnel.

Når det kommer til opposisjonen så har Arbeiderpartiets (Ap) politikere på Fylkestinget stemt for en Bybane over Bryggen, mens politikerne i kommunen vil ha Bybanen i tunnel og vil frede Bryggen for bybane og biltrafikk. Venstre (V) og Sosialistisk venstreparti (SV) vil ha Bybanen over Bryggen, mens Miljøpartiet De Grønne (MDG) er åpne for begge løsningene. De vil først og fremst ha mest mulig miljøvennlige løsninger og mer kollektivtrafikk.

Traséen mot Åsane skulle opprinnelig opp til vedtak i bystyret på desembermøtet. Men etter at det ikke virker som om bystyret får flertall for en trasé over Bryggen velger byrådet og

byråd for byutvikling, Filip Rygg (KrF), å ikke ta opp traséen til votering, men velger heller å utsette saken på ubestemt tid. Byråden begrunner avgjørelsen med at man må få på plass ytterlige utredninger før en kan ta et endelig valg når det gjelder trasé. Samtidig som utsettelsen av vedtaket mot Åsane ble kjent, begynte man å vurdere hvorvidt man skulle skifte fokus, og heller se til Fyllingsdalen før Åsane.

I løpet av våren 2014 dukker det som allerede nevnt opp flere utredninger, flere ulike tunnelløsninger og situasjonen forble uavklart. Et av disse alternativene er det Frp som står for. Forslaget blir av Aps Harald Schjelderup omtalt som veldig interessant og kan være noe flere kan støtte oppunder og kan sådan være den endelige løsningen. Til tross for positiv omtale av traséen, var det også problemer med forslaget. Frp som satt i posisjon sammen med Høyre og KrF informerte aldri sine samarbeidspartnere om utredningen. Byrådsleder Ragnhild Stolt-Nielsen (H) var for en Bybanetrasé over Bryggen slik som hennes forgjenger Monica Mæland, det var også fagbyråden Filip Rygg (KrF). Innad i Høyre ble derimot Frps forslaget godt mottatt og tunnelforkjemperne så på dette som en spennende mulighet.

Frp hadde altså gått bak ryggen på de to andre partiene, og ikke nok med det, mail-korrespondanse innad i Frp avdekket at partiet vurderte å inkludere opposisjonspartiet Ap i utredningen. Det kunne ikke byrådsleder Stolt-Nielsen akseptere og idrettsbyråd Gunnar Bakke (Frp), hovedmannen bak den nye rapporten, ble bedt om å forlate sin stilling. Stolt-Nielsen hadde ikke lenger tillitt til Bakke, noe som hennes forgjenger også til tider slet med. Senere skulle det også vise seg at også finansbyråd Liv Røssland (Frp) også visste om rapporten, noe hun tidligere hadde benektet at hun hadde. Røssland fikk imidlertid beholde sin posisjon.

Litt over en måned etter Frps rapportbråk ble det det lagt frem ytterligere en alternativ tunnelløsning. Denne gangen var det et tunnelinnslag ved Kjøttbasaren som var det aktuelle, men dette krevde forhandlinger med opposisjonen for å få flertall for. KrF så på dette som et dårlig alternativ da de fortsatt ønsket en over Bryggen. Etter hvert som det viste seg at et tunnelalternativ ble mer og mer aktuelt, valgte Filip Rygg (KrF) å trekke seg fra sin stilling som byråd, da han mente at tunnelalternativet ikke var faglig forsvarlig og dermed anså han seg selv ikke som rett man for jobben. Ryggs avgang ble applaudert og han fremsto som en mann med ryggrad i en sak som ble stadig mer uoversiktlig.

Der Rygg fremsto som en mann med ryggrad, fremsto KrF som et vinglete parti. En uke etter Ryggs avgang gjorde KrF helomvending og valgte å støtte et tunnelforslag, som deres egen byråd mente var faglig uforsvarlig. Mellom Ryggs avgang og avgjørelsen i saken 17. juni 2014 vinglet KrF frem og tilbake flere ganger og det politiske spillet rundt Bybanen intensiverte seg kraftig. Det hele kulminerte med at bystyret med knappst mulig flertall vedtok at Bybanen skulle gå i tunnel og at videre bybaneplanlegging skulle ta utgangspunkt i en bil- og banefri Bryggen. Vedtaket fikk flertall gjennom at seks Frp-representanter og ni Høyre-representanter stemte sammen med Ap, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Senterpartiet. Dette vedtaket ble til slutt for mye for KrF som følte seg dolket i ryggen av de andre byrådspartiene. Viktigst for KrF var at muligheten for et Bryggen-alternativ fortsatt var åpent, noe vedtaket ikke åpnet for. KrF valgte da å gå ut av byrådet, mens Høyre og Frp fortsatte som et mindretallsbyråd.

Selv om mitt utvalg stopper den 18. juni 2014, dagen etter bystyrevedtaket, stopper imidlertid ikke debatten der. I ettertid av dette vedtaket har man ved flere anledninger stilt spørsmål ved vedtaket og man har fått flere tvister og vendinger. Etter fylkes- og kommunevalget i 2015, dannet Ap, KrF og V nytt byråd. I byrådsplattformen stadfester de at de ønsker at Bybanen mot Åsane skal gå over Bryggen, men de sier også samtidig at Bybanen skal vestover mot Fyllingsdalen før den går nordover mot Åsane. På bystyrets junimøte 2017, ble en bybanetrasé mot Fyllingsdalen vedtatt og diskusjonen ble satt på vent.

1.4. Tidligere oppgaver

Tidligere har det blitt gjennomført noen ulike analyser og masteroppgaver av Bybanen i Bergen, innenfor flere ulike samfunnsvitenskapelige fagfelt. Oppgavenes tematikk varierer fra byutvikling, via billettautomater og vektere, til casestudie av beslutningsprosessene frem til Bybanens byggestart. Av medievitenskaplige masteroppgaver finnes det en oppgave skrevet av Ingrid Milde fra 2008. Mildes oppgave er en kvalitativ analyse av Bergens Tidendes rolle i saken og skal ifølge oppgavens introduksjon fungere som et supplement til en kvantitativ undersøkelse utført av førsteamanuensis Lars Arve Røssland og professor Helge Østbye. Den undersøkelsen kom i stand etter at Bergens Tidendes leserombud Terje Angelshaug tok kontakt med Institutt for informasjons- og medievitenskap ved Universitetet i Bergen, for å få gjennomført en uavhengig vurdering av avisens dekning av saken. Angelshaugs initiativ

kom på bakgrunn av at avisen hadde fått mye kritikk for måten den hadde håndtert denne saken på.

Undersøkelsen til Lars Arve Røssland og Helge Østbye fra 2008 viste at BT i perioden 1999 – 2006 hadde Bybanen på forsiden hele 150 ganger. Samme undersøkelse viser grovt regnet at BT har dekket Bybanen med 180 sider mellom 1992 og 2006¹⁴. Dette er med på å underbygge sakens viktighet og ikke minst BTs ivaretagelse av overvåkningsprinsippet i pressens samfunnsoppdrag. Men BTs dekningen av Bybanen de siste tiårene har ikke alltid vært oppfattet som like nøytral og det har vært klager fra begge leirer når det gjelder dekningen.

Rapporten til Røssland og Østbye viser videre at BT i perioden har vært en viktig arena for debatt samtidig som man har ivaretatt informasjonsoppgaven på en god måte.

Undersøkelsen viser at 5 % av nyhetsoppslagene og reportasjene har en redaksjonell vinkling i favør av Bybanen. Samtidig viser undersøkelsen av BT som aktør på leder- og kommentar plass har hatt et klart standpunkt for utviklingen av en Bybanen i Bergen¹⁵. Her virker det som om leserne ikke klarer å skille mellom redaksjonelt stoff og meningsbærende kommentar/lederstoff. Rapporten til Røssland og Østbye mener at dekningen til BT ut ifra hva BT har skrevet har vært nøytral. Samtidig påpeker undersøkelsen at publikum kanskje ikke klarer å skille mellom redaksjonelle artikler og avisens meningsbærende stoff, og at det kan være noe av grunnen til at publikum oppfatter dekningen som partisk.

I 2008 skrev Ingrid Milde en kvalitativ masteroppgave som tok utgangspunkt i undersøkelsen til Røssland og Østbye. Mildes oppgave ser nærmere på dekningen og de journalistiske valgene som ble gjort i forbindelse med Bybanen fra 1992 – 2006 og hvordan dekningen påvirket bybanesaken¹⁶. I motsetning til den kvantitative innholdsanalysen til Røssland og Østbye kommer Milde frem til at avisens dekning ikke var like balansert. Bybanen hadde stor oppslutning blant politikere og administrativt ansatte og siden dekningen fulgte den politiske behandlingen og utredningsarbeidet fikk Bybanen mye positiv omtale. Milde mener videre at BT i større grad kunne tatt initiativ til å gi saken mer balansert dekning. Dette kunne man gjort først og fremst gjennom å lete etter negative perspektiver ved prosjektet.

---

¹⁴ Røssland og Østbye 2008:6-7

¹⁵ Røssland og Østbye 2008:24

¹⁶ Milde 2008 s.5

En større vilje til å oppsøke også de negative innfallsvinklene og kildene på lik linje med de positive, ville gjort avisens dekning av bybanesaken mer nyansert¹⁷.

2. Teori: Pressen, samfunnet og staten

I dette kapittelet vil jeg presentere noen overordnede perspektiver om pressen, samfunnet, staten og forholdet mellom disse. Kapittelet vil videre se nærmere på samfunnsoppdraget som er under press, journalistiske valg, samt forholdet mellom sentrum og periferi. For å forstå hvilken rolle pressen har i demokratiet må vi først se nærmere på samfunnskontrakten mellom borgerne og staten.

2.1. Samfunnskontrakten mellom borgere og staten

Ifølge Helle Sjøvaag har borgerne i en demokratisk rettsstat gitt fra seg noen rettigheter, samt påtatt seg noen plikter. Disse rettighetene og pliktene reguleres gjennom blant annet gjennom maktfordelingsprinsippet, folkesuverenitetsprinsippet og ytringsfrihetsprinsippet. Det er med andre ord inngått en kontrakt mellom borgerne på den ene siden og staten på den andre for å oppnå ett rettferdig og godt samfunn. Det gode samfunn oppnås gjennom en balanse mellom frihet, rettigheter og plikter. Staten er pliktig til å beskytte borgerne gjennom utvikling av lover og håndhevelsen av dem, mens borgerne på sin side forplikter seg til å følge disse lovene. Staten har rett til å sanksjonere de som bryter lovene, mens borgerne har rett til å kaste styresmaktene gjennom valg dersom staten misbruker sin makt¹⁸.

2.2. Pressens samfunnsoppdrag

Pressen og journalistikken har ifølge Sjøvaag utviklet seg i takt med fremveksten av demokratiet og inntatt nye posisjoner. Sjøvaag skriver videre at ifølge Emanuel Kant hviler styresmaktenes legitimitet på folket, mens selve opprettholdelsen av dette systemet hviler på ytrings- og trykkefriheten¹⁹. Pressen spiller en viktig rolle når det gjelder å opprettholde samfunnskontrakten og tilliten mellom borgere og staten. Ideen om pressens samfunnsoppdrag bygger på nettopp denne tilliten. Pressen skal være en slags fjerde statsmakt som skal være en motsats/påpasser av de tre ordinære statsmaktene, den lovgivende, utøvende og den dømmende makt. En forklaring på hvorfor pressen er blitt den fjerde statsmakt er ifølge Roppen og Allern knyttet til engelskmannen Thomas Babington

---

¹⁷ Milde 2008 s.59

¹⁸ Sjøvaag 2010 s.40

¹⁹ Sjøvaag 2010 s.41-42

Macaulay og et essay fra 1828 der han skriver følgende: «The gallery in which the reporters sit has become a fourth estate of the realm». Bakgrunnen for uttalelsen var at pressen hadde inntatt retten til å refererer fritt fra parlamentsdebattene i Storbritannia. De ble da faste deltagere på lik linje som adelene, presteskaper og «the commons». Pressens makt ble etter hvert omdefinert, ikke minst av pressen selv, fra å være en «stand» til å bli en «statsmakt». Pressens makt gikk fra å omtolke til at den skulle overvåke de tre ordinære statsmaktene²⁰.

Sjøvaag skriver videre at pressens rolle i samfunnet er på den ene siden å avsløre maktmisbruk og brudd på borgernes frihet og rettigheter. På den andre siden skal pressen gjøre styresmaktene oppmerksomme på lovgivningens negative konsekvenser og gi staten de nødvendige opplysningene for å gjøre korreksjoner på de feil og mangler som pressen avslører. Dette krever dog at borgerne melder fra om konsekvenser av lovgivningen, maktmisbruk og sosiale, moralske og rettmessige urettferdigheter. Pressen opererer slik sett som en garantist for at samfunnskontrakten mellom borgerne og staten opprettholdes og blir den fjerde statsmakt²¹. Allerede på 1820-30-tallet argumenterer norske redaktører for at pressen skulle granske styringsmaktene kritisk. Samtidig oppsto det tanker om at pressen selv var en statsmakt samtidig som de var i opposisjon til andre statsmakter. Disse idéene har i mange vestlige land blitt offentlige medieidealer og formet pressen, spesielt i etterkrigstiden. Ofte har pressens ulike roller blitt knyttet opp mot en funksjonalistisk tankegang der medienes oppgaver og virksomhet blir vurdert ut ifra hvilken betydning den har for samfunnet som helhet²².

2.3. Pressen tar selv definisjonsmakten på samfunnsoppdraget

I utgangspunktet var det mediene selv som påberopte seg samfunnsoppdraget som en begrunnelse for sin virksomhet. Samfunnsoppdraget ble påropt for å kunne kreve visse privilegier, som trykkefrihet, økonomiske fordeler, innsynsrett, osv. Samfunnsoppdraget er først og fremst knyttet til innholdet i mediene. Sekundært blir det også viktig at mediene må nå ut til folket med dette innholdet. Medieforsker Helge Østbye trekker frem spesielt tre oppgaver som utgjør kjernen i samfunnsoppdraget:

---

²⁰ Roppen & Allern 2010 s.12-13

²¹ Sjøvaag 2010 s.42-43

²² Roppen & Allern 2010 s.14

- Informasjonsfunksjonen: Mediene skal spre kunnskap om viktige begivenheter.
- Vaktbikkjefunksjonen: Mediene skal være en fjerde statsmakt som overvåker mektige institusjoner, grupper og enkeltmennesker.
- Arenafunksjonen: Mediene skal sikre plass for og aktivt medvirke til debatt om viktige samfunnsspørsmål²³.

Informasjonsfunksjonen og vaktbikkjefunksjonen som Østbye her snakker om, har jeg allerede redegjort for i det forrige avsnittet. I tillegg til å opprettholde disse funksjonene skal pressen også være en arena for offentlig meningsutveksling. Tankegangen rundt offentlig meningsutveksling kan spores tilbake til Jürgen Habermas og hans tanker om det deliberative demokrati. Jostein Gripsrud skriver i *Mediekultur, mediesamfunn* at Habermas mente offentligheten var den plassen der alle var like, og alle hadde like stor rett til å ytre seg. Man skulle delta i offentligheten av egen fri vilje og man skulle møtes for å deliberere, altså drøfte og veie for og i mot. Det var de gode argumentene som skulle vinne frem, og ikke ens sosiale status eller posisjon.

Den offentlige samtalen skulle ha som mål å komme frem til allmennviljen, det felles beste, og alle skulle i prinsippet delta uten sideblikk til sine private interesser som næringsdrivende borgere eller annet. Det var argumentenes kraft som skulle avgjøre, ikke hvilken maktposisjon en ellers hadde i samfunnslivet, og en skulle være villig til å oppgi sitt standpunkt om det kom bedre argumenter for et annet på bordet.²⁴

Gripsrud skriver videre at målet med det deliberative demokratiet og den offentlige samtalen, var å finne frem til det som var best for felleskapet og ikke for hvert enkelt individ. I den forbindelse står massemediene frem som en arena der for reell meningsutveksling mellom borgerne, så vel som en måte å drive opinionsdannelse på²⁵.

Viktigheten av massemediene og deres arenafunksjon blir også omtalt i *NOU2017:7 Det norske mediemangfoldet*. Utvalget slår først fast at informasjonsspredning er viktig for å kunne ta en avgjørelse ved votering.

---

²³ Østbye 2009 s.104-105

²⁴ Gripsrud 2015 s.235

²⁵ Gripsrud 2015 s. 235-237

Enkelte teorier begrenser offentlighetens funksjon til informasjonsspredning fra eksperter og organiserte politiske interesser til de stemmeberettigede. Gjennom offentligheten får borgerne da informasjonen som trengs for å foreta begrunnede valg i stemmeavluksene.²⁶

Utvalget trekker videre frem viktigheten av arenafunksjonen som prinsipp for ytringsfriheten og meningsutveksling. Offentligheten skal ikke bare brukes til å informere, men også utveksle synspunkter.

Grunnloven § 100 sjette ledd slår fast at «[d]et på- ligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for en åpen og opplyst offentlig samtale». Demokrati er også, i tråd med slik teori, avhengig av en offentlighet der «det [må] finne sted en meningsutveksling mellom myndige mennesker. Dette kommunikative aspekt ved demokratiet er minst like viktig som de demokratiske beslutningsprosedyrer som vøteringene». Meningsutvekslingen mellom informerte borgere skal, ifølge en slik forståelse, tjene det Ytringsfrihetskommisjonen kalte sannhetsprinsippet og den bedre beslutning.²⁷

De tre kjerneoppgavene i samfunnsoppdraget ble også diskutert på stortinget i 1982²⁸. De kom frem til at pressen skulle gi ut informasjon, være samfunnskritikk og drive frem debatt. I 1982 kom også den første maktutredningsrapporten om massemedia, her ble «kommentarfunksjonen» lagt til som et fjerde element. Kommentarfunksjonen gikk ut på at massemediene skal kommentere og analysere samfunnsforholdene ut i fra sitt ideologiske ståsted²⁹.

Nå som pressen hadde påropt seg et samfunnsoppdrag var det viktig at pressen oppnådde legitimitet blant publikum. Pressens samfunnsoppdrag er blant annet tuftet på etiske koder, normer og regler. Disse normene skal forsikre borgerne om at de kan stole på pressen og det de skriver, samt at de forvalter sin makt på en forsvarlig måte. I følge Sjøvaag er tillitten mellom staten, borgere og pressen er avgjørende for at journalistikken som profesjon skal fungere med de fullmakter og ansvar som de har fått. Det er publikums ansvar å eventuelt si ifra om det journalistiske arbeidet ikke er godt nok og hvorvidt det pressen skriver bidrar til innsyn og deres evne til å delta i samfunnet³⁰.

For å imøtekomme kravet om etterrettelighet ble Pressens Faglige Utvalg (PFU) stiftet i 1936 av norsk Presseforbund. PFU ble opprettet som et klageorgan som hadde som formål å

---

²⁶ NOU2017:7 s.18

²⁷ NOU2017:7 s.18

²⁸ NOU1982:30 s.44

²⁹ Roppen & Allern 2010 s.15

³⁰ Sjøvaag 2010 s.43

overvåke og fremme etiske og faglige standard i norsk presse. Samtidig som man opprettet PFU, så også Vær Varsom-plakaten dagens lys. Vær Varsom-plakaten er en rettesnor for hva god journalistikk er og et sett med selvpålagte etiske normer journalistikken bør følge. På hjemmesiden til Pressens faglige utvalg kommer dette til uttrykk før Vær vasom-plakaten står oppført:

Den enkelte redaktør og medarbeider har ansvar for å kjenne pressens etiske normer og plikter å legge disse til grunn for sin virksomhet. Presseetikken gjelder hele den journalistiske prosessen, fra innsamling til presentasjon av det journalistiske materialet³¹.

Til tross for den tidlige opprettelsen av PFU og Vær Varsom-plakaten var det først i 1975 plakaten tok med samfunnsansvar som en del av sine prinsipper:

Ytringsfrihet og trykkefrihet er grunnelementer i et demokrati. En fri, uavhengig presse er blant de viktigste institusjoner i et demokratisk samfunn. Som samfunnsinstitusjon ivaretar pressen viktige oppgaver ved formidling av informasjon, debatt og samfunnskritikk.³²

Samtidig som pressen og journalistikken skulle tuftes ut i fra normer og regler, var det også viktig at pressen var selvstendig og ikke et instrument for andre aktører, verken statlige eller kommersielle. Selv om staten både direkte og indirekte eide eller støttet oppunder norske medier, var det viktig å skille mellom eierskapet og det redaksjonelle. Det ene skulle ikke påvirke det andre og omvendt. Pressen skulle stå fritt til å rapportere slik de fant det forgodtbefinnende. Prinsippet ble opprettholdt gjennom innføringen av redaktørplakaten i 1953. Plakaten ble senere lovfestet i 2008 gjennom lov om redaksjonell frihet³³.

2.4. Pressen og staten

I etterkrigstiden ble pressen og pressens samfunnsoppdrag et tema som jevnlig ble diskutert på stortinget. Fremveksten av radio og etterhvert TV var positivt for perioden, men i samme periode mellom 1950-1975 forsvant det 55 norske aviser³⁴. Som en direkte konsekvens av dette ble det i 1969 innført en statlig pressestøtte. Samtidig som innføringen av den statlige pressestøtten stadfestet pris- og lønnsdepartementet pressens samfunnsoppdrag i *Stortingsmelding nr. 58 (1967-1968)*:

---

³¹ Pressens faglige utvalg:2015

³² Østbye 2009 s.105

³³ Roppen & Allern 2010 s.21

³⁴ Ragna:2011

Dagpressen er blitt kalt den fjerde statsmakt. I dette ligger at den i tilknytning til sine andre oppgaver også kan spille en selvstendig rolle som samfunnskritiker, som gjør myndighetene oppmerksom på feil og mangler. Derved kan pressen bidra til å rette søkelyset mot uløste problemer, og til å få dem løst³⁵

Hovedmålet med pressestøtten var å hindre nedleggelse av aviser og opprettholde en differensiert dagspresse som kunne ivareta samfunnsoppdraget som pressen hadde blitt tildelt. Leserne skulle ha tilgang til ulike synspunkter og meninger slik at de selv kunne danne egne meninger. Pressestøtten besto av tre ulike deler der subsidiering av avisepapir var en av disse. Denne subsidieringen av avisene er seinere blitt kjent som produksjonsstøtten og er den største direkte støtteordningen. Ordningen skulle støtte et vell av lokalaviser så vel som nummer 2-aviser med svak økonomi for å opprettholde mangfoldet av nyhetsformidlere i de største byene. Støtten gikk også til mindre riksdekkende meningsbærende aviser og ble fordelt ut over statsbudsjettet³⁶. I tillegg til den direkte pressestøtten ble det i 1970 også innført en indirekte pressestøtte. Dette skjedde gjennom statens innføring av merverdiavgift (MVA). MVA eller moms, var en avgift som skulle betales til statskassen på omsetning av varer og tjenester i alle ledd i produksjons- eller distribusjonsprosessen. Grunnet avisens særskilte rolle og viktigheten av å opprettholde en bred og differensiert dagspresse ble avisene fritatt for moms såfremt de utkom regelmessig med minst et nummer ukentlig³⁷.

Helt siden *Stortingsmelding 58 (1967-1968)* har staten presisert viktigheten i pressens rolle. I 1992-1993 kom *Stortingsmelding 32 – Media i tida* som ytterligere stadfestet viktigheten av pressen, pressefrihet og presse mangfold. I likhet med vedtaket om innføring av pressestøtte i 1969 ble denne meldingen lagt frem til dels fordi medielandskapet igjen var i endring. Denne gangen ble pressen og kringkasting behandlet i samme melding fordi de begge sto overfor grunnleggende spørsmål om ytringsfrihet, informasjonsfrihet og grunnleggende etiske prinsipper. Allerede i innledningen stadfester stortingsmeldingen viktigheten av pressen:

Slik vi treng vårt daglege brød for å oppretthalde livet, er vi avhengige av informasjon for å kunne fungere som medlemma av eit demokratisk samfunn. [...] For styresmaktene er det avgjerande at media framleis er budde på å ivareta sine funksjonar i eit demokratisk samfunn. Media – og særleg pressa – har tradisjonelt hatt ei rolle som den fjerde statsmakta.

---

³⁵ Roppen & Allern 2010 s.15

³⁶ Medienorge:2017d

³⁷ Merverdiavgiften:2017

Pressa har hatt to funksjonar. Den eine er å informere samfunnsborgarane, gi innsikt i både offentleg og privat verdsemd, slik at borgarane blir i stand til å ivareta dei demokratiske rettane sine. Den andre er å føre kritisk kontroll med styresmaktene for å sikre innsyn og motvirke maktmisbruk.³⁸

Media i tida viderefører også det synet staten hadde i 1969 da de innførte pressestøttene. En fri og mangfoldig press står sentralt i vårt demokrati. Hvis styresmaktene skal regulere mediene må det være fordi man frykter at media ikke klarer å opprettholde sine funksjoner som er vitale for demokratiet. Staten skal først og fremst legge til rette for en mangfoldig presse som tjener samfunnet og ikke mediene selv:

Det er i styresmaktenes interesse for å oppretholde ytringsfridomens vilkår og ein fri informasjonsflyt gjennom eit mangfald av medvitne, velredigerte og velinformerte medium med evnen til kritisk tenking. [...] Dei mediepolitiske verkemidla må heile tida vurderast i forhold til målsetjinga om eit mest mogleg variert mediebilete som ivaretek det behovet individet har for samfunnsinformasjon og opplevingar. Sett på denne måten er mediepolitikken ikkje til for medias skuld, men for det samfunnet media skal tene.³⁹

Stortingsmeldingen stadfester videre at ytringsfriheten må være en formell frihet som skal tjene spesielt to formål. Det første formålet er at borgerne kan komme til ordet og gi styresmaktene de korrektivene som er nødvendig. Det andre formålet er at friheten til å ytre seg er en forutsetning for personlig utvikling og deltakelse i det demokratiske samfunnet. Ytringsfrihet skal ikke bare være et ideal, men det skal være praktisk mulig å komme til ordet. Et av statens viktigste virkemiddel i den sammenhengen er å sikre et bredt utvalg medier som det er mulig å ytre seg i⁴⁰.

I 2010 kom staten med utredningen *NOU2010:14 Lett å komme til ordet, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*. Hovedkonklusjonen i NOU-en peker på at tiltakene som ble innført i 1969 har vært viktig og fortsatt vil være viktige mekanismer for å opprettholde en presse som kan ivareta sitt samfunnsoppdrag:

Utvalget finner at det er bred politisk enighet om de overordnede målene for den statlige mediepolitikken. Mediene spiller en sentral rolle for å sikre ytringsfrihet og et levende demokrati, og staten har derfor et ansvar for å legge til rette for et mangfoldig mediesystem av høy kvalitet. Utvalget finner at Internett og sosiale medier blir stadig viktigere, men at de ikke har erstattet den funksjon etablerte medier har i å fremme nyheter og samfunnsdebatt. Utvalget finner videre at den etablerte mediebransjen møter press fra ulikt hold, og at

---

³⁸ St.meld.nr.32(1992-93) s.10

³⁹ St.meld.nr.32(1992-93) s.11

⁴⁰ St.meld.nr. 32(1992-93) s.36

støttetiltak derfor er nødvendig for å sikre befolkningen bred tilgang til nyheter og samfunnsdebatt av høy kvalitet og redaksjonell standard.⁴¹

2.5. Samfunnsoppdraget under press

I etterkrigstiden hadde mediene lenge ideelle og politiske formål, noe som også gjenspeiles i epokens navn, partipressen. Pressestøtten fra 1969 reflekterer også dette gjennom sine tre bestanddeler. Vi har allerede snakket om den største delen av denne, produksjonstilskuddet, men den besto også av støtte til telekommunikasjon for å utjevne geografiske ulikheter, samt støtte til de politiske partienes pressekontorer⁴². Partipresse-epoken varte frem til 1970/80-tallet da avisene i større grad ble uavhengig partiene, men den dag i dag kan vi kjenne igjen ulike dragninger til de forskjellige politiske partiene og ideologiene.

Da båndene til de politiske partiene ble brutt, gikk det ifølge Østbye ikke lang tid før disse igjen ble erstattet av bånd til børsnoterte nasjonale og multinasjonale konsern. Samtidig som mediene arbeider ut ifra et samfunnsoppdrag jobber de etter hvert også ut ifra et perspektiv om å tjene penger. Eierne stilte nå vesentlig krav om profitt på sine investeringer. Mediene er blitt kommersialisert i den betydningen at vurderinger av profitt er blitt viktigere i den indre styringen av mediene. Gjennom at mediene selv har skapt og blitt tildelt et samfunnsoppdrag setter det de i en særstilling i forhold til de fleste andre bedrifter og økonomiske virksomheter i en kapitalistisk økonomi gjennom å skulle tjene flere herrer⁴³. Som tidligere nevnt har pressen selv gjort tiltak tidligere som skal skille det redaksjonelle fra det økonomiske og eiere. Der man tidligere hadde en frykt for statlig innblanding, fungerer redaktørplakaten og redaktørene nå som en fender mellom redaksjonen og de multinasjonale selskapene. Selv om det er et klart skille mellom redaksjon og eier, kan eier gjennom å sparke/ansette, endre formålsparagrafer og justere budsjett, likevel gjøre grep som får konsekvenser for det redaksjonelle og medienes mulighet til å oppfylle sitt samfunnsoppdrag.

Avisene lever blant annet av å presentere nyheter til sine lesere. Mange aviser leverer også riks- og utenriksstoff. Region- og lokalavisene er nesten alene om å levere stoff fra det

---

⁴¹ NOU2010:14 s. 12

⁴² Medienorge:2017d

⁴³ Østbye 2009 s.103-04

området deres lokale lesere bor i og er interessert i. Hvis avisene er utsatt for økonomisk press og må redusere bemanningen, vil man unngå lengst mulig å redusere volumet på dette stoffet da det er det som er innbringer inntekter. Faren for at samfunnsoppdraget ikke lenger vil bli like godt gjort, ligger i at kvaliteten på de artiklene som trykkes, senkes. Et stadig økende tidspress og en forventning om å levere mer på mindre ressurser kan føre til at istedenfor å dekke saker ute «i felten», basere saker på flere kilder, bruke tid til å saumfare statlig dokumenter med lupe osv., er det en fare for at journalistene sitter i redaksjonen og lager ukritiske artikler basert på bare én telefonsamtale og slik senker informasjonsverdien. Kritisk og undersøkende journalistikk, kjent som pressens vaktbikkjefunksjon, som er et annet kjerneområde med hensyn til samfunnsoppdraget, både for aviser, radio og fjernsyn, er en form for journalistisk arbeid som har høy prestisje blant journalister, men det er samtidig en form for journalistikk som oftest er svært ressurskrevende. Og i motsetning til andre kostbare sjangre bidrar avslørende journalistikk sjelden til sponing eller ekstra reklameinntekter. I kontrast til gravejournalistikken står leserbrev. Leserbrev vekker stor interesse blant leserne, og de belaster redaksjonene lite per spalte-meter. Men denne type stoff er heller ikke fri for den økonomiske skvisen. Enkeltstående leserbrev og kronikker vil bestå, men det å sette i gang en planlagt debatt om spørsmål som er vesentlige for lokalmiljøet, krever mer ressurser og er derfor mer utsatt ⁴⁴.

At mediene har vært under hardt press økonomisk over en periode er også noe staten har lagt merke til og følgelig ønsket en utredning rundt problemet. Den 18. september 2015 oppnevnte regjeringen et utvalg som skulle se nærmere på saken og våren 2017 la *Mediemangfoldsutvalget* frem NOU-en: *NOU2017:7 Det norske mediemangfoldet*. I denne utredningen beskrives den norske mediesituasjon i innledningen på følgende måte:

Store strukturelle endringer forårsaket av den globale konkurransesituasjonen, den teknologiske utviklingen og mediebrukernes adferd medfører at det akkurat nå ikke finnes bærekraftige forretningsmodeller for å finansiere betydelige deler av den samfunnsviktige norske journalistikken.⁴⁵

Ifølge staten selv, så befinner vi oss altså nå i en tid der det ikke finnes en bærekraftig forretningsmodell som kan sikre at vi i fremtiden fortsatt vil ha en presse som kan oppfylle

---

⁴⁴ Østbye 2009 s.120

⁴⁵ NOU2017:7 s.9

sitt samfunnsoppdrag og dermed heller ikke kunne ivareta det demokratiet vi kjenner i dag, et faktum rapporten raskt peker på i neste avsnitt.

I dagens og de nærmeste årenes situasjon er ikke mediepolitikk bare mediepolitikk, men demokrati- og mediepolitikk. Det er selve infrastrukturen i folkestyrets offentligheter som er under så sterkt press at det er grunn til å frykte at journalistikken snart ikke lenger kan fylle sin uunnværlige rolle.⁴⁶

For å forså hvorfor mediemangfoldsutvalget skriver det de gjør må vi først se på premissene de legger til grunn for den dystre innledningen og målet med rapporten.

Mediemangfoldsutvalget tar i *NOU2017:7* sikte på å sikre et mangfold av medier som er åpne for alle som sitt hovedmål: «Med sikte på å fremme en felles, åpen og opplyst offentlig samtale, bør staten legge til rette for at alle borgere kan bruke et mangfold av uavhengige nyhets- og aktualitetsmedier»⁴⁷.

Utvalget legger vekt på tre dimensjoner av mangfold, avsendermangfold, innholdsmangfold og brukermangfold. Disse dimensjonene og spesielt brukermangfold mener utvalget er viktig å ivareta nå som pressen er inne i en vanskelig periode. Av de tre dimensjonene NOU-en tar opp er det innholdsmangfoldet som er mest relevant for denne oppgaven da den ser på innholdet i BA og BTs dekning av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. *NOU2017:7* legger til grunn tre dimensjoner som er viktige for å ivareta innholdsmangfold:

- Mangfold i innholdstype
- Demografisk mangfold
- Mangfold av ideer, perspektiver og syn⁴⁸

Avisene kan inneholde ulike mengder nyhetsreportasjer, kommentarer og leserbrev. Med demografisk mangfold henvises det til hvem som kommer til ordet, herunder hvilken alder, kjønn, etnisitet og bosted kildene har. Og til slutt handler det om et mangfold av idéer og perspektiver som kommer til uttrykk i innholdet, hvordan ting er vinklet og hva er det som regnes som viktige ting å formidle⁴⁹. I tillegg til innholdspremissene, legger *NOU2017:7* til grunn at innholdet må være av høy kvalitet, dog ønsker ikke utvalget å definere hva høy kvalitet er.

Utvalget har også lagt til grunn at kvalitetsdimensjonen har relevans for mangfoldet. Utvalget har likevel bevisst valgt ikke å ta kvalitetsdimensjonen med i målformuleringen, fordi

---

⁴⁶ NOU2017:7 s.9

⁴⁷ NOU2017:7 s.23

⁴⁸ NOU2017:7 s.20

⁴⁹ NOU2017:7 s.20-21

det ikke bør være myndighetenes oppgave å avgjøre hva som utgjør kvalitet, men at dette i stedet bør overlates til den enkelte redaktør, og publikums eksplisitte vurderinger av innholdet og mer implisitte kvalitetsvurderinger gjennom faktisk bruk.⁵⁰

I rapportens status for innholdsmangfold blir mediernes økonomiske press tatt opp som den viktigste bekymringen for innholdsmangfoldet. Når det kommer til mangfold i innholdstyper har mediehusene begynt å samkjøre enkelte deler av innholdet slik at en produsent har samme sak på trykk i flere aviser og slik senker kostnadene.

De senere årene har samarbeid og deling av innhold mellom avisene blitt vanligere, både innenfor og på tvers av landegrensene. I utgangspunktet kan stoffdeling føre til at innholdsmangfoldet blir redusert, men samtidig kan deling på enkelte stoffområder som eksempelvis sport, fritid og reise frigjøre ressurser til mer krevende gravejournalistikk.⁵¹

Et eksempel på en slik samkjøring finner vi innenfor Schibsted-konsernet. Tidligere hadde Bergens Tidende og Aftenposten hvert sitt fredagsmagasin. Bergens Tidende la etter hvert ned sitt fredagsmagasin og tok inn Aftenpostens fredagsmagasin. *A-magasinet* ble etterhvert gjort til et nasjonalt magasin og leveres nå som innstikk til Bergens Tidendes-lesere, samt flere andre Schibsted-eide aviser⁵². Slik har Schibsted utnyttet sin eierposisjon i flere medier for å skape samordning og konsentrasjon rundt ulike typer stoff. Formet etter samme lest er også deler av utenriks- og reisestoffet ofte skrevet av en av redaksjonene, også trykket i flere aviser. Politikken i Danmark som også eies av Schibsted, har hatt sin byline på trykk i Bergens Tidende.

På samme måte som mangfold i innhold reduseres, reduseres også sakens geografiske beliggenhet seg. Eksempelvis la BT ned sine distriktskontorer i Førde og på Stord. Sjefredaktør og administrerende direktør i Dagsavisen Eirik Hoff Lysholm frykter for utviklingen som nå skjer: «[...] Jeg kan ikke skjønne behovet for å gi slipp på lokal tilstedeværelse i journalistikken. Slik Norge er sammensatt, behøver vi et mangfold av lokale medier, men det trengs også nasjonale medier som tar distriktene på alvor»⁵³.

Bekymringen til Hoff Lysholm deles av *Mediemangfoldsutvalget* som frykter at manglende dekning av lokale og regionale saker vil svekke demokratiet og informasjonsflyten.

---

⁵⁰ NOU2017:7 s.23-24

⁵¹ NOU2017:7 s. 100

⁵² Elna:2015

⁵³ NOU2017:7 s. 139

Dersom det ikke finnes redaksjonelt styrte medier som følger regionale og lokale forvaltningsnivåer og maktstrukturer i samfunnet, kan det svekke demokratiske funksjoner og den enkelte samfunnsborgers informasjonsfrihet. På samme måte vil det svekke den offentlige samtalen dersom eksisterende medier snevrer inn det geografiske området de tidligere har dekket eller nedprioriterer den samfunnsviktige journalistikken. Når medier legger ned lokalkontorer eller har for få ressurser til å sende journalister for å følge kommunestyredebatte, kan det føre til at borgerne går glipp av vesentlig informasjon om det som skjer i nærmiljøet.⁵⁴

Det økte presset på redaksjonene i pressen fører til at flere oppgaver må fordeles på færre ressurser enn tidligere. Dette får konsekvenser for borgerne gjennom potensielt dårligere dekning både innholdsmessig og geografisk. Videre peker *Mediemangfoldsutvalget* på at det innholdet som faktisk produseres kan bære preg av å være drevet av andre interesser og potensielt være av slettere kvalitet.

Et stort flertall av norske mediehus har gjennomgått nedbemanninger og rasjonalisering i løpet av de senere år. Det finnes eksempler på advarsler fra ansatte og tillitsvalgte om at slike kutt vil kunne resultere i redusert kvalitet på det redaksjonelle innholdet. Det er også en risiko for at den ressurskrevende samfunnsviktige journalistikken nedprioriteres. Dersom færre ressurser settes av til eksempelvis gravejournalistikk, vil konsekvensen kunne være en svekkelse av informasjonen til borgerne om kritikkverdige forhold i samfunnet. Færre ressurser i redaksjonene kan også føre til at skjevheter i kildebruken opprettholdes, fordi det krever tid og bevissthet å finne frem til andre kilder enn dem man normalt kontakter.⁵⁵

For å imøtekomme de vanskelige tidene som pressen nå befinner seg i har *Mediemangfoldsutvalget* foreslått en rekke tiltak for å lette på presset, samt legge mer til rette for kvalitetsjournalistikk. Samtidig som de ønsker å legge mer til rette kommer utvalget også med en uttalelse om hvordan denne journalistikken bør organiseres.

Den krevende nyhets- og aktualitetsjournalistikken må utføres av sterke redaksjonelle miljøer, små og store, som har kontinuitet over tid. Det er ressursene til og finansieringen av denne journalistikken som nå er i alvorlig fare. Situasjonen er alvorlig, og utvalgets bekymring for den viktige journalistikken er dyp. Det er nå avgjørende – så hurtig som overhodet mulig – å realisere offentlige tiltak som kan sikre den kritiske, årvåkne journalistikken vi trenger.⁵⁶

For å bøte på det økonomiske presset til avisene foreslår utvalget at de mediene som i dag har momsfritak skal kunne få fritak også for arbeidsgiveravgiften i en fireårsperiode for å øke den generelle støtten til alle nyhetsmediene. Videre foreslår utvalget blant annet å øke tilskuddet for lokalaviser med opplag på mellom 1000 – 6000 til minimum 750 000 kr, samt en rekke andre mindre tilskuddsordninger⁵⁷.

---

⁵⁴ NOU2017:7 s.139

⁵⁵ NOU2017:7 s. 144

⁵⁶ NOU2017:7 s. 154

⁵⁷ NOU2017:7 s. 11-12

I tillegg til de tiltakene de ønsker å legge inn for å bedre situasjonen for mediene, foreslår utvalget også gjøre noen innstramninger. Dette gjelder de avisene som får særskilt støtte fordi de er nummer to-aviser i storbyene. Utvalget foreslår å legge disse avisene på samme nivå som øvrige nummer to-aviser.

En viktig begrunnelse for å gi ekstra tilskudd til nummertoaaviser er å dempe effekten av at slike aviser ikke kan konkurrere på like fot med det dominerende mediet på utgiverstedet om annonseinntekter og lesere. Etter hvert som reklameinntektenes betydning for avisøkonomien svekkes, svekkes samtidig grunnlaget for en særlig tilskuddssats for disse avisene. Nummertomedier i storbyene har dessuten et høyere befolkningsgrunnlag, og følgelig bedre forutsetninger for å opparbeide brukerinntekter enn aviser i mindre markeder.⁵⁸

Innstramningen og bortfall av en særlig sats for nummer to-aviser i storbyene vil bety en innsparing for staten på ca. 10,5 millioner kroner. Av disse er det BA som mister mest tilskudd da de står for ca. halvparten av disse pengene⁵⁹. Det er dog viktig å presisere at *NOU2017:7* enda ikke har vært oppe til vedtak i stortinget da den i skrivende stund fortsatt er ute på høringsrunde. Selv om vi ikke vet hva det endelige utfallet blir så gir rapporten en pekepinn på hvordan utvalget tenker og hvilke løsninger som er tenkt.

Videre i dette kapitlet skal vi se nærmere på journalistikken og de valgene journalister tar på en daglig basis.

2.6. Journalistiske valg

Journalistikken henter sin offentlige legitimitet i den overstående presenterte demokratimodellen. Det er den som gir borgerne bakgrunn for egne meninger og grunnlaget for å fatte demokratiske slutninger og valg. Det er med andre ord samfunnsdebatten som skal være journalistikkens herre og det er den journalistikken skal tjene gjennom å rette søkelys mot kritikkverdige forhold og armere borgerne med argumenter de selv kan fordøye og benytte seg av. Dette idealet er hentet fra Jürgen Habermas' klassiske studie av den borgerlige offentligheten og idealet om den herredømmefrie diskurs, og om kraften i det beste argument⁶⁰. St.meld.nr32 er med å bygge oppunder dette prinsippet og sier at:

---

⁵⁸ NOU2017:7 s. 165

⁵⁹ NOU2017:7 s. 166 (Tabell 8.1)

⁶⁰ Eide 2005 s.26

Ytringsfrihet bygger på de naturrettslige ideene som ligger til grunn for det moderne demokratiet. Filosofene i opplysningstiden fant ut at ytringsfriheten var nødvendig for at sannheten skulle komme frem, slik at menneske og samfunn kunne gjøre fremskritt.⁶¹

Journalistikken og mediebedrifter nyter mye makt gjennom sitt samfunnsoppdrag har de høy legitimitet. Mediene er både definerende, beskrivende og redigerende. Samtidig som de skal opprettholde dette oppdraget har de også noen kommersielle målsetninger. Avkastning og en positiv bunnlinje er viktig for investorer. Begge disse må balanseres for at mediebedriften skal kunne lykkes⁶². Hvordan journalistene kommer frem til hva som skal formidles videre til publikum er avhengig av flere ulike faktorer. Under vil jeg se nærmere på nyhetsproduksjon, medierammer og kilder som utgjør noen av disse faktorene. I tillegg vil jeg som en del av forlengelsen av de tre overstående faktorene se på geografisk beliggenhet.

2.6.1. Nyhetsproduksjon

Mennesket har et naturlig behov for å vite hva som skjer rundt oss og nyhetene dekker dette behovet. Nyheter handler om det nye som har skjedd eller det vi nettopp har brakt på det rene⁶³. Nyheter har gjennom hele 1900-tallet og til dag vært journalistikkens kjerne og hjerte, ved at hele virksomheten kretser rundt den aktuelle og pulserende formidling av fakta og synspunkter. Nyhetsjournalistikken skapte også profesjonelle normer og konvensjoner som har fått status som ideologiske og håndverksmessige basisverdier i journalistikken: Fortellermåte, det viktigste først, research-metode og presentasjon som er knyttet til objektiviseringskravet⁶⁴. Nyheter er vårt vindu mot verden og for at vi ikke skal bli overbelastet med nyheter har journalistikken utarbeidet et knippe nyhetskriterier.

Nyhetskriteriene kan være som følger⁶⁵:

- Vesentlighet: Av betydning for mottakerne og/eller viktig kunnskap om samfunnet
- Identifikasjon: Nærhet – sosialt, kulturelt eller geografisk
- Sensasjon: Det oppsiktsvekkende, usedvanlige eller ekstraordinære
- Aktualitet: Noe som skjer nå, ny aktuell kunnskap eller "oppe i tiden"

---

⁶¹ St.meld.nr.32(1992-93) ss36

⁶² Allern 2005 s.302

⁶³ Bjerke, P., Brurås, S.& Øvrebø, T. 2012 s.16

⁶⁴ Bjerke, P., Brurås, S.& Øvrebø, T. 2012 s.19

⁶⁵ Bjerke, P., Brurås, S.& Øvrebø, T.2012 s.27

- Konflikt: motsetninger mellom personer/interesser
- Eksklusivitet: noe som bare du kan rapportere som ikke de andre mediene har

Nyhetskriteriene skal filtrere ut de gode historiene fra de vanlige historiene. De skal si noe om hvilke egenskaper en journalist vektlegger når de skal velge hvilke nyheter de mener vi bør få servert. Desto flere bokser en kan tikke av, desto mer sannsynlig er det at nyheten vil bli videreformidlet til borgerne⁶⁶. Selv om nyhetskriteriene er viktige, danner de ofte et bakteppe, nyhetskulturen sitter liksom i veggene. I en nyhetsredaksjons daglige arbeid diskuteres nyhetskriteriene sjeldent. Likeså holdes også de økonomiske mekanismene og rammevilkårene utenfor⁶⁷.

2.6.2. Medierammen

I tillegg til de mer eller mindre fastlagte nyhetskriteriene settes nyheter også inn i en ramme for å tilgjengeliggjøre informasjonen for publikum og journalisten selv. Både nyheter og feature-stoff skal formidle virkeligheten til sitt publikum. Samtidig som begge sjangrene skal representere virkeligheten, representerer de også journalistiske fortellinger og tolkninger. Tolkningene og fortellingen utgjør medierammene for en sak og skal bidra til å gjøre saken mer forståelig for leseren. Tolkningsrammene bidrar blant annet til at enkeltstående begivenheter knyttes sammen gjennom at de følger samme form og slik utgjør et mønster som vi kjenner som nyheter. Innrammingen av stoffet handler om valg av fokus, kilder, nyhetsvinkling og presentasjonsform⁶⁸.

Medierammen blir også til gjennom journalistens kontakt med ulike kilder og danner slik bakteppe for journalistens forståelse av ulike saker og viktigheten av dem. Denne kontakten er skjult for publikum, men er viktig for journalistens virkelighetsoppfatning. Ofte er denne dialogen i samråd med toppsjiktene i regjering, storting, bystyret, departement, osv. Det er innenfor denne dialogen det defineres en forståelse rundt et tema og hvilket handlingsrom som er mulig innenfor spesielt politikken. Politiske kilders kontakt med journalister handler derfor ikke bare om å lansere initiativer som kan føre til intervjuoppslag, men også om å

---

⁶⁶ Bjerke, P., Brurås, S. & Øvrebø, T. 2012 s.28

⁶⁷ Allern 1996 s.20

⁶⁸ Allern 2005 s.299

agitere for hvordan bestemte hendinger og utviklingstrekk bør forstås og tolkes. I følge Allern vet offentligheten lite om denne typen kildepåvirkning og ”rammekonstruksjon”⁶⁹.

2.6.3. Kilder

For at en sak i det hele tatt skal kunne bli til, er journalister avhengig av informasjon og kilder. Som nevnt foregår det allerede en kamp i kulissene rundt rammekonstruksjonen. Selv om det pågår en del påvirkningsarbeid i kulissene står journalistene fritt til å velge sine egne kilder og hvem som kan komme på trykk. Dette er en grunnleggende betingelse for journalistikken og er en del av vårt tillitsforhold til pressen, der de avgjør hvem som har kompetanse og troverdighet. Samtidig som vi stoler på journalistene og deres vurderinger, finnes det også et identifiseringskrav slik at vi kan se hvem som sier og mener hva. Det finnes mange ulike kilder og ulike grunner til hvorfor noen ønsker å tipse avisredaksjonene om ulike saker. Noen har saker de brenner for, andre vil varsle om mislighetsforhold eller sette sin bedrift i et bedre lys. I de senere årene har kildene også blitt mer profesjonaliserte og det brukes store ressurser for å både forme og selge inn både budskap og saker. Felles for kildene er at de vil ha tilgang til avisens lesere, de ønsker å nå ut bredt til borgerne gjennom media⁷⁰.

Når en sak blir satt på dagsorden utkjemper kildene en kamp om hvem som har rett til å slik sett kunne påvirke både økonomiske og politiske avgjørelser. Offentligheten blir en arena hvor rivaliserende virkelighetsbilder kolliderer og kildene kjemper for å få oss på deres side. Gjennom sitt kildevalg prøver journalistene å guide oss til de institusjonene og personene vi bør høre fra, slik at vi selv skal kunne gjøre oss opp en mening. De kildene som trekkes frem i en sak får økt anerkjennelse og dermed også økt sin symbolske kapital. I den andre enden av denne skalaen finner vi de kildene og sakene som journalistikken ikke tar opp. Deres meninger blir da ofte marginalisert og faller utenfor samfunnsdebatten⁷¹. Det finnes dog fortsatt muligheter til å komme til ordet for de som allikevel skulle ønske dette gjennom leserinnlegg og kronikker, men da må de igjennom en annen redaksjons vurderinger; debattredaksjonen.

---

⁶⁹ Allern 2005 s.299-300

⁷⁰ Allern1996 s.145

⁷¹ Allern 2005 s.273

2.6.4. Sentrum vs. periferi

Gjennom den journalistiske makten pressen har, har de også i stor grad makt til å bestemme hvem det er og hvor de kommer fra, de som skal komme til ordet. Når det skal bestemmes hvem det er som får komme til ordet er det spesielt valget av kilder og vinkling som vil være sentralt i spørsmålet om sentrum vs. periferi. For å kunne se nærmere på dette aspektet må man se nærmere på Stein Rokkans teori om statsdannelse.

Rokkan peker på tre grunnleggende faktorer som må utforskes for at man skal kunne si noe om statsdannelse. Sentrum, der makten sitter og periferien, de områdene som styres av sentrum, må kartlegges. Videre må forholdet og transaksjonene mellom sentrum og periferi studeres⁷².

I følge Rokkan kan sentrum defineres på flere forskjellige måter. Et sentrum i en situasjon, kan i en annen situasjon være periferi. Sentrum defineres ut i fra sine ressurser og sitt forhold til periferien. Sentrum blir ofte definert ut i fra tre egenskaper, den kommersielle/industrielle overklassen, utdannede eliter, universiteter og kirker, og allianser mellom landeiere og militære/administrative representanter. Disse egenskapene utgjør tre forskjellige sentrum, den økonomiske, den kulturelle og det militære/administrative sentrum.

Ut ifra hvor mange av disse egenskapene sentrum har, kan man definere to ulike typer sentrum,; monocephalic eller polycephalic. Monocephalic – sentrum innehar alle de tre egenskapene som er listet over, mens et polycephalic – sentrum innehar kun én av egenskapene ⁷³.

Periferien er de områdene som ligger et stykke fra sentrum, men som fortsatt er avhengig av et sentrum. Denne avstanden trenger ikke nødvendigvis å være fysisk. Rokkan operer med to forskjellige dimensjoner, den horisontale som er den fysiske, og den vertikale som omhandler menneskene i de respektive delene. I sentrum bor de som er beslutningstakere og i periferien bor de som berøres av beslutningene. Periferien har liten kontroll over egen skjebne og har få midler som gjør at de kan stå imot ytre press. Periferien er også tradisjonelt lite utviklet økonomisk og produserer ofte bare en type råvarer, noe som gjør de eksponert for svingninger i markedet. I tillegg til dette har periferien ofte lite egen kultur,

---

⁷² Flora, Kuhnle og Urwin, 1999 s.108

⁷³ Flora, Kuhnle og Urwin, 1999 s.110-111

men søker ofte etter å skape en egen identitet som kan skille de fra sentrum. Sentrum vil på sin side ikke at periferien skal danne en slik identitet da dette føre til mindre kontroll over periferien⁷⁴.

Når det kommer til forholdet mellom sentrum og periferi må man se nærmere på hvordan disse forholder seg til hverandre og transaksjonene som utveksles mellom de to. Dette innebærer ulike transaksjoner innenfor den økonomiske, kulturelle og politiske/militære områdene. Dette kan være import/eksport av varer, subsidier, normer, ideologier, ritualer, blokader, invasjoner og alliansebygging⁷⁵.

Rokkans teori om statsdannelse er et viktig bakteppe for å forstå hvem det er som får komme til ordet og hvilke problemstillinger langs traséen som det blir fokusert på i BA og BT i forbindelse med Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. I bybanesaken finner vi to ulike sentrum og dertil også to ulike periferier. Den mest sentral dimensjonen vil være den som er mellom Bergen sentrum og resten av Bergen. Bergen sentrum er det økonomiske og kulturelle sentrum der beslutningstagerne og eliten bor. Mens de som skal bruke Bybanen stort sett bor i periferien da særlig Åsane, Eidsvåg og Sandviken som er de plassene Bybanen skal gjennom, og det er de menneskene som bor i disse strøkene Bybanen skal tjene. Den andre sentrum vs. periferi-dimensjonen som er sentral for Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane er finansieringen. Staten skal være med å finansiere 50 % av prosjektet. I den sammenheng blir Staten og regjeringen sentrum, mens Bergen blir periferien.

I dette kapitlet har vi sett nærmere på teorien som danner bakteppe for oppgavens problemstilling og undersøkelse. I det neste kapitlet skal vi se nærmere på metoden som skal brukes for å gjennomføre undersøkelsen.

---

⁷⁴ Flora, Kuhnle og Urwin, 1999 s.113-114

⁷⁵ Flora, Kuhnle og Urwin, 1999: 116

3 Metode

For å finne ut av hvordan Bergens Tidende og Bergensavisen har dekket Bybanens trasévalg mot Åsane har jeg valg å bruke kvantitativ innholdsanalyse som metode. I dette kapittelet vil jeg blant annet belyse valg av metode, metodiske vurderinger, utvalg og avgrensninger, samt kodebok og empiri.

3.1. Kvalitativ eller kvantitativ metode, samt personlige forhold

I mitt prosjekt ønsker jeg altså å se nærmere på likheter og forskjeller i dekingen, samt hvordan avisene forholder seg til sitt samfunnsoppdrag gjennom deres deking av Bybanens trasé mot Åsane. Jeg ønsker å gå inn å se på alt av hva som faktisk er havnet på trykk i begge avisene. Dette fordi samfunnsoppdraget til mediene først og fremst er knyttet til innholdet i mediene og hva som presenterer for publikum⁷⁶. For å gjøre en analyse av innholdet til BT og BA må jeg da gjennomføre en innholdsanalyse av dokumenter (avisenes innhold). Sigmund Grønmo skriver følgende om innholdsanalyse i «*Samfunnsvitenskapelige metoder*»

Formålet med en datainnsamling basert på dokumenter er å gjennomgå disse systematisk for å finne relevant informasjon. Den relevante informasjonen blir da bearbeidet og systematisert slik at de kan brukes som datagrunnlag. Disse dataene kan behandles som kvalitative eller kvantitative data.⁷⁷

Grønmo skriver videre at det er finnes fordeler og ulemper med å behandle dataene i en innholdsanalyse kvalitativt og kvantitativt. I en kvalitativ innholdsanalyse vil datainnsamlingen, utvelgelsen og dataanalysen kunne foregå parallelt med hverandre. Desto mer informasjon man samler inn, desto klarere bilde får man av problemstillingen man har valgt, noe som igjen fører til en økt forståelse for hvilke tekster som er fruktbare å analysere videre. I en kvantitativ innholdsanalyse velger en et gitt utvalg av tekster i sin helhet før datainnsamlingen starter og analysen av disse tekstene skjer på bakgrunn av ulike kategorier satt opp som et avkryssningsskjema. Disse kategoriene lages før datainnsamlingen starter og kalles et kodeskjema⁷⁸. Der en kvalitativ tilnærmer vil kunne gå i dybden på et lite utvalg tekster vil den kvantitative innholdsanalysen ta inn over seg et større utvalg, men det vil da være mer overfladisk. Jeg ønsker å kunne analysere alt av relevant innhold i BT og BAs

---

⁷⁶ Østbye m.fl. 2013 s.104

⁷⁷ Grønmo2004 s.187

⁷⁸ Grønmo2004 s.187,193

dekning av Bybanens trasé mot Åsane og slik sett virker den kvantitative innholdsanalysen mest egnet.

Både den kvalitative og den kvantitative innholdsanalysen som metode har sine svakheter. I den kvalitative kan forskerens perspektiv påvirke utvelgelsen og tolkningen av tekstene, i tillegg kan begrenset kildekritisk og kontekstuell forståelse påvirke tolkningene av tekstene. På den andre siden kan koderens bakgrunn og oppfatning påvirke vurderingen og registreringen av innholdet i tekstene, begrenset kontekstuell forståelse kan påvirke vurderingen av ord og uttrykk i teksten, samt at fokuseringen på kvantitative aspekter ved teksten kan påvirke tolkningen av innholdet i en kvantitativ innholdsanalyse⁷⁹. I forbindelse med disse problemstillingene kan det nevnes at jeg er medlem i Arbeiderpartiet og sitter i styret til Astud Bergen (som er et lokallag under Arbeiderpartiet i Bergen), i tillegg sitter jeg i representantskapet til Arbeiderpartiet i Bergen. Jeg var dog ikke medlem i Arbeiderpartiet under de aktuelle utvalgsårene. Det skal også nevnes at jeg er venner med et par av journalistene som har skrevet saker om Bybanen, i tillegg kjenner noen av samfunnsdebattantene som ytrer seg i forbindelse med trasévalget.

I tillegg til volumperspektivet vil en kvalitativ innholdsanalyse by på særlige problemer knyttet til problemstillingen rundt at «forskerens perspektiv kan påvirke utvelgelsen og tolkningen av tekstene». Med et bestemt politisk grunnsyn som sammenfaller med en av partene i saken som skal analyseres, samt kjennskap til noen av produsentene av deler av innholdet, ønsker jeg ikke sette meg i en posisjon der jeg kan påvirke forskningen. Selv om en kvantitativ innholdsanalyse kan støte på problemer knyttet til «koderens bakgrunn og oppfatning kan påvirke vurderingen og registreringen av innholdet i tekstene» regner jeg det som mindre problematisk enn problemstillingene knyttet til det kvalitative. Det er særlig to forhold som gjør at jeg tenker dette. For det første så finnes det allerede ulike kodeskjema som er blitt utarbeidet i forbindelse med kvantitativ innholdsanalyse generelt og ikke minst Røssland og Østbyes kodeskjema i forbindelse med den kvantitative analysen av *Rapport om Bergens Tidende og bybanesaken* spesielt. Dette kodeskjemaet vil kunne danne et godt utgangspunkt for legitimiteten til mitt eget kodeskjema, samtidig som det vil være nyttig i forbindelse med oppgavens analyser og eventuelle sammenligninger med tidligere forskning. For det andre er ett av kravene til en kvantitativ innholdsanalyse at resultatene av

---

⁷⁹ Grønmo2004 s.188

undersøkelsen skal kunne være etterprøvbart gjennom at en annen skal kunne få utdelt samme kodeskjema og utvalg og skal da kunne komme til de samme konklusjonene. Østbye utdyper videre at man som forsker tilstreber man at forskningen har validitet, eller gyldighet, og videre at forskeren har troverdighet⁸⁰. Det vil være sannsynlig å si at jeg som både forsker og tidligere aktør har en svekket troverdighet dersom jeg velger en kvalitativ forskningsmetode.

I tillegg til de personlige forholdene så er målet med oppgaven som sagt å se nærmere på likheter og forskjeller i dekningen til BA og BT i forbindelse med Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane og se nærmere på hva som faktisk har stått på trykk. Siden det som har stått på trykk i avisene er det som faktisk når ut til borgerne vil jeg se nærmere på dette. I den sammenheng vil det være hensiktsmessig å gjennomføre en kvantitativ innholdsanalyse slik at jeg kan følge dekningen over en lengre tidsperiode og får dekket alt av materiale i løpet av en periode, slik at jeg kan kartlegge alt som når ut til borgerne gjennom BA og BT.

3.2. Forskningsdesign: Kvantitativ innholdsanalyse

Kvantitativ innholdsanalyse har allerede delvis vært forklart i avsnittet over. For å forklare ytterligere hva kvantitativ innholdsanalyse er vil jeg bruke *Metodebok for mediefag* sin forklaring: «Med (kvantitativ) innholdsanalyse mener vi her dataregistrering og 35 analyseteknikker som søker mot en systematisk, objektiv og kvantitativ skildring av innholdet i et budskap»⁸¹.

I denne sammenheng betyr systematisk at en formulerer noen generelle regler og variabler for hvordan materialet skal behandles. I tillegg til at dette skal materialet behandles på en objektiv måte slik at man reduser tolkningsrommet i variablene. Gjennom presise formuleringer og skildring av variablene og kategoriene kan man få til etterprøvbart slik at andre kan gå igjennom det samme materiale og forhåpentligvis komme til det samme resultatet⁸².

En kvantitativ innholdsanalyse vil kunne egne seg godt til å se på hvordan en bestemt sak eller et tema blir behandlet, gjennom at man ser på det som er produsert av tekst i avisene.

---

⁸⁰ Østbye m.fl. 2013, s. 25

⁸¹ Østbye m.fl. 2013 s.208

⁸² Østbye m.fl. 2013 s.209

Det metoden dog ikke kan si noe om er hvilken effekt det produserte avisinnholdet eventuelt har på publikum⁸³. Det vil blant annet være vanskelig å si noe om hvorvidt borgerne er blitt påvirket av mediedekningen og det som blir presentert. Likeså vil det være vanskelig å dra noen konklusjoner om hvordan mediedekningen har påvirket utfallet av saken da den var til behandling i bystyret i Bergen. I denne oppgaven vil jeg se på innholdet som er produsert isolert sett, men vil imidlertid, hvis det er sammenheng, se om det er mulig å dra noen sammenhenger mellom det som er produsert redaksjonelt og det som er kommet fra borgerne selv, gjennom kronikker og leser- og debattinnlegg.

3.2. Utvalg

Utvalget mitt kommer til å bestå av artikler og leserinnlegg fra BT og BAs papirutgaver. Grunnen til at jeg har valgt papiravisutgavene er fordi alt i denne perioden kom ut i papiravisen mens det er litt mer usikkert hva som kom ut på nett av dekningen av Bybanens trasévalg mot Åsane. Papiravis er også et medium som er forholdsvis enkelt å analysere da dataene er tilgjengelig via Retriever og ved at artiklene ikke er redigerte i etterkant, noe som kan forekomme ved bruken av nettartikler. Når det kommer til valget av BT og BA som utvalgsgrunnlag henger dette sammen med mitt problemstilling som tar sikte på å undersøke forskjeller og likheter i BA og BT, byens nr. en- og to-avis.

3.2.1. Bergens Tidende

Bergens Tidende (BT) er blant landets eldste aviser og ble utgitt for første gang 2. januar 1868. BT er den største avisen på Vestlandet og er tre ganger større enn sine nærmeste konkurrenter i Hordaland og Sogn og Fjordane. Ifølge BTs egne hjemmesider er BT, målt i opplag, landets fjerde største avis og er den største avisen utenfor Oslo⁸⁴. Tall fra Medienorge viser at BT er den fjerde største avisen etter opplag i 2016, men avisen er ikke lenger den største avisen utenfor Oslo. Adresseavisen i Trondheim har ca. 5 000 mer i opplag enn BT og har mellom 2015 og 2016⁸⁵ passert BT som den største avisen utenfor Oslo. BT skal være en frittstående, liberal og borgerlig avis som er partipolitisk uavhengig. Avisens grunnsyn skal være progressivt og menneskelig. Avisen skal gi sine lesere i by og bygd med saklige og sanne orienteringer om det som foregår lokal, nasjonalt og internasjonalt⁸⁶.

---

⁸³ Østbye m.fl. 2013 s.209-10

⁸⁴ BT:2017a

⁸⁵ Medienorge:2017a

⁸⁶ BT:2017b

I følge BTs egne hjemmesider skal BTs redaksjonelle profil være det «vesentlige» og målet til BT er å gjøre det lettere og mer fristende for lesere å ta til seg det vesentlige. BT definerer videre den vesentlige journalistikken som: «det som gir leseren større innsikt i forhold som gjør vedkommende i stand til å fungere som samfunnsmenneske, som gir identitet og bedre forutsetninger for å mestre sitt eget liv»⁸⁷.

Videre skriver BT selv at de ikke nøyer seg med å bare beskrive problemene og konfliktene, men de skal også lete etter mulige løsninger, fremme de gode eksemplene og være fremtidsrettet. Samtidig skal de også sette egne emner på dagsorden, samt anspore den offentlige debatten. BT har en visjon om at de skal engasjere og gi ny innsikt – hver dag!

3.2.2. Bergensavisen

Bergensavisen ble grunnlagt i 1927 under navnet Bergen Arbeiderblad og avisen skiftet navn i 1991 til Bergensavisen. Avisen er en del av Amedia og ifølge Amedias hjemmesider skal avisen dekke Bergen, Askøy, Fjell og Os. Avisen har følgende formålsparagraf:

«Selskapets formål er å utgi Bergensavisen, herav delta i aktivitet forbundet med dette. Avisen skal drive saklig og uavhengig journalistikk, forankret i arbeiderbevegelsens ideer om frihet, demokrati og likeverd.»⁸⁸

I følge Amedias markedsavdeling har avisen et opplag på 13 923, kommer ut mandag – lørdag og har en leserdekning på 10 %⁸⁹. BA er blant de avisene som får mest produksjonstilskudd og er den avisen som får mest tilskudd av nr. to avisene i de store byene. I følge medietilsynet mottok BA i 2016 mottok BA 25,7 millioner kr i produksjonstilskudd⁹⁰.

3.3. Kodebok og dataregistrering

For å kunne gjennomføre en kvantitativ innholdsanalyse må data kunne defineres i form av en datamatrikse. Datamatriksen skal inneholde enheter, variabler og variabelverdier⁹¹. I dette prosjektet har jeg først registrert de 746 sakene i Google forms før jeg videre har bearbeidet materialet i Excel og SPSS. Siden oppgaven tar for seg både redaksjonelt stoff og meningsbærende stoff fra avisen selv og fra borgerne har jeg valgt å lage to kodebøker der

---

⁸⁷ BT:2017c

⁸⁸ Amedia:2013

⁸⁹ Amedia:2017

⁹⁰ Medietilsynet:2017

⁹¹ Østbye m.fl. 2013 s.212

jeg skiller mellom det redaksjonelle og det meningsbærende. Det er først og fremst gjort for å gjøre det lettere for meg selv å konstruere skjemaene i Google forms og for å kunne legge inn ulike variabler to de to forskjellige skjemaene. Når det er sagt så er skjemaene stort sett identiske, den største forskjellen ligger i valgmulighetene under hvilken type artikkel det er snakk om, kilder er byttet ut med forfatter. Kodebøkene kan sees i sin helhet i vedlegg 2 og 3. Videre i dette kapittelet vil jeg gi en redegjørelse for de mest sentrale valgene og variablene i utformingen av kodeboken.

3.3.1. Valg av enheter

Noe av det første man gjør i en kvantitativ innholdsanalyse er å klargjøre materiale som skal registreres og analyseres. Hvilket medium skal man analysere, hvilke kanaler skal man vurdere og hvilken tidsperiode skal man velge⁹². Mitt prosjekt tar utgangspunktet i et medium, to kanaler og en bestemt tidsperiode. Utvalget av artikler/enheter er gjort på bakgrunn av tre ulike faktorer:

- Mediet som analyserast er papiravis.
- Utvalget som skal analyseres er BT og BA.
- Tidsperioden som er analysert er 9. jan. 2013 – 18. jun. 2015

3.3.2. Valg av variabler og verdier

Egenskapene og variablene som det skal arbeidet med må ta utgangspunktet i enhver oppgavens problemstilling. Det finnes mange egenskaper som kan inkluderes. Det som er viktig er at innholdet i variabelen skal være gjensidig utelukkende, og kun skal plasseres én enhet og kun med i én verdi⁹³. Problemstillingen i denne oppgaven handler om hvordan dekningen til BA og BT i forbindelse med Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane skiller seg fra hva hverandre eller ligner. De valgte variablene og verdiene tar utgangspunkt i denne problemstillingen. For å belyse problemstillingen vil jeg se nærmere på blant annet *tematikk, vinkling, volum, sjanger, kildebruk og billedbruk* i avisenes redaksjonelle artikler og det meningsbærendestoffet fra avisene selv, og borgerne.

---

⁹² Østbye m.fl. 2013 s.215

⁹³ Østbye m.fl. 2013 s.216-217

3.3.3. Sjanger, prioritering og volum

For å kunne si noe om dekningen til BA og BT er det viktig å kunne si noe om hvilke sjanger som er dominerende innenfor avisenes dekning av saken. Jeg har valgt å dele inn i følgende sjangre. *Nyhetsartikkel (hoved-/undersak), reportasje, notis, intervju, kronikk, debatt/leserinnelegg, leder og kommentar*. Videre har jeg knyttet sjangrene opp mot de ulike delene av samfunnsoppdraget på følgende måte:

- Informasjons- og vaktbikkjefunksjon – Nyhetsartikkel, reportasje, notis og intervju
- Arenafunksjonen – Kronikk og debatt/leserinnelegg
- Kommentarfunksjonen - Leder og kommentar

For å kunne si noe om avisenes dekning og prioritering av Bybanens fjerde byggetrinn er det nyttig å kunne si noe om volumet og forsideoppslag. Volumet er også nyttig da dette gir oss et inntrykk av hvilke innholds kategorier som er de dominerende. For å gjøre dette holder det ikke å bare telle antall saker, men man må regne det om til størrelser det går an å måle⁹⁴. For kunne si noe om avisens prioriteringer har jeg først og fremst brukt forsiden som målestokk. Er saken hovedsak på forsiden, mindre sak på forsiden eller starter saken inni avisen. Både BT og BA kommer ut i tabloid form der hver side har fem spalter. De kategoriene jeg har valgt å lage for volum er følgende: Notis, maks en spalte, ½ side, 1 side, 1-2 sider eller over to sider. Når jeg har kodet, er det ikke alltid at kategoriene har passet helt da avisene ofte opererer med varierende layout på sidene, samt ulike reklameinnslag. Jeg har da prøvd å runde av til nærmeste størrelse, og der jeg er i tvil har jeg rundet opp.

3.3.4. Vinkling og geografisk beliggenhet

Videre er det interessant å undersøke hvordan sakene i BT og BA er vinklet. For å finne ut av dette har jeg valgt å lage åtte ulike alternativer for vinkling i tittel og ingress. De første fire alternativene tar utgangspunkt i at det finnes to hovedoppfatninger for trasévalget i sentrum som på mange måter er stridens kjerne. De som er for at Bybanen skal gå over Bryggen og de som vil at Bybanen skal gå i et av de mange tunnelforslagene. I tillegg til «for»-vinklingen, fant jeg fort ut at det også var nyttig å legge til en «mot»-vinkling da avisene ofte retter kritisk søkelys med de to hovedoppfatningens negative sider.

I tillegg til spørsmålene knyttet til valg av trasé i sentrum, er det også knyttet en del spørsmål til hvordan man skal løse problematikken rundt det som i dag er endestoppet i sentrum, eller

---

⁹⁴ Østbye m.fl. 2013 s.218)

sagt på en annen måte, det som blir et krysningstopp i sentrum, der stoppet *Byparken* ligger i dag. For å kunne skille mellom trasé og stopp i sentrum har jeg laget et alternativ som heter *bybanestopp i sentrum*. Likeså som *i sentrum* er det ulike debatter knyttet til stopp og trasé *utenfor sentrum*. Derfor har jeg også valgt å dele opp i alternativene *bybanestopp utenfor sentrum* og *trasévalg utenfor sentrum*. Til slutt har jeg laget et alternativ som heter *annen vinkling* fordi de fleste sakene ikke handler eksplisitt om trasévalg eller stopp for Bybanen. Alle artiklene som havner i annen vinkling blir bedt om å fylle inn vinkling slik at man eventuelt kan se hvilke andre vinklinger som dominerer. Et eksempel på en slik vinkling er saken rundt den utrygge Ladegårdsgaten 64-76⁹⁵. Ladegårdsgaten 64-76 ble i 2009 evakuert da en rapport konkluderte med at bygningen kunne rase sammen. I forbindelse med Bybanens trasé har det vært foreslått at kommunen kunne kjøpe opp og rive for å lage plass til Bybanen. Denne saken handler altså ikke eksplisitt om traséen, men heller om hvilke konsekvenser et av trasévalgene får for beboerne i Ladegårdsgaten 64-76.

I tillegg til å forstå gjennom vinklingen hvilken deler av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane avisene vinkler på, har jeg lagt inn et spørsmål som tar innover seg hvor saken utspiller seg geografisk. Her er alternativene *nasjonalt, i Hordaland, i Bergen sentrum, utenfor sentrum, men i Bergen*, og om saken har ingen eller flere bestemte geografiske beliggenheter. Dette spørsmålet er tatt med for å se om man kan finne ut om det er de geografiske problemstillingene i sentrum som dominerer dekningen til avisene slik jeg tror, eller om det er en jevn fordeling langs traséen.

3.3.5. Tema

For å undersøke hvilke temaer som avisene tar opp i sine saker har jeg utformet seks ulike variabler. Tekniske aspekter, økonomiske aspekter, miljømessige aspekter, politiske aspekter, kulturminner/Bryggen og annet tema. Sakene som har stått på trykk har ofte vært større saker som tar innover seg flere ulike aspekter og temaer. For å kunne sikre at vurderingen av dekningen blir best mulig har jeg valgt å legge til et graderingsystem på denne variabelen. Det vil si at én av de seks variablene vil være *ja, som det viktigste aspektet*, mens det går an å krysse av for flere temaer gjennom å sette de som, *ja, men ikke som det viktigste aspektet*.

---

⁹⁵ NRK:2017

3.3.6. Kilder

For å undersøke hvem som kommer til ordet og får være med å forme saker og innholdet er det viktig å se på kildebruken til avisene. Dette har jeg gjort gjennom å se på hvor mange kilder saken har, hvilket kjønn hovedkilden har og hvilke kilder som blir brukt. Da det noen ganger kan være vanskelig å vite nøyaktig hvor mange kilder en journalist baserer en sak på, har jeg tatt utgangspunkt i de kildene som har sitater i avisen, samt de gangene det refereres til ulike rapporter som kilder. Når det gjelder hvem som er den viktigste kilden vil det ofte være den som kommer først til ordet i saken, eventuelt den som får mest plass.

Når det kommer til hvem som faktisk kommer til ordet har jeg brukt samme graderingssystem som på tema. Verdiene i den sammenheng er *lokalpolitiker, nasjonalpolitiker, interesseorganisasjon, fagrapport, fagetat eller fagperson, privatperson, kjent person, Riksantikvaren og andre*. Det er også lagt inn en verdi der navnene på kildene blir registrert for å kunne se hvem det er som kommer mest til ordet og for å kunne sortere verdien *andre* hvis det er gjengangere som ikke blir plukket opp av de eksisterende variablene.

3.4. Valg av data og avgrensning

Det har vært skrevet mye om Bybanen i Bergen de siste 20 + årene. For å finne data til denne oppgaven har jeg valgt å bruke Retriever som søkemotor. Et kjapt søk på Retriever over saker som omhandler Bybanen i BT og BA med søkeordet: byban* i perioden mellom 9.jan 2013 – 18. jun 2014, gir et resultat på 2206 artikler fordelt på 961 i BT og 1245 i BA. Sammenligner man med utvalget til Røssland og Østbye fra 2006 hadde BT i perioden fra 1992 – 2006, 1212 artikler og leserinnlegg.

For å innsnevre mitt søk ytterligere siden jeg kun interesserte i Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane gjorde jeg et utvidet søk i Retriever der jeg la inn følgende filtreringer:

- Alle ordene: Byban*
- Noen av ordene: Bryggen, Åsane

Gjennom å bruke filtreringsordene Bryggen og Åsane forsvant de fleste artiklene som ikke omhandlet Bybanens fjerde byggetrinn. Dette ga et resultat på 1007 artikler der BT sto for 454 og BA sto for 553 av disse. Av disse artiklene var det en del artikler ikke hadde Bybanens fjerde byggetrinn som hovedtema og dermed ble kuttet. Eksempler på slike artikler har vært

at bergensere shopper mer på Lagunen etter Bybanen dit ble åpnet, noe som får konsekvenser for Åsane senter, eller at artikkelen handler om *Hordfast* og at Bybanen mot Åsane bare blitt nevnt i en faktaboks som andre innspill til Nasjonal transportplan. Etter å ha manuelt filtrert ut de artiklene jeg følte ikke var relevante, endte jeg opp med 746 artikler som skulle kodes.

3.4.1. Oppdeling av artikler

Når det kommer til artikler er ikke dette et entydig begrep. De største nyhetsartiklene er ofte bygget slik at de inneholder flere artikler, gjerne en hovedartikkel og en underartikkel. De største oppslagene kan ha en hovedartikkel, flere underartikler og gjerne også en nyhetskommentar tilknyttet saken. Her blir utfordringen om man skal registrere hele oppslaget som én artikkel, eller kode hver bit hver for seg⁹⁶. Jeg har valgt å registrere hver enkelt av artiklene som forskjellige artikler, og ikke samle dem som én stor artikkel. Gjennom å kode hver artikkel for seg blir det lettere å kode de ulike artiklene, men det skaper også noen konsekvenser for hvordan kildene blir fordelt, og hvordan opptellingen av forside saker foregår.

3.4.2. Tidsavgrensning av utvalg

Den 9. januar 2013 publiserer BT en artikkel som bygger på en rapport som Norconsult har laget for kommunen, som BT har fått innsyn i. Artikkelens overskrift er «– Altfor dyrt med bane over Vågen» og ingressen følger opp med «Å la Bybanen krysse Vågen, er dyrt, vanskelig og lite hensiktsmessig. Det gjelder både for bro og tunnel». BT publiserer ytterligere en oppfølgingsspalte den 11. januar. BA kaster seg også over rapporten og den 12. januar 2013 slår de opp Bybanens fjerde byggetrinn på forsiden og følger opp med en dobbeltside inni avisen. Avisens forside ble prydet med overskriften: «Sjokkrapport om bybanetunnel: kan rasere bryggen». Avisen følger opp med en artikkel inni avisen med overskriften «Høyrisiko for at bryggen raser», og ingressen «Byggingen av en bybanetunnel vil kunne rasere hele Bryggen, advarer Norconsult og serverer politikerne en kriserapport». Allerede sommeren før hadde daværende byrådsleder Monica Mæland vært ute i media om snakket om hva som var hennes foretrukne trasé, men det var først fra og med 9. januar 2013 debatten for alvor starter. Til og med før politikerne hadde fått rullet å lese rapporten

---

⁹⁶ Østbye m.fl. 2013 s.216

fra Norconsult ordentlig hadde altså BT og BA rukket å skrive om rapporten og satt Bybanens fjerde byggetrinn på dagsorden.

I motsetning til starten på debatten rundt det fjerde byggetrinn av Bybanen finnes det flere ulike naturlige sluttidspunkt. Bybanen mot Åsane får sin endelige, foreløpige død 10. desember 2015 når Byråd for byutvikling Anna Elisa Tryti går ut i BT og bekrefter at Bybanen først skal til Fyllingsdalen, så til Åsane. Før dette tidspunktet finnes det også ulike sluttidspunkt. Både kommune- og fylkestingsvalget 2015 og første gang byrådet sier de skal til Fyllingsdalen, vil også være naturlige plasser å avslutte ved. Grunnet oppgavens omfang og tidsbegrensning har jeg valgt å avslutte mitt utvalg etter det første vedtaket bystyret gjorde i denne saken. Utvalget mitt vil da være fra 9. januar 2013 – 18. juni 2014. Selve bystyremøtet og avgjørelse ble tatt den 17. juni og da følte jeg det var viktig å få med det som ble skrevet også i etterkant av møte. bystyret vedtok å sende Bybanen i tunnel, samtidig som de vedtok å frede Bryggen for bil- og banetraffikk. Dette fikk følgelig store konsekvenser for det sittende byrådet da avgjørelsen førte til at KrF valgte å trekke seg fra byrådssamarbeidet.

3.5. Koding

Når utvalget av data er samlet inn er det på tide å registrere denne dataen, det er dette som er koding. Kodingen foregår gjennom å merke av i kodeskjemaet etter hvert som relevante ting dukker om i teksten^{97 98}. De artiklene som jeg har registrert og kodet ligger tilgjengelig i Google forms, Excel og SPSS. Artiklene i utvalget mitt er hentet ned fra Retriever og er blitt kodet gjennom Google forms der jeg har lagt kodeskjema. Etter å ha kodet artiklene i Google forms er det mulig å generere et Excel-ark der man får opp alle resultatene av kodingen. Google forms gir ut svarene i kodingen som ulike svaralternativ og disse må derfor gjøres om til tallvariabler manuelt før de kan legges inn i SPSS. Hver artikkel har fått et eget nr. slik at det skal være mulig å spore opp korresponderende artikkel til de ulike kodingene i SPSS.

3.5.1. Undersøkelsens reliabilitet

For at en undersøkelse skal være gyldig forskningsmessig er det viktig at hele prosessen er transparent og at den fyller kravene for reliabilitet. Fyller undersøkelsen reliabilitetskravet, kan man si at datamaterialet er pålitelig. Påliteligheten kommer til uttrykk ved at vi får

---

⁹⁷ Østbye m.fl. 2013 s.213

⁹⁸ Grønmo 2004 s.193

identiske data uavhengig av hvem som gjennomfører undersøkelsen så lenge det samme undersøkelsesopplegget blir brukt⁹⁹. Dette gjør man fordi det er viktig at andre kan etterprøve de ulike stegene og dermed også konklusjonen i forskningen. En slik etterprøving kalles kravet om intersubjektivitet der observasjoner og slutninger i prinsippet skal kunne etterprøves av hvem som helst¹⁰⁰.

I en kvantitativ innholdsanalyse er defineringen av gjensidig utelukkende kategorier og variabler viktig. Skjønnsmessige vurderinger skal så langt det lar seg gjøre ikke være tilstede. Til tross for dette er det i noen tilfeller vanskelig å ikke bruke skjønn. Det kan være fordi kategoriene ikke er gjensidig utelukkende, men det kan også være fordi virkeligheten ikke lar seg definere så lett som en skulle ønske. I forbindelse med min undersøkelse har det vært spesielt vanskelig å vurdere vinkling og tema. Videre i dette avsnitte vil jeg trekke frem de utfordringene jeg har hatt i forbindelse med kodingen av artikler.

Når det gjelder vinkling har jeg valgt å se nærmere på vinklingen i artiklene og innleggene som sier noe om traséen. Først opprettet jeg kategoriene for tunnel og for Bryggen, stopp i og utenfor sentrum, samt annen vinkling. Etter å ha kodet litt fant jeg ut at disse kategoriene ikke var dekkende nok. Det var flere saker som var vinklet mot enten tunnel eller Bryggen og det var også flere saker som var vinklet inn mot traséen og ikke stoppene. Dette førte til at jeg måtte utvide kategoriene mine til å inkludere, mot tunnel og mot Bryggen i tillegg til å legge til trasévalg utenfor sentrum som en mulighet.

Siden jeg i vinkling fokuserte på trasé-aspekter falt det en del artikler innenfor annen vinkling. For å kunne sortere disse senere ble det lagt inn en åpen linje der man kunne skrive inn vinkling hvis saken hadde annen vinkling. I noen tilfeller har det vært vanskelig å skrive inn hva vinklingen var, ikke fordi den ikke kom frem, men fordi det ikke var noen forhåndsbestemte kategorier å putte de i. Det har gjort arbeidet i ettertid vanskelig, da noen saker har fått en spesifikk vinkling, som for eksempel bygging av kjøpesenter i Eidsvåg, mens andre har fått en generell vinkling som politikk eller byutvikling.

Når det gjelder koding av tema har disse kategoriene også være litt vanskelige å kode uten at man skal legge skjønnsmessige vurderinger til. Først og fremst har det vært vanskelig å bestemme hvilket tema som har vært det viktigste temaet i hver sak. Ofte inneholder en sak

---

⁹⁹ Grønmo 2004 s.220

¹⁰⁰ Østbye m.fl. 2013 s.31

opptil flere ulike tema og det å vurdere hvilket av de som er det viktigste når temaene glir inn i hverandre har vært litt utfordrende. Spesielt gjelder dette forholdet til de politiske aspektene. Veldig ofte er det politikere som diskuterer ulike tekniske aspekter, eller hvordan finansieringen av Bybanen skal være. Det blir det en skjønnsmessig vurdering hvorvidt det er de tekniske aspektene som er i fokus eller om det er politikerne som er uenig som er det viktigste. Etterhvert som man koder flere og flere artikler får man en egen forståelse for hva som er det viktigste, problemet er hvorvidt en annen får samme fornemmelse eller ikke.

Det har også vært litt utfordrende å bedømme når et tema er tatt opp i en sak. Er temaet tatt opp ved at temaet er nevnt med en setning eller skal det kodes når flere har vært inne og omtalt det. I den sammenheng har jeg lagt meg på en linje der jeg har kodet temaet hvis det er tatt opp. Videre har det også vært litt utfordringer rundt temaet tekniske aspekter. Her har jeg valgt å ta utgangspunkt i de tingene som direkte handler om traséen til Bybanen. Det er flere saker som omhandler reisetid, tunneler og veinettet (for biler) som må endres for at Bybanens trasé skal være mulig å realisere. Disse sakene har jeg valgt å kode som andre tema og ikke som tekniske aspekter.

Andre tema har også en liten hake ved seg, gjennom at jeg har valgt å lage et gradert avkryssingsskjema der man kan krysse av på hvert tema som enten ja, som viktigste eller ja, men ikke som viktigste, vil det ikke være mulig å registrere begge deler på annet tema hvis det skulle vise seg at saken handler om byutvikling som det viktigste og reisetid som et tema saken tar opp. I slike tilfeller har jeg kun registret det viktigste temaet i kategorien annet tema.

Når det kommer til opptelling av kilder er det ikke selve kategoriene som har vært det mest utfordrende men heller hvordan avisene har brukt kilder. Ofte står en del av sakene som redaksjonell tekst uten at det henvises til noen bestemte kilder. Dette gjelder spesielt i de sakene som bygger på utdrag fra ulike rapporter. Disse rapportene blir ikke navngitt og gjør det da vanskelig å behandle dem som kilde. Som tommelfinger regel har jeg valgt å registrere de kildene som kommer til ordet gjennom at de har sitat i sakene.

3.5.2. Intersubjektivitetstest

For å se om kodeskjemaet er godt nok utarbeidet, og hvorvidt mine vurderinger vil samsvare med andres vurderinger, har jeg gjennomført en intersubjektivitetstest. En slik test

undersøker samsvaret mellom klassifiseringene til ulike kodere som arbeider med samme materiale¹⁰¹. Intersubjektivitetstesten er blitt gjennomført av en medstudent ved institutt for Informasjons- og medievitenskap ved UiB. Studenten fikk utlevert ti tilfeldige saker, der 6 av disse var fra BA mens 4 av disse var fra BT. Videre var fire av sakene redaksjonelle artikler og seks av sakene var meningsbærende stoff både fra avisene og fra borgerne. Det må påpekes at en test som kun tar utgangspunkt i ti artikler av totalt 746, ikke kan sies å være et godt mål. Testen kan likevel gi en pekepinn på om det foreligger eksempler på intersubjektivitetsproblemer.

Når intersubjektivitetstesten var blitt gjennomført sammenlignet jeg resultatet av vedkommende kodinger med mine egne kodinger. Av de 246 variablene som skulle kodes fant jeg 28 (32 hvis man regner med følgefeil ved føring av annen vinkling) avvik mellom egen og studentens koding. Hovedsakelig så er det to grupper av kategorier som ikke samsvarer når intersubjektivitetstesten er gjennomført. Dette er kategoriene *sakenes geografiske beliggenhet* og de aspektene som knytter seg til hvilket *tema* sakene har.

Når det gjelder *sakenes geografiske beliggenhet* er det avvik på fem av ti kodinger. Det er i hovedsak to problemer som dukker opp her. Det er defineringen av hva som ligger i «sentrum» i *Bergen sentrum* og hvor skille mellom *utenfor sentrum, men i Bergen* og *saken har ingen eller flere beliggenheter* går. Når det gjelder sentrumsproblematikken, har jeg valgt å kode «sentrum» som til og med Rosenkrantzårnet/festning, mens det i intersubjektivitetstesten ser ut til at Sandviken også regnes med som «sentrum». Dette fører til at jeg koder saker med sentrum og Sandviken som *saken har ingen eller flere beliggenheter*, mens den kodes som *i Bergen sentrum* i intersubjektivitetstesten. Når det gjelder skillet mellom *utenfor sentrum, men i Bergen* og *saken har ingen eller flere beliggenheter* har jeg valgt å sette de sakene som omtaler to forskjellige beliggenheter utenfor sentrum som *saken har ingen eller flere beliggenheter*, mens i intersubjektivitetstesten er disse sakene satt som *utenfor sentrum, men i Bergen*.

Når det gjelder hvilke *temaer* som blir tatt opp i sakene er det her det er mest uenighet mellom meg og koder av intersubjektivitetstesten. 20 av 60 kategorier som omhandler tema. Ved 4 anledninger (8 avvik) er vi uenige om hva som er det viktigste temaet i saken. Av disse

---

¹⁰¹ Østbye m.fl. 2013 s.223

er seks av avvikene ved at jeg mener at sakene har en *annen vinkling* mens intersubjektivitetstesteren mener at disse sakene er knyttet til *tekniske aspekter*. De tre sakene det gjelder, handler om de rasfarlige bygningene i Ladegårdsgaten, Filip Rygg som utsetter bystyrevedtaket om trasévalget og traséen mellom sentrum – Fyllingsdalen. Grunnen til at det blir avvik her tror jeg har en sammenheng med hvorvidt man mener at problemstillingene er direkte tilknyttet Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane eller ikke. Den første saken mener jeg handler først og fremst om bygårdene som ikke trygge å bo i, som nå kan få en løsning ved at Bybanen kanskje skal gå der, den andre omhandler manglende grunnlag til å ta en beslutning/politisk motstand som gjør at Rygg utsetter saken, mens den siste handler om tekniske aspekter, men dog ikke mot Åsane, men en annen bybanetrasé og havner for min del derfor også i annen vinkling. De to siste avvikene er rett og slett en skjønnsmessig vurdering over hva man tenker er det viktigste og hva som bare er et tema som er nevnt i saken.

Det finnes også noen avvik i andre kategorier enn de overnevnte. Det er et avvik når det gjelder vinkling som har en sammenheng mellom allerede nevnte direktetilknytning til byggetrinn mot Åsane eller ikke. Saken om Bybanen til Fyllingsdalen er vinklet som *trasévalg utenfor sentrum*, mens jeg har lagt den under *annen vinkling* da denne traséen ikke har noe med Bybanen mot Åsane å gjøre. De to siste avvikene har med volum å gjøre. Her er et av avvikene knyttet til at jeg ikke har telt med forside når jeg har telt volum, det ser det ut til at vedkommende som har intersubjektivitetstestet har gjort, i alle fall den saken som hadde hovedoppdrag. Det er også en sak som jeg tror rett og slett bare er feilkodet. En av sakene er blitt kodet som ½ side når det skulle blitt kodet som 1 side. I

intersubjektivitetstesten finnes det en annen artikkel som har tilsvarende størrelse, der har blitt kodet som 1 side.

Totalt utgjør avvikene 13 % av kodingen. Her er som sagt de fleste avvikene knyttet til kategoriene *sakens geografiske beliggenhet* og *tema*. Under *tema* og da spesielt de *tekniske aspektene* skal det også sies at det rett og slett er en misforståelse. Vedkommende som har gjennomført intersubjektivitetstesten har ikke forstått at dette dreier som om de *tekniske aspektene* som er direkte knyttet til Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane og ikke alle *tekniske aspekter*. Intersubjektivitetstesten viser allikevel at *geografiske beliggenhet* og *tema* er problematiske og kan kodes ulikt basert på skjønn. Med bakgrunn i

intersubjektivitetstesten har jeg utarbeidet en forklaring til kodeboken som skal gi et grunnlag for hvorfor jeg har gjort som jeg har gjort, og forhåpentligvis gjør de problematiske variablene mer forståelig. Når det er sagt så har jo jeg brukt skjønn og det vil være naturlig å se for seg at andre også vil gjøre det samme, selv etter å ha lest forklaringen til kodeboken. Som en konsekvens av de noe usikre kategoriene bør man også være påpasselig med å tolke dataene i analysen for mye. I tillegg bør man også være forsiktig med å trekke for detaljerte konklusjoner på de nevnte kategoriene.

4. Undersøkelsens funn

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere funnene som er gjort i den kvantitative innholdsanalysen. Funnene skal være med å belyse problemstillingen til oppgaven som handler om hvordan samfunnsoppdraget er blitt i varetatt av BA og BT i deres dekning av Bybanens fjerdebyggetrinn mot Åsane. Kapittelet er todelt og i den første delen vil jeg presentere funnene knyttet til de redaksjonelle artiklene. I den andre delen vil jeg presentere funnene knyttet til leserinnlegg, kronikker, kommentarer og ledere. Primært i denne analysen vil jeg fokusere på å sammenligne dekningen til de to avisene, samt se på utviklingen gjennom utvalgsperioden.

4.1. Redaksjonelle artikler

Avisenes redaksjonelle artikler er nært knyttet opp til samfunnsoppdragets informasjons- og vaktbikkjefunksjoner. De redaksjonelle artiklene skal være fri for journalistenes egne meninger og gi borgerne nødvendig informasjon om forhold som pressen mener er viktige.

4.1.1. Volum og prioritering

Omfanget av den redaksjonelle dekningen til BT og BA har i utvalgsperioden vært relativt lik. Som vist i tabell 1 er det i perioden blitt produsert 308 redaksjonelle artikler. Av disse står BA for 166 og BT for 142 artikler.

Tabell 1

	Nyhet hovedsak	Nyhet undersak	Reportasje	Notis	Intervju	
BA	107	52	0	6	1	166
BT	103	31	1	2	5	142

Ca. 95 % av de redaksjonelle artiklene som er produsert, er nyhetsartikler. Disse artiklene har jeg brutt ned i hovedsak og undersak. Som nevnt tidligere er større pakker med flere ulike elementer brutt ned for å kode hver sak for seg selv. Når det er gjort, mener jeg at det vil være misvisende å regne alle nyhetsartiklene som like og har da delt de opp i hovedsak og undersak når de er blitt kodet.

Videre har jeg sett nærmere på de redaksjonelle artiklene og fordelt de over volumkategoriene: notis, maks 1 spalte, ½ side, 1 side, 1-2 sier og artikler som er over to sider. Der kategoriene sier noe om hvordan avisene har valgt å fremstille sakene sine, sier volumet noe om hvor mye og hvordan sakene er prioritert. BA har flest av de minste og de største sakene, mens BT har flest saker på ½ side og 1 side. Begge avisene kommer ut i tabloid format noe som gjør det lett å regne ut antallet sider avisene har brukt på Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Etter omregningen¹⁰² som vist i tabell 2, har avisenes redaksjoner produsert 236 sider med artikler om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane.

Tabell 2

	BA antall saker	BT antall saker	Totalt	BA omregnet til sider	BT omregnet til sider	totalt
Notis	16	3	19	1,6	0,3	1,9
Max 1 spalte	55	40	95	11	8	19
½ side	10	19	29	5	9,5	14,5
1 side	46	49	95	46	49	95
1-2 sider	39	30	69	58,5	45	103,5
over 2 sier	0	1	1	0	2,5	2,5
Sum:	166	142	308	122,1	114,3	236,4

Selv om BA totalt sett har flere saker og viet flere sider til Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane, enn BT er ikke dette ensbetydende med at BA har skrevet mer enn BT om saken. Gjennom sitt rendyrkede tabloidformat har BA større overskrifter, flere og større bilder enn hva BT har, som kun er tabloidavis i format, men ikke i innhold. Etter å ha gått igjennom periodens 308 artikler vil jeg si at tiltros for at Ba har flere opptalte artikler har BT skrevet mer om saken enn BA.

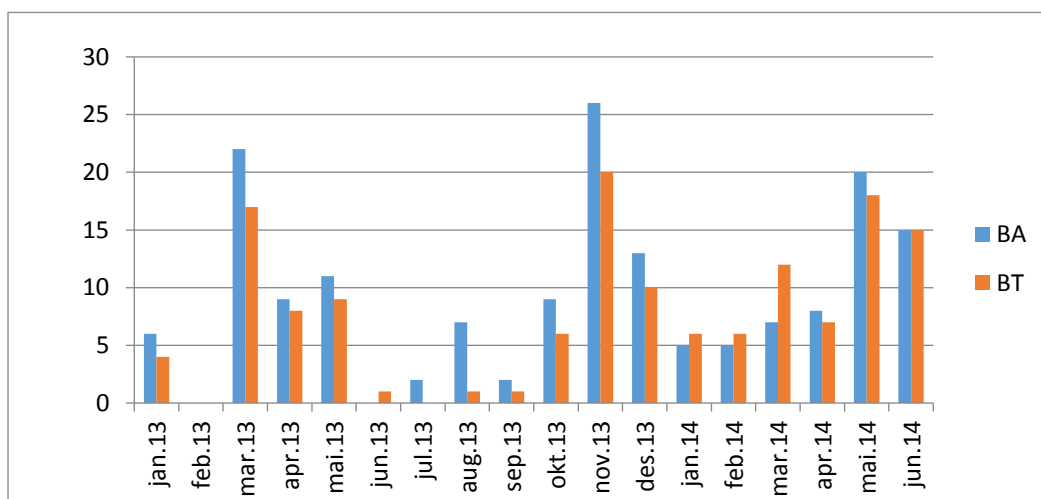
Ser man på dekningen over tid følger BT og BA hverandre også her. Tabell 3 viser antall saker fordelt utover de aktuelle månedene i utvalget. BA har jevnt over litt flere saker enn BT foruten månedene jan-mars 2014 der BT er marginalt større enn BA. Dekningen av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane begynte som nevnt den 9. januar 2013 med publiseringen av en redaksjonell artikkel i BT som bygget på en utredningsrapport fra Norconsult om trasévalg for Bybanen. BTs artikkel kom i stand etter at BT hadde bedt om å få innsyn i rapporten hos Bergen kommune. Totalt i januar ble det publisert 10 redaksjonelle artikler om temaet, der

¹⁰² Se kodebok for omregningsformel fra saker til sidetall.

BA sto for 6 av disse, og BT for 4. I februar ble det noe overaskende ikke publisert noen artikler om Bybanens fjerdebyggetrinn mot Åsane, verken i BA eller BT. Grunnen til den manglende dekningen i februar kommer frem den 5. mars da både BA og BT vier en dobbeltside til temaet, BT kjører til og med saken opp som hovedoppslag på forsiden sin. BT skriver i sin artikkel følgende som forklarer den manglende dekningen i februar: «[...] Resultatene er hentet fra 30 ulike utredninger fra Norconsult. Bergen kommune har i lang tid forsøkt å holde rapportene hemmelig, men måtte i går offentliggjøre funnene etter pålegg fra Fylkesmannen i Hordaland».

Etter at BA og BT fikk tilgang til hele rapporten ble det i mars skrevet 39 artikler om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Mars 2013 er den måneden med nest flest artikler i utvalgsperioden.

Tabell 3

I tillegg til mars 2013 er det tre andre måneder som skiller seg ut når man ser på antall artikler per måned. November 2013 er den måneden i utvalgsperioden som har flest artikler med sine 46 artikler. På tredjeplass finner vi mai 2014 med 38 artikler og på fjerdeplass juni 2014 med 30 artikler. Mai 2014 er først og fremst preget av avgangen til Filip Rygg, samt intens politisk kamp rundt Bybanen og tilspisningen inn mot Bystyrevedtaket som skal skje i juni. November 2013 og juni 2014 skiller seg ut fra de andre månedene ved at dette er de to gangene bystyret har prøvd å gjøre vedtak i saken om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Opprinnelig skulle saken avgjøres i november 2013, men da valgte Byrådet å trekke saken fra sakskartet og utsette den på ubestemt tid. Saken kom opp igjen på Bystyremøte i

juni 2014, da ble det også gjort et vedtak i saken, samtidig som KrF valgte å trekke seg fra Byrådet. Det skal også nevnes at juni 2014-utvalget mitt slutter 18. juni, dagen etter Bystyremøte, så utvalget i den måneden er nok høyere enn hva som står her.

4.1.1.1. Hva nådde førstesiden?

Forsidene til BA og BT er begge i tabloid form og begge har noen fellestrekk. Avisene har begge som regel en hovedsak som tar opp mesteparten av forsiden, i tillegg har de som oftest 3-5 andre saker rundt hovedsaken. Begge avisene har også et reklamebanner nederst på forsiden. Selv om de to avisene har lik oppbygning av forsiden, ser de vidt forskjellig ut. BA har ofte flere farger og større bilder enn BTs forsider. Det er også forskjell på font og hvordan sakene er plassert på forsiden.

Forsidene på avisene gir som regel en god pekepinn av hva avisene prioriterer, og dermed også hva det er borgerne bør være spesielt opptatt av i en gitt utgave. Selv om saker som blir slått opp på førstesiden ofte handler om viktige saker som journalister har plukket ut, kan det også være kommersielle hensyn som spiller inn når en forsider skal settes sammen. Disse hensynene er sterkest hos løssalgsaviser, men forekommer også hos aviser som er mer abonnementsbaserte da de også selges som løssalgsaviser¹⁰³. Som vist til tidligere i oppgaven er også antallet avisabonnement i Norge sunket drastisk de siste årene. I 2006 var antall husholdninger med avisabonnement på 70 %, og i 2016 viser statistikken at dette tallet er sunket til 44 %¹⁰⁴.

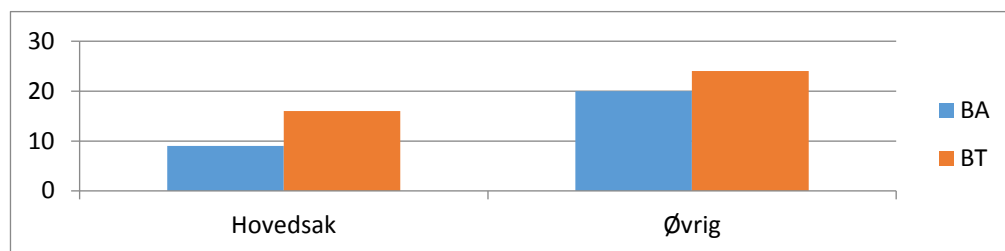
Utrekningen av forsidesaker har vært litt knotete som jeg allerede har vært inne på i avsnitt 3.4.1. I tillegg til det som allerede er nevnt har begge avisene noen forsideoppslag som er knyttet opp til flere artikler noe som gjør at ved noen anledninger er to artikler registret på samme forsideoppslag. Når det er sagt så viser tabell 4 at det totalt har vært 69 saker om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane på forsiden til BA og BT i perioden. Av disse er 25 hovedoppslag og 44 av disse er øvrige oppslag. BT har nesten dobbelt så mange hovedoppslag enn BA med 16 mot 9. Av forsideoppslag øvrig ligger de to avisene mer likt, BA har 20 oppslag mot BTs 24.

---

¹⁰³ Allern 2001 s.120-21

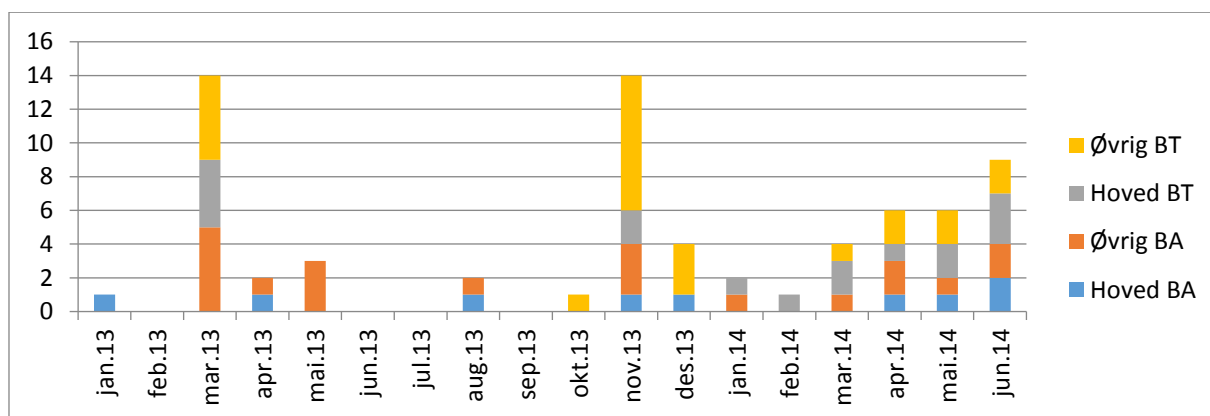
¹⁰⁴ Medienorge:2017e

Tabell 4

Ser vi igjen på fordelingen over tid i tabell 5, korrelerer månedene med flest forsideoppslag med de månedene med flest artikler om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Tabell 5 viser at er mars og november 2013 i tillegg til juni 2014 som er de månedene med flest forside oppslag.

Tabell 5

4.1.1.2. Hvilken tematikk har hovedoppslagene?

For å få en bedre forståelse for hva avisene mener er viktig at borgerne får med seg og hvilke saker avisene mener skal selge avisen den dagen, skal jeg videre se nærmere på hovedtematikken i hovedoppslagene i de redaksjonelle artiklene. Det var kun nyhetsartikler som var hovedoppslag på førstesiden av avisene. Tabell 6 viser avisenes hovedoppslag fordelt på de ulike tematiske kategoriene.

Tabell 6

	Tekniske	Økonomiske	Miljø	politiske	Kultur/bryggen	andre
BA	3	1	0	2	0	3
BT	3	1	0	4	2	6

Der likheten er størst mellom de to avisene er på de tekniske og de økonomiske forsidesakene. BA var først ute med å sette Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane på forsiden og det var de tekniske aspektene som nådde førstesiden først. Det var også de tekniske aspektene som var i fokus når tanken om å sende Bybanen på begge sidene av Kjøttbasaren nådde førstesiden. Videre hadde BA i april 2013 en undersøkelse på førstesiden som tok for seg hva borgerne mente var det beste trasévalget. BT hadde også en slik forside om hva borgerne mente, men noen måneder senere i november 2013. De to avisene har også hatt hver sin nasjonale politiker på forsiden av avisen der temaet var statlig finansiering. I desember 2013 gikk samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen (Frp) ut i BA og advarte mot «luksusfellen» og kunne ikke garantere at staten ville ta 50 % av regningen hvis ikke lokalpolitikere gikk for et nøkternt alternativ. I BT var det Abid Q. Radja (V) som i mars 2014 gikk ut og ville tvinge Bybanen over Bryggen da det var det billigste alternativet. Ved begge anledningene skapte utspillene til de nasjonale politikerne harnisk og lokale politikere så vel som borgerne tok til penn og papir for å ytre at valget om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane skulle være et lokalt valg, der man gikk for beste løsningen uansett pris. Under har jeg lagt ved to av sakene som har samme tema, som både BA og BT har skrevet om. Selv om temaet er likt så er utformingen allikevel forskjellig.

Ser vi nærmere på de temaene som skiller BA og BTs forsider mer fra hverandre, finner vi her de politiske, kulturminner/Bryggen og andre temaer. BAs to saker som har politiske aspekter som sitt viktigste tema er begge fra dagen etter bystyret vedtok bybane over Bryggen, og KrF valgte å gå ut fra byrådssamarbeidet. BT har også to saker om KrFs avgang

fra Byrådet den 18.07.2014, men BT har også viet førstesideplass til stridighetene internt i høyre. BT har gjennom perioden og spesielt etter at Ragnhild Stolt-Nielsen tok over, vinklet en del forsider inn mot Høyre og henne som leder for Byrådet. Tre av de understående eksemplene har politiske aspekter som sitt viktigste tema, mens en av de tre har andre tema som hovedtema. Artikkelen fra 20.05.14 handler om Stolt-Nielsen som byrådsleder først og fremst, dernest om bråket rundt Bybanen. Saken aktualiseres ved at Filip Rygg (KrF) går av som byråd for byutvikling, en snau måned etter at kulturbyråd Gunnar Bakke (Frp) måtte forlate Byrådet.

BT 26.11.2013

BT 20.05.2014

BT 11.06.2014

BT:12.06.2014

Når det kommer til Kulturminner/Bryggen er det kun BT som har løftet Bryggen opp som hovedtema på forsiden av avisen. Dette har de gjort ved to anledninger, begge gangene har sakene vært vinklet inn mot Bryggens verdensarvstatus. Av andre temaer som har nådd førstesiden har BA skrevet en sak om politikere som kritiserer rollebytter i forbindelse med Bybanen, hvordan en konflikt med jernbanevesenet kan stikke kjepper i hjulene for Bybanen mot Fyllingsdalen og til slutt en førstesidesak om fylkestannlegen og toppene i kommunen og fylkeskommunen som skal på luksus-studietur til Nice for å studere Bybanen der. Av BTs saker som har annen vinkling handler tre av disse om politiske ting, men da ikke direkte knyttet til Bybanen. To saker om andre mulige trasévalg som ikke er en del av de foreslåtte alternativene og til slutt en sak om hva folk i Åsane mener om Bybanen.

BT 03.04.2014

BA 11.08.2013

BT 12.03.2013

BA 05.11.2013

4.1.2. Illustrasjoner

Til nå har vi sett på volum, prioriteringer og hva som havnet på forsiden når det kommer til dekningen av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. I dette avsnittet skal vi se nærmere på bruken av illustrasjoner til de ulike sakene.

Illustrasjoner brukes for å fremstille en sak visuelt og som et innslagspunkt for en artikkel. I mitt utvalg har jeg sett nærmere på bruken av fotografi, grafikk, fotomontasjer, faksimiler og karikaturer. Fotografi er rett og slett et vanlig bilde, som oftest er en av hovedkildene, eller temaet som saken handler om. Grafikk/kart kan være ulike former for kart med traséen plottet inn, plantegninger, grafiske illustrasjoner, grafer, diagrammer etc. Fotomontasje har jeg definert som når noe som ikke var i fotografiet opprinnelig er blitt putt inn i det. I denne sammenhengen er det nesten utelukkende snakk om å sette inn Bybanen i ulike fotografier for å lage en illusjon av hvordan det vil se ut, ofte uten korrekte mål, der Bybanen fremstår mye større enn hva den ville ha vært hvis det var et ekte fotografi. Faksimiler er bilder av tidligere saker som det henvises til og karikaturer er tegnede illustrasjoner, men disse blir ikke brukt.

Totalt sett av de 308 redaksjonelle artiklene, viser tabell 7 at det bare var 65 artikler, eller ca. 20 % som ikke hadde en illustrasjon ved seg. Ca. 50 % av artiklene har 1 illustrasjon mens ca. 30 % har to eller flere illustrasjoner. Bruken av illustrasjoner kan være en indikator på hvor mye avisene prioriterer en sak, og når 80 % av artiklene har en eller flere illustrasjoner kan dette indikere at Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane har blitt prioritert.

Tabell 7

	1 illustra.	2 illustra.	3 illustra.	4 illustra.	5 illustra.	mer enn 5 illustra.	Ikke kodbar	Sum
BA	78	36	15	6	1	2	28	166
BT	70	21	4	3	3	4	37	142
Sum	148	57	19	9	4	6	65	308

For å få mer innsikt i hvordan Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane er illustrert har jeg brutt ned illustrasjoner i underkategorier. Tabell 8 viser antallet av de ulike typene av illustrasjoner, fordelt på avisene. Her ser vi at fotografi er den dominerende formen for illustrasjon og utgjør ca. 60 % av alle illustrasjonene. Videre ser vi her at BA i større grad enn BT bruker fotomontasje når de skal illustrere sine artikler, mens BT på sin side bruker mer grafikk enn BA.

Tabell 8

	Fotografi	Grafikk	Fotomontasje	Faksimile	Karrikatur	Ikke kodbar	Sum
BA	128	16	22	3	0	28	197
BT	93	23	12	1	0	37	166
Sum	221	39	34	4	0	65	363

Ser man videre på fotografi og fordeler de mellom hovedsak og undersak kommer det frem noen forskjeller mellom BA og BT. Av BAs 128 fotografiske illustrasjoner er 95 av disse knyttet til en hovedsak, mens 30 av disse er knyttet til en undersak. Av de resterende tre fotografiene er 2 knyttet til notis, mens den siste er knyttet til et intervju. For BT sin del er 82 av fotografiene knyttet til en hovedsak, mens fem er knyttet til en undersak. Av de resterende seks fotografi-illustrasjonene er én knyttet til reportasje, mens 5 er knyttet til intervju. Her ser vi en klar forskjell ved at BA i større grad også illustrerer undersaker i tillegg til hovedsaken. Ved at BA i større grad enn BT illustrerer undersakene sine gjør at BT får flere *ikke kodbar*-treff enn BA siden hver artikkel med egen overskrift blir kodet for seg selv.

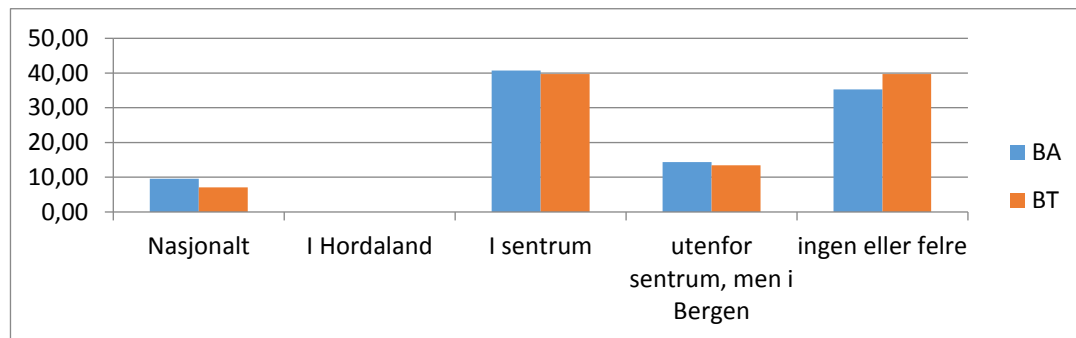
4.1.3. Geografisk beliggenhet og vinkling

For å få en bedre forståelse for hva BA og BT har skrevet om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane skal vi i dette og det neste avsnittet se nærmere på sakens geografiske beliggenhet, vinkling, og tematikk. For å forstå hvilke aspekter ved trasévalget artiklene er vinklet inn mot har jeg laget følgende kategorier: for Bybanen over Bryggen, for Bybanen i tunnel, mot Bybanen over Bryggen, mot Bybanen i Tunnel, Bybanestopp i sentrum, Bybanestopp utenfor sentrum, trasévalg utenfor sentrum, samt annen vinkling. Vinklingen har mye å si for borgernes oppfatning av den enkelte artikkel i tillegg til hvordan avisen stiller seg til saken.

Ser vi først på den geografiske beliggenheten til de redaksjonelle artiklene kan det gi oss informasjon om hvor en sak utspiller seg. Det vil si, hvilke områder er det som er mest skrevet om og dermed også de viktigste områdene når det kommer til Bybanens fjerde

byggetrinn mot Åsane. Tabell 9 viser den prosentvise dekningen av områdene Bergen sentrum, utenfor sentrum, men i Bergen, i Hordaland, nasjonalt og de artiklene som har ingen bestemte eller flere beliggenheter.

Tabell 9

Som vi ser er fordelingen innad i de ulike kategoriene relativt jevn mellom de to avisene. BA har ca. 40 % av sine saker i sentrum, ca. 25 % utenfor sentrum, men i Bergen og nasjonalt, mens ca. 35 % har ingen eller flere beliggenheter. For BTs del er fordelingen ca. 40 % i sentrum, 20 % utenfor sentrum, men i Bergen og nasjonalt, mens ca. 40 % har ingen eller flere bestemte beliggenheter.

Når det gjelder vinkling, har 232 av 308 artikler *annen vinkling* som sin vinkling. Det vil si at vi sitter igjen med 76 artikler, eller ca. 25 % av det totale utvalget av redaksjonelle artikler som faller innenfor de forhåndsdefinerte kategoriene. Dette høres kanskje lite ut, men ser man dette i sammenheng med at det kun er 95 av de 308 artiklene som har tekniske aspekter som hovedtema, fanger vinklingskategoriene opp de fleste av sakene som handler om trasévalg. De artiklene som har tekniske aspekter som hovedtema som ikke blir tatt med i vinkling handler blant annet om reisetid, trasémuligheter som ikke er utredet, andre kollektivløsninger, samt politiske konflikter mellom parti og innad i parti.

Når vi tar en nærmere titt på de ulike vinklingene i sakene, vil en sammenligning av BA og BTs antall saker som ikke faller innenfor *annen vinkling* være noe misvisende fordi BA har 2/3 av disse sakene og vil dermed jevnt over score høyere en BT i alle kategoriene. Tabell 10 viser både antall vinklinger innenfor hver kategori og den prosentvise delen vinklingen utgjør av den totale massen av vinklinger i hver avis.

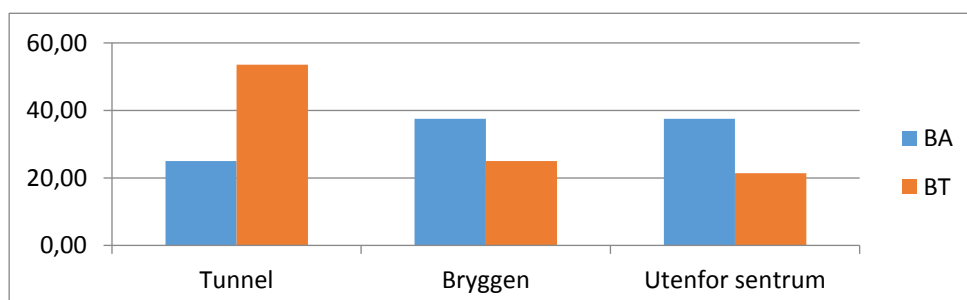
Tabell 10

	BA		BT	
	Antall saker	% av total	Antall saker	% av total
For Bybane i tunnel	3	6,25	8	28,57
For Bybane over Bryggen	12	25,00	5	17,86
Mot Bybane i tunnel	6	12,50	2	7,14
Mot Bybane over Bryggen	9	18,75	7	25,00
Bybanestopp i sentrum	0	0,00	0	0,00
Bybanestopp utenfor sentrum	8	16,67	1	3,57
Trasévalg utenfor sentrum	10	20,83	5	17,86
Sum	48	100,00	28	100,00

Ser vi nærmere på den prosentvise fordelingen av vinklinger, ser vi her at i BA er kategorien med flest vinklinger for *Bybanen over Bryggen*, dette utgjør 25 % av totalen. Nest høyest finner vi trasévalg utenfor sentrum med ca. 21 % og den tredje mest brukte vinklingen i prosent i BA er mot Bybane over Bryggen med ca. 19 %. Tar vi en nærmere titt på BT er den mest brukte vinklingen i prosent *for bybane i tunnel* med ca. 29 %, mens mot Bybanen over Bryggen havner på andreplass med 25 %. På en delt tredje plass finner vi både trasévalg utenfor sentrum og for Bybanen over Bryggen, begge med ca. 18 %.

Siden det i utgangspunktet er to ulike valg for traséen mot Åsane, over Bryggen eller i tunnel, kan det være hensiktsmessig å se på statistikken når man slår sammen for tunnel/mot Bryggen og mot tunnel/for Bryggen. I tillegg kan det være hensiktsmessig å se på de to vinklingene stopp utenfor sentrum og trasévalg utenfor sentrum, som en kategori som er utenfor sentrum. Tabell 11 viser nettopp disse sammenslåingene i prosentvis vinkling i de to avisene.

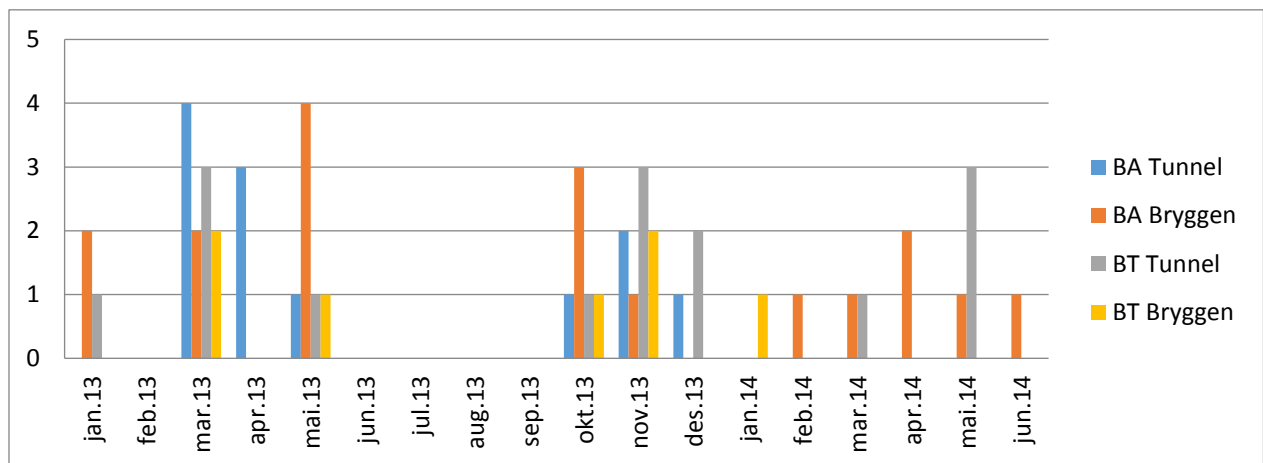
Tabell 11

Her ser vi at over 50 % av BTs vinklinger anser tunnel som det beste alternativet, mot 25 % av vinklingene som anser Bryggen som det beste alternativet. BA på sin side er har en litt jevnere fordeling mellom tunnel og Bryggen. 25 % av vinklingene anser tunnel som det beste alternativet, mens Bryggen får 37 %. Når det gjelder saker som omhandler trasévalg og stopp utenfor sentrum har BA her en dekningsgrad på ca. 36 % mens BT har en dekningsgrad på ca. 21 %. Det vil si at for BT sin del så handler 3/4 av trasévalgene om forhold i sentrum, mens 1/4 handler om forhold utenfor. For BA sin del handler 2/3 av vinklingene om trasévalg i sentrum mens 1/3 handler om forhold utenfor sentrum.

Ser vi enda litt nærmere på sentrumsalternativene og Bryggen vs. tunnel over tid, ser vi her også klare skiller mellom de to avisene og vinklingene de har valgt, jamfør tabell 12.

Tabell 12

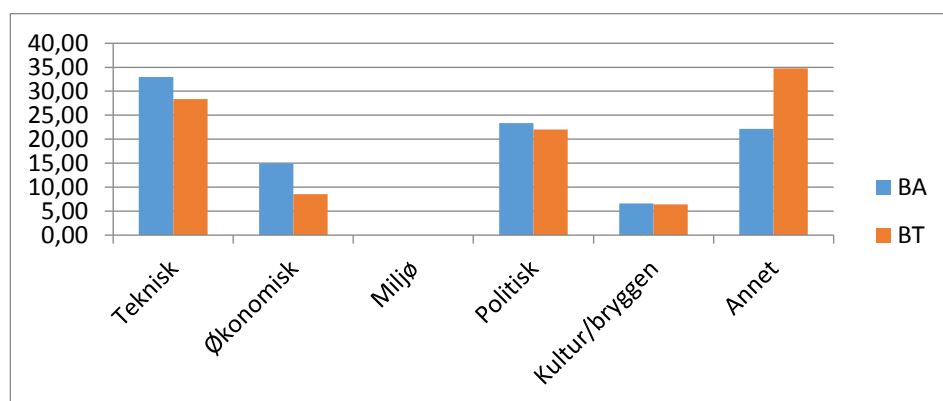
Fra januar – desember 2013 ser vi at begge avisene har jevnt med vinklinger rundt de to ulike alternativene og avisene følger hverandre også på når det vinkles inn mot de ulike alternativene. Ser man derimot på utvalget fra januar – juni 2014 ser vi her at avisene klart vinkler sine saker inn mot et alternativ. Alle BAs seks saker som handler om Bryggen vs. tunnel i 2014 er for å sende Bybanen over Bryggen. For BTs del har de 1 sak i januar som er for Bryggens, mens de resterende fire sakene er for å sende Bybanen i tunnel.

4.1.4. Tema

I det forrige avsnittet så vi på sakens geografiske beliggenhet og vinkling. Vi så at 232 av 308 artiklene hadde *annen vinkling* som sin vinkling, det vil si at de da handlet om noe annet en spesifikt trasévalg. For å forstå hvilke andre tematiske aspekter Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane BA og BT tar opp, har jeg valgt følgende kategorier: Tekniske, økonomiske, miljø,

politiske, kulturminner/Bryggen og andre tema. Av de 308 artiklene står BA for 167 av disse, mens BT står for 141. I tabell 13 ser vi fordelingen av det viktigste temaet i de redaksjonelle artiklene i prosent.

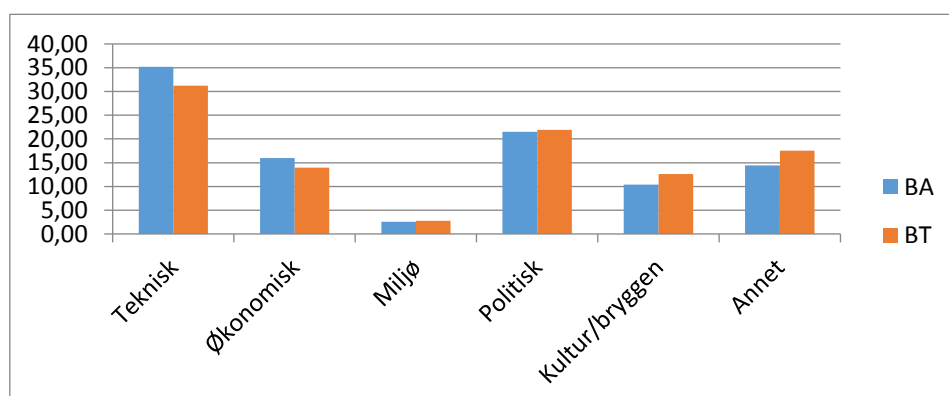
Tabell 13

Her ser vi at BA og BT har noenlunde lik dekningsprosent av tekniske, politiske og kulturminner/Bryggen når det gjelder viktigste tema. De største forskjellene på det viktigste tema finner vi dekningen av økonomiske temaer og andre temaer. I BA utgjør økonomiske aspekter ca. 15 % av det viktigste temaet, mens i BT utgjør de økonomiske aspektene ca. 9 %. Innenfor annet tema har BT ca. 35 %, mens BA ligger på ca. 22 %.

I tillegg til at hver artikkel har ett *viktigste tema*, har jeg også sett på hvilke andre temaer artiklene tar opp. I motsetning til *det viktigste temaet* som bare kan være ett tema, kan alle temaene bli registrert, som nevnt. Av andre temaer som artiklene tar opp har jeg registrert 452 treff på *ikke viktigste tema*. Av disse har BA 228 og BT har 224 temaer som er nevnt, men som ikke er det viktigste. Regner vi sammen artiklenes viktigste tema med andre tema artiklene tar opp, får vi følgende prosentvise dekning, som vist i tabell 14.

Tabell 14

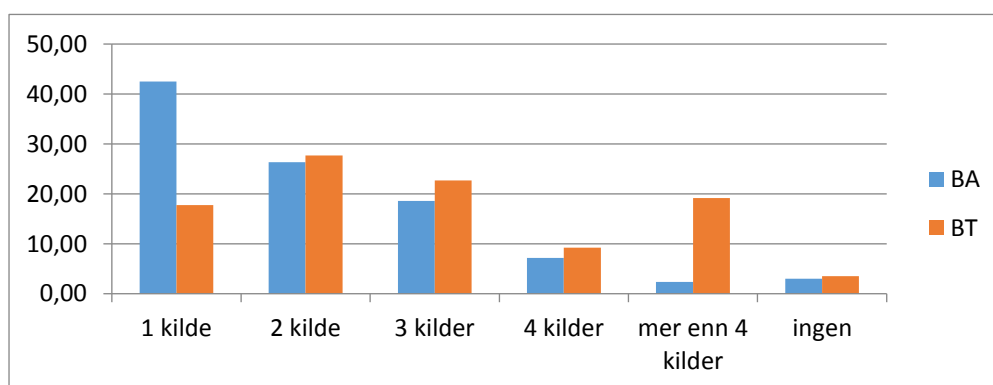
Når vi legger til de temaene som er med, men som ikke er det viktigste temaet flater søylene seg mer ut og dekingen blir mer like i både BA og BT. De temaene som blir mer like hverandre i BA og BT er de tekniske, økonomiske og politiske aspektene. Også *annet tema* som hadde et stort skille mellom avisene er blitt mer lik, i tillegg har den sunket fra henholdsvis 35 % i BT og 22 % i BA til 17 % i BT og 14 % i BA. Kulturminner/Bryggen har steget fra 6 % i både BA og BT til henholdsvis 10 % i BA og 12 % i BT. Tematikken rundt miljø som ikke ble nevnt som det viktigste temaet i det hele tatt, har nå fått ca. 3 % deking i begge avisene.

4.1.5. Kilder og byline

I min undersøkelse har jeg valgt å se på tre dimensjoner når det kommer til kildene som er brukt i de redaksjonelle artiklene. Først har jeg sett på antall kilder per sak, dernest hvem er disse kildene og til slutt hvilket kjønn er det som kommer mest til ordet som kilder.

Når det gjelder antallet kilder som blir brukt har jeg valgt å bruke kategoriene 1-, 2-, 3-, 4 kilder, mer enn 4 kilder, ingen kilder og ikke kodbar. I tabell 15 ser vi den prosentvise fordelingen av de 308 artiklene fordelt på antall kilder, per avis.

Tabell 15

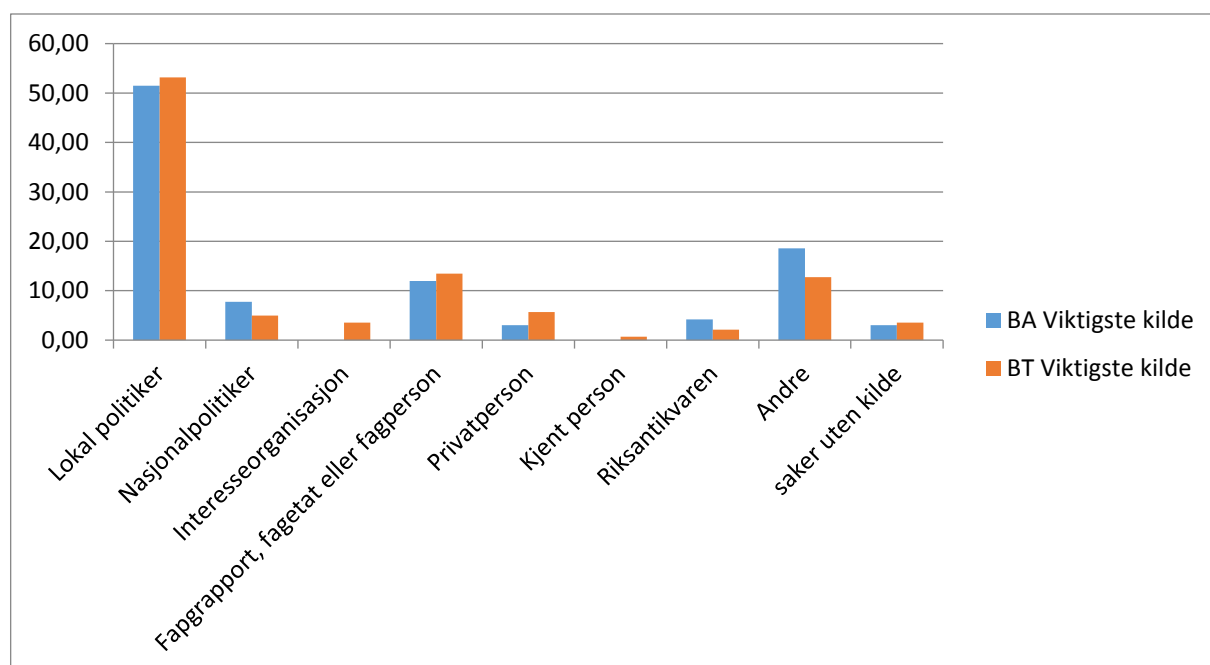
Tabellen viser at 43 % av BAs artikler kun har én kilde. Av BTs artikler er det derimot kun ca. 18 % av artiklene som har en kilde. Som nevnt under (3.4.1.) er saker som er bygget opp av flere elementer, brutt ned til hvert enkelt element. Og som vi så i (4.1.1.) har BA flere undersøker enn BT. Dette kan være med på å forklare litt av det høye tallet på antall artikler med bare én kilde i BA. I den andre enden av skalaen har vi de artiklene som har mer enn fire

kilder. Her skiller også BA og BT ser fra hverandre, 19 % av BT sine artikler har mer enn fire kilder, mens det kun er 2 % av BA sine artikler som havner i denne kategorien. Ellers følger BA og BT hverandre stort sett når det gjelder antall kilder.

I tabell 13 ser vi også at ca. 3 % av de redaksjonelle artiklene (fem artikler i hver avis), ikke har noen kilder. For BAs del er alle disse notiser. BTs artikler derimot er mer varierte. En av disse er en fotoreportasje, den eneste reportasjen i utvalget. Her er det bildene som står i fokus og teksten er et supplement som er skrevet av Frode Bjerkestrand. Tre av sakene er forklarende/oppsummerende for det som har skjedd eller skal skje i nærmeste fremtid. Mens den siste saken er en undersak til en artikkel om Bybanen og mulige minefelt i Eidsvåg. Artikkelen lister opp alle de mektige og rike menneskene som bor i Eidsvåg og som kan skape trøbbel for en trasé der.

I tillegg til å måle antall kilder som er brukt er det viktig å se på hvem det er som får komme til ordet i de redaksjonelle artiklene. Tabell 16 viser prosentmessig hvem det er som har blitt brukt hovedkilde.

Tabell 16

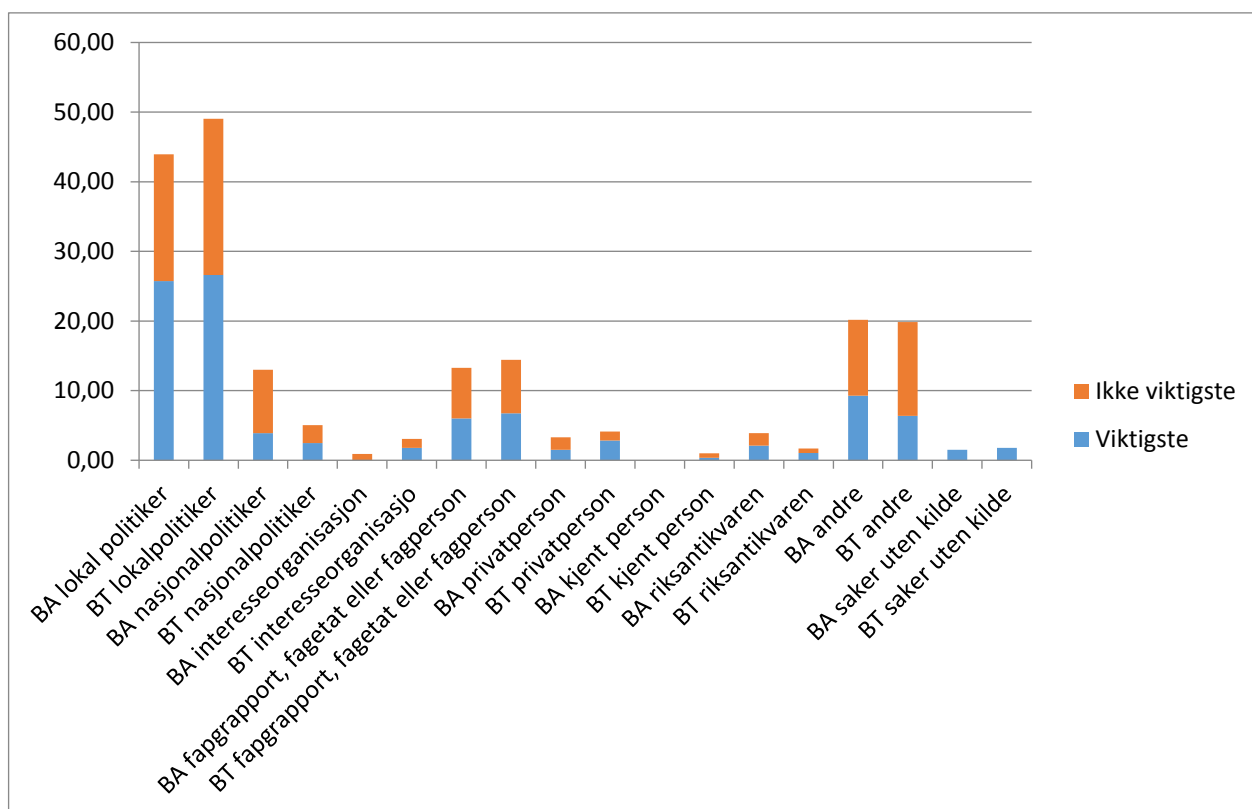

Tabellen viser at det helt klart er *lokalpolitikere* som kommer mest til ordet, de er blitt brukt som hovedkilde i over 50 % av artiklene i begge avisene. De nest mest brukte hovedkildene finner vi i kategorien *andre kilder*. Den tredje mest brukte kildekategorien er *fagrapport, fagetat eller fagperson*. Sentralt i denne gruppen står de mange rapportene som kommer fortløpende og som danner deler av grunnlaget for avgjørelsen politikere skal ta.

En artikkel skal som oftest ha minst to kilder, gjerne også flere. På lik linje som med tema, har jeg derfor valgt å også telle de andre kildene som kommer til ordet i en sak for å få et bedre overblikk over hvem som kommer til ordet. Tabell 17 viser prosentvis de viktigste og andre kilder som blir brukt i de redaksjonelle artiklene.

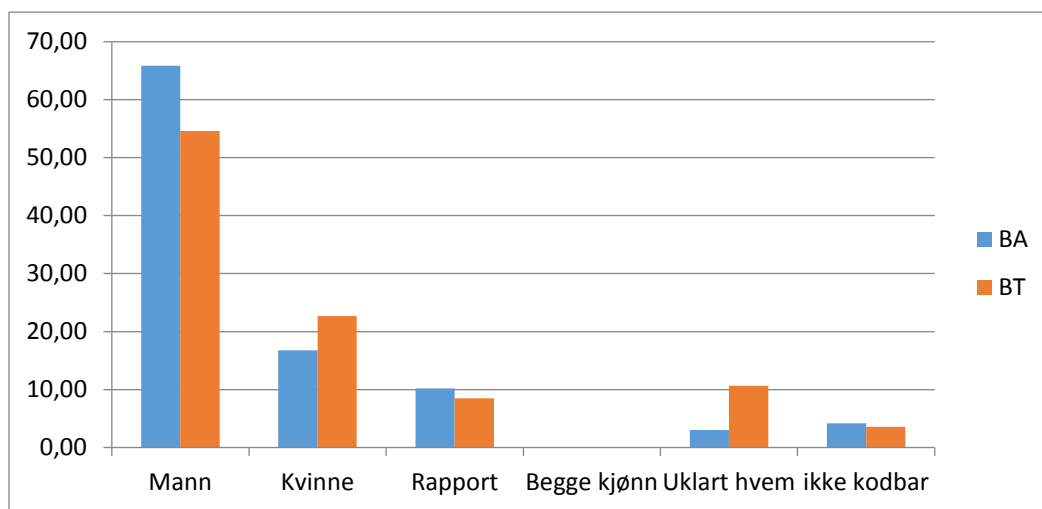
Tabell 17

Når vi legger inn alle kildene som er blitt brukt skjer det mindre justeringer, men totalbildet forblir uforandret. BT bruker i større grad enn BA lokalpolitiske kilder når vi legger sammen, mens BA på sinn side får et hopp i nasjonale politiske kilder.

Tar vi en nærmere titt på hovedkildens kjønn, viser statistikken i tabell 18 at 55 % av kildene i BT er menn, mens antallet mannlige hovedkilder i BA er oppe på ca. 65 %. Kvinnelige hovedkilder utgjør henholdsvis 16 % i BA og 22 % i BT. Noe av skeivfordelingen kan forklares ved at de sentrale aktørene rundt Bybanen stort sett er menn.

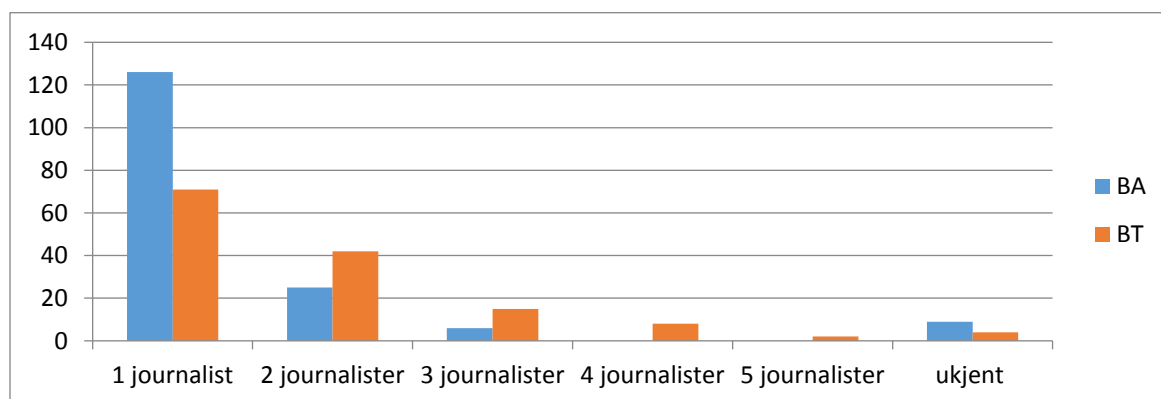
Tabell 18

Samtidig som det er viktig å se på hvem det er som blir brukt som kilder er det også interessant å se på hvem det er som skriver sakene. Selv om journalister jobber under en redaktør som har det endelige ansvaret for sluttproduktet som leveres til leserne, har journalistene fortsatt stor definisjonsmakt. Vinkling, illustrasjonsvalg og kildebruk er alle vurderinger som blir gjort av hver enkelt journalist eller i samarbeid med andre.

I perioden har BA hatt 21 og BT hatt 43 ulike enkeltjournalister eller kombinasjoner av journalister som har hatt sinn byline på trykk. Tabell 19 viser hvor mange journalister som har vært involvert i hver sak.

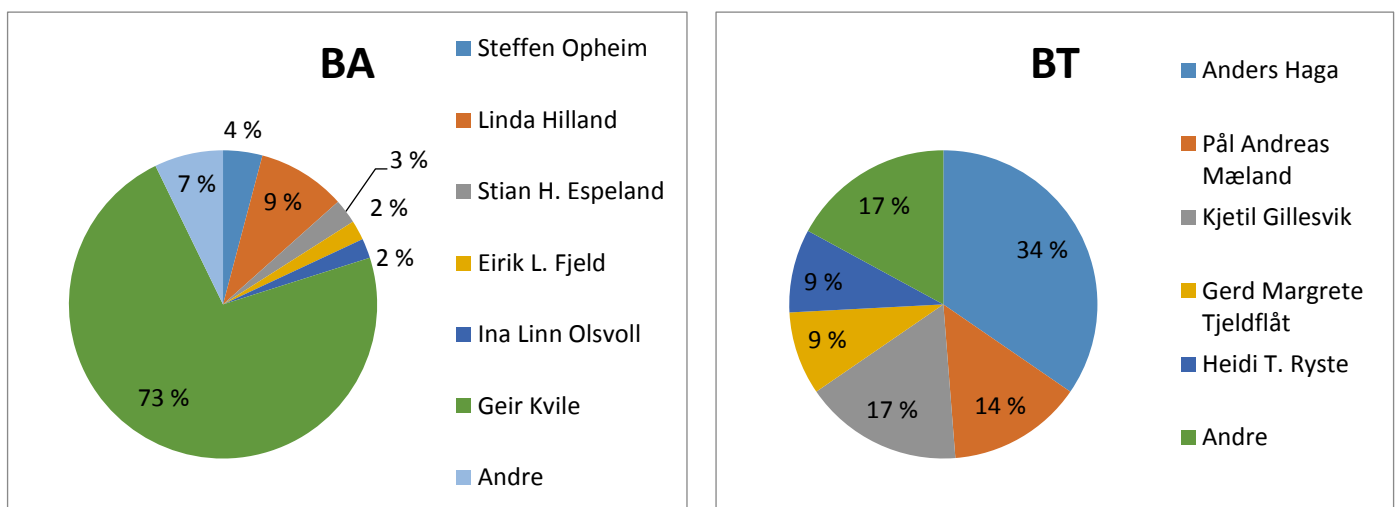
Tabell 19

Her ser vi at BA stort sett har hatt én journalist på saken i 126 tilfeller, eller i 75 % av deres dekning. To og tre journalister utgjør 31 artikler, eller ca. 19 % av totalen, mens ni saker, eller ca. 6 % av den totale dekningen ikke har noen byline. For BTs del er 71 saker, eller 50 % av den totale dekningen skrevet ved bruk av en journalist. Saker som er skrevet av 2 – 5 journalister utgjør 67 saker, eller 47 % av den totale dekningen, og 4 saker, eller 3 % av den totale dekningen har ikke noen byline.

Teller vi opp alle gangene de ulike journalistene har stått på trykk med byline ender vi opp med at BA har hatt sine journalisters navn på trykk 194 ganger mens BT har hatt 240 navn på trykk. Ser vi da nærmere på de fem journalistene som har hatt saker på trykk flest ganger, utgjør de fem øverste hos BA 93 % av alle sakene mens i BT utgjør de 83 %. I figur 1 og 2 ser vi de fem journalistene som har skrevet mest om Bybanen i perioden, og hvor mange prosent av avisens totale produksjon av redaksjonelle artikler hver av de har hatt byline på.

Figur 1 og 2

Som vi ser er det store forskjeller mellom de to redaksjonene på hvor stor prosentandel av dekningen hver journalist er involvert i. BAs Geir Kvile har for eksempel vært involvert i 73 % av alle sakene som omhandler Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane i utvalgsperioden. De resterende journalistene har hver under 10 % av dekningen ellers. For BT sin del er dekningsgraden mer spredd og det er flere som har skrevet mer. Journalisten som har skrevet mest er Anders Haga som står for 35 % av dekningen. Kjetil Gilesvik og Pål Andreas Mæland følger så opp med henholdsvis 17 % og 14 % av artiklene.

Som vi så i figur 1 er 75 % av BAs saker skrevet av én journalist mens 47 % av BTs saker er skrevet av to eller flere journalister. Dette får følgelig konsekvenser for opptellingen av hvem

som har skrevet mest. Da BT har flere navn på trykk telles de også flere ganger. I tillegg til dette skal det også nevnes at ved noen anledninger er det kun hovedsaken som har hatt byline på trykk. Som en følge av dette har undersaken fått samme byline som hovedsaken. I de tilfellene det er klart at saken er en egen sak eller notis og det ikke er byline har saken heller ikke fått det. Det er 13 slike saker og de er ikke regnet med når jeg har sett over den prosentvise dekningen som hver journalist har hatt.

4.2. Meningsbærende stoff

Så langt i analysen av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane har vi sett på det redaksjonelle artikkelstoffet. I denne delen av analysen skal vi se nærmere på det meningsbærende stoffet avisene har hatt på trykk. Jeg vil her dele opp i to kategorier av meningsbærende stoff, avisens meningsbærende stoff (kommentarfunksjonen) og borgernes deltagelse i debatten (arenafunksjonen). Men først skal vi se nærmere på det totale volumet av meningsbærende stoff.

4.2.1. Volum

Når det kommer til det totale volumet av meningsbærende stoff fra redaksjonene og fra borgerne har det i perioden som vist i tabell 20 vært totalt 438 innlegg. Av Redaksjonelt meningsbærende stoff står BT for mest med 31 ledere og kommentarer mot BAs 22. Dette gir oss en prosentvis fordeling på ca. 60/40 favør BT på redaksjonelle meningsbærende innlegg. Ser vi derimot på borgernes deltagelse i debatten er rollene snudd. BA har med sine 228 kronikker og debatt/leserinnlegg ca. 60 % av dekningen mens BT med sine 158 står for ca. 40 %.

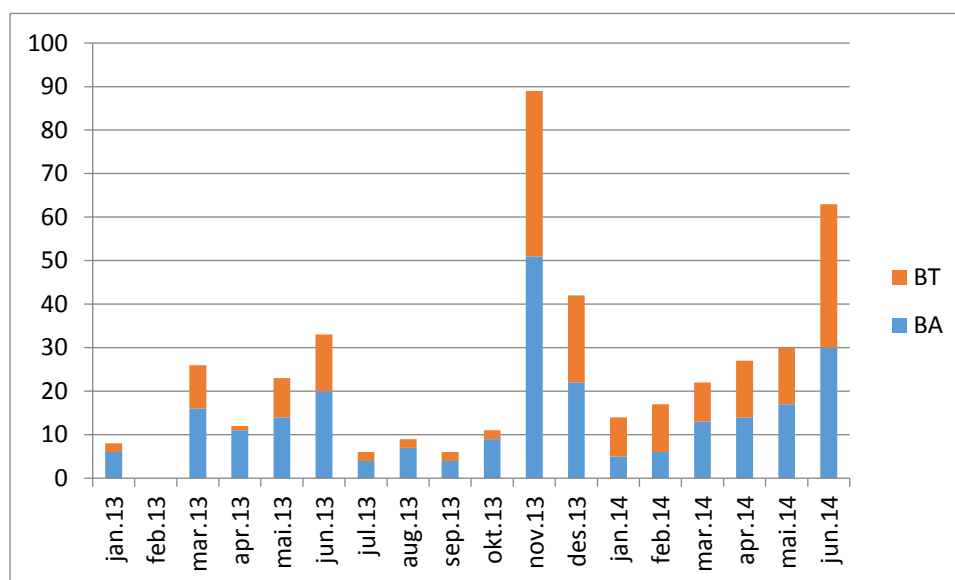
Tabell 20

	Kronikk	Leser- og debattinnlegg	Leder	Kommentar	Sum
BA	31	197	13	8	249
BT	27	131	11	20	189
Sum:	58	328	24	28	438

Når det kommer til antall sider avisene har viet til meningsbærende stoff i perioden ligger det på 156,1 sider totalt hos begge avisene. Ser vi på fordelingen av meningsbærende stoff fordelt på utvalgsperioden er det de to månedene der bystyret skal avgjøre trasévalget som

skiller seg ut, jamfør tabell 21. Denne trenden ser vi også igjen i noe av stoffet når vi bryter det ned det i mindre underkategorier.

Tabell 21

4.2.2. Leder

Til tross for at det i perioden er skrevet noenlunde likt antall ledere, er de to avisenes ledere er vidt forskjellige når det kommer til prioritering, utforming og volum, som vist i Tabell 22.

Tabell 22

	1 side	1/2 side	opp til en	notis	Total	Forside	Illustrasjoner
BA	13				13	0	13
BT	0	7	3	1	11	3	0

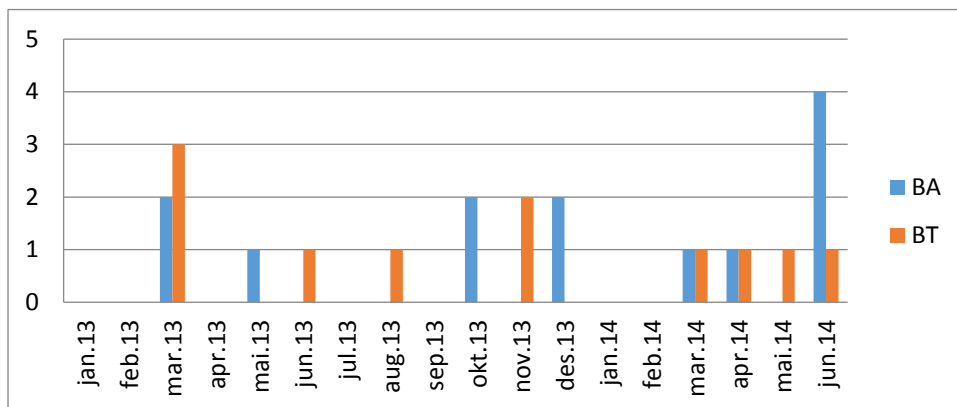
BA sin leder følger gjennomgående samme mal. Deres leder er på 1 side i volum og inneholder alltid et bilde for å illustrere saken. BTs leder er derimot mer fleksibel. Den er stort sett på ½ side, men den har også forekommet som en spalte. I tillegg til BTs varierende størrelse på lederen totalt sett, kan BTs leder noen ganger være delt opp i flere deler der hver del har hver sin overskrift. BT har også noen ganger en henvisning til enten leder eller kommentar på forsiden av avisen. I utvalgsperioden har BTs leder om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane vært på forsiden 3 ganger. For å illustrere forskjellene på avisenes ledere ytterligere kan det være hensiktsmessig å se noen eksempler:

I tillegg til de forskjellene som allerede er nevnt, kan det også nevnes at BT alltid har sin leder på avisens andre side. BA derimot har i perioden hatt sin leder på «førstesiden» til avisens debattseksjon.

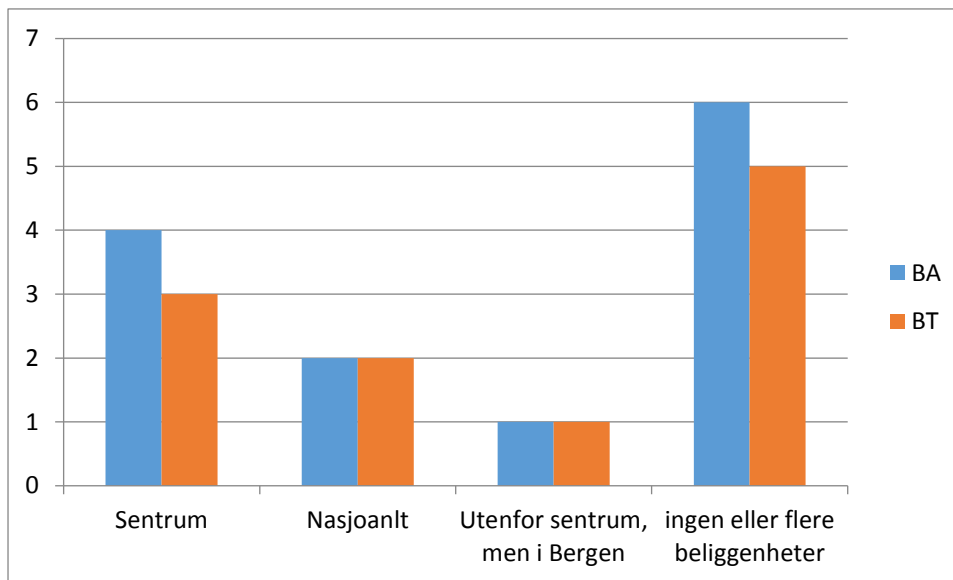
Fordeler vi lederne utover utvalgets periode (tabell 23) er det en topp ved begynnelsen i mars 2013, første gang saken skal opp til avgjørelse i november 2013 og ved sakens vedtak i juni 2014.

Tabell 23

Ser vi nærmere på hvor lederne utspiller seg geografisk, gir denne tabellen dessverre ikke en god pekepinn på hvor saken utspiller seg. Tabell 24 viser at det er *ingen eller flere beliggenheter som dominerer*, fulgt av *sentrum*, *nasjonalt* og til *slutt utenfor sentrum*, men i *Bergen*.

Tabell 24

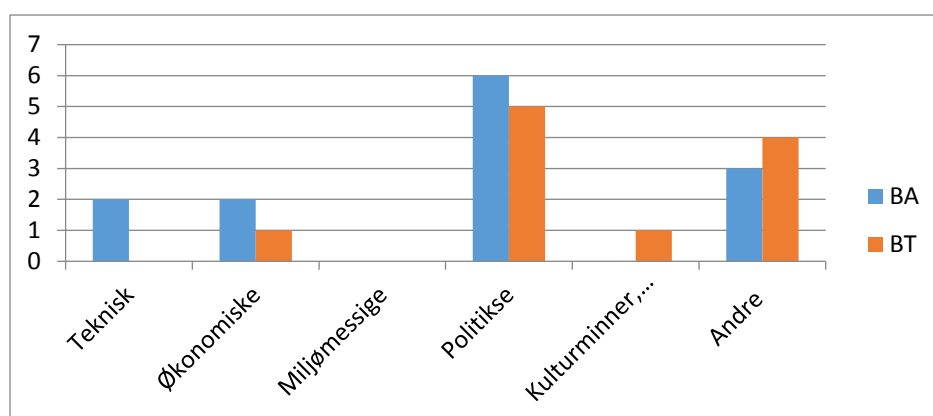

Hvis en skal dra ut noen slutninger ut ifra denne statistikken må det være at lederne i BA og BT tar opp problemstillinger som er bedre enn de geografiske kategoriene jeg har definert.

Når det kommer til avisenes vinkling av sine ledere er det kun 4 av 25 lederne som er vinklet direkte inn på trasévalg eller stopp langs traséen. BT har ved to anledninger (06.11.13, 14.06.14) ytret seg for Bybanen over Bryggen, begge gangene i forbindelse med bystyrets møter der saken skulle avgjøres. BA har på sin side ytret seg mot Bybanen over Bryggen (05.05.13) en gang, og mot Bybanen i tunnel en annen gang (02.06.14).

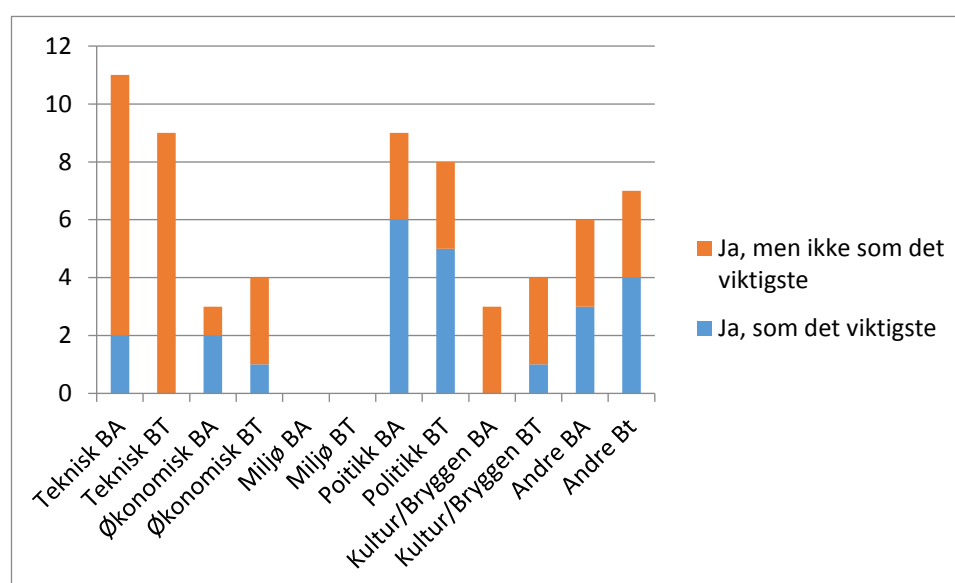
I de resterende 21 lederne avisene har skrevet, sammenfaller vinklingen med hovedtemaene som lederne tar opp. Tabell 25 viser det viktigste temaet fordelt på BA og BT.

Tabell 25

Til nå har vi sett på vinkling og det viktigste temaet i hver leder. I tabell 26 er også temaer som er nevnt i lederne, men som ikke er det viktigste temaet tatt med.

Tabell 26

Når vi slår sammen de to måleparameterne ser vi at de tekniske aspektene går fra å nesten ikke være nevnt til å bli de som er mest nevnt, politiske aspekter faller ned til andreplass og andre temaer havner på tredjeplass. Det er også verdt å merke seg at miljø ikke blir tatt opp på lederplass i det hele tatt, verken som hoved eller bi-tema.

4.2.3. Kommentarer

Som vi har sett i innledningen av dette kapittelet er det blitt skrevet 28 kommentarer om Bybanens fjerde byggetrinn i perioden. Av disse er 20 skrevet av BT og 8 skrevet av BA.

Regner man dette om til prosent så står BT for ca. 70 % av kommentarene, mens BA står for ca. 30 %. I tabell 27 har jeg fordelt kommentarene etter volum og regnet volumet om til sidetall. Som vi ser dominerer BT alle kategoriene som er brukt med unntak av $\frac{1}{2}$ side som BA har flest av. Etter å ha regnet volumet om til sidetall endrer den prosentvise forholdet seg mellom BA og BT marginalt med ca. 3 % mer til BT enn BA.

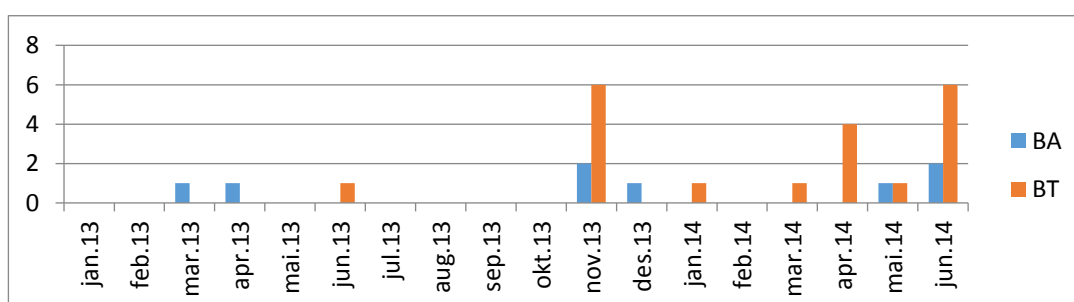
Tabell 27

	BA	BT	BA sider	BT sider
opp til en spalte	2	11	0,4	2,2
1/2 side	5	2	2,5	1
1 side	1	6	1	6
1-2 sider		1		1,5
Sum:	8	20	3,9	10,7

Ser vi nærmere på hvilke kommentarer som nådde forsiden av avisene så er det 14 kommentarer som totalt nådde forsiden. Av disse er det 11 kommentarer som har nådd forsiden som en del av en større sak og står dermed i forbindelse med en nyhetsartikkel og blir promotert gjennom den. De 11 kommentarene som havner på forsiden på bakgrunn av disse premissene fordeler seg 2 til BA og 8 til BT. Av BAs kommentarer er én kommentar en del av hovedoppslaget, mens den andre er en del av øvrig forsider. For BT sin del er 6 kommentarer knyttet til hovedoppslag, mens 3 av disse er knyttet til øvrige forsider saker.

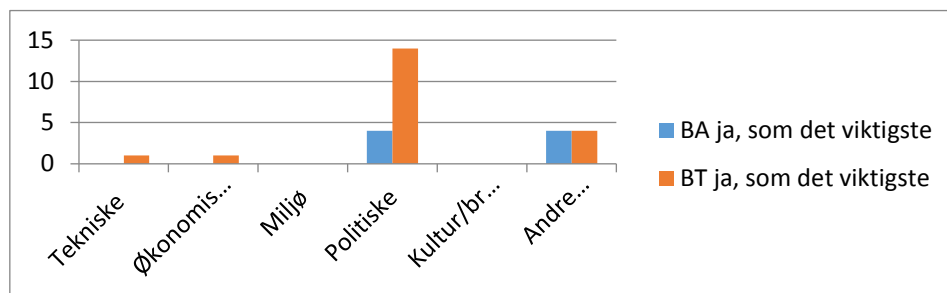
I likhet med lederne sammenfaller kommentarene i utvalgsperioden med bystyrets planer om avgjørelse i saken med topper i november 2013 og juni 2014. I tabell 28 viser også at April 2014 er en måned som skiller seg ut for BT da de har 4 kommentarer den måneden. Tre av disse kommentarene er en del av en større nyhetspakke mens den siste er en kommentar på avisens tredje side.

Tabell 28

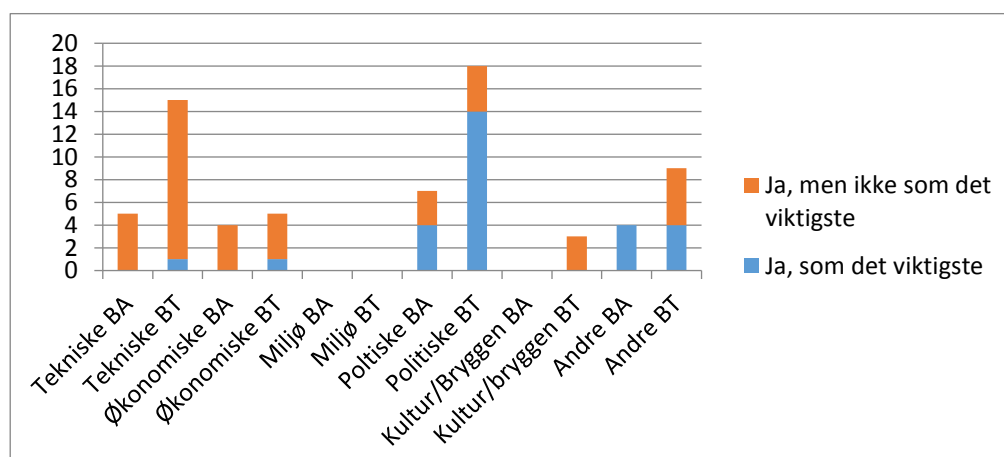
Innholdet i kommentarene de to avisene har produsert i løpet av perioden bærer utvalget preg av å være knyttet til en bestemt nyhetsartikkel. Alle kommentarene går under *annen vinkling* i analysen min og under *geografisk beliggenhet* havner 22 av 28 i kategorien «saken har ingen eller flere bestemte beliggenheter». For å finne ut noe konkret om innholdet må vi se på hvilke temaer som blir tatt opp i kommentarene. I tabell 29 ser vi fordelingen av viktigste tema i kommentarene.

Tabell 29

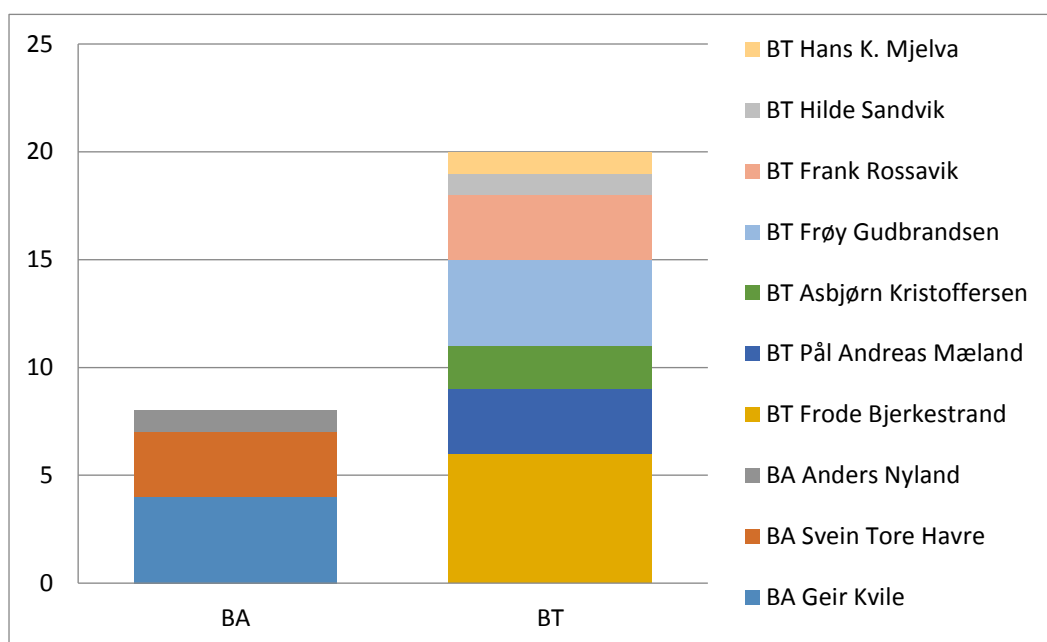
Det temaet som blir mest kommentert er de politiske aspektene ved Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Sentralt her står avgangen til Filip Rygg, interne stridigheter i Høyre, Frps «hemmelige utredning» og Byrådssamarbeidet. Slår vi sammen *det viktigste temaet* i kommentarene med de andre temaene som tas opp i kommentarene ser vi samme utvikling som vi også så på lederne. Tabell 30 viser blant annet en markant oppgang i kategorien *tekniske aspekter*. Stort sett alle temaene øker når man slår sammen *de viktigste* og *andre temaer* i kommentarene. På lik linje som med lederne skyter de *tekniske aspektene* opp på andreplass forbi *andre aspekter*. Selv om de tekniske aspektene altså ikke er det viktigste, så danner de ofte bakteppe for de andre temaene som blir diskutert og de blir ofte diskutert i lyset av andre temaer. *Kultur/Bryggen* gjør også inntreden som tema hos BT, men ikke hos BA. Dette gjør at det igjen kun er miljø som ikke blir omtalt i det hele tatt verken hos BA eller BT.

Tabell 30

Tar vi en nærmere titt på hvem som har skrevet kommentarene i de to avisene er dette en blanding av journalister i nyhetsredaksjonen og journalister som er ansatt som kommentatorer. I tillegg til dette har sjefsredaktør i BA, Anders Nyland, vært inne og skrevet én av kommentarene til BA. Tabell 31 viser hvem som har vært inne å skrevet kommentarer for de ulike avisene.

Tabell 31

BA har i perioden hatt 3 forfattere av deres kommentarer, mens for BT er det 7 som har skrevet kommentarer. For BA har Geir Kvile skrevet 4 kommentarer og står da for 50 % av kommentarene i BA. For BT er det Frode Bjerkestrand som har skrevet flest med sine 6 kommentarer, noe som utgjør 30 % av BTs kommentarer. Ser man på kjønn, er alle BAs kommentarer skrevet av menn, mens hos BT er 5 kommentarer, eller 25 % skrevet av kvinner. Frøy Gudbrandsen står for 4 av disse, mens Hilde Sandvik har skrevet 1.

4.3. Borgeres deltagelse i debatten om Bybanens mot Åsane

Ser vi nærmere på hvordan BA og BT forvalter arenafunksjons delen av sitt samfunnsoppdrag, gjør avisene det på litt forskjellige måter.

4.3.1. Kronikker

I mitt utvalg har jeg valgt å definere alle innlegg fra borgerne som faller innenfor én side i volum og over, som kronikker. Dette fordi det i noen tilfeller er vanskelig å definere hva som er forskjellen på et ensides debattinnlegg og en ensides kronikk. Noen ganger står kronikk spesifisert i innlegget, men ofte står det ikke spesifisert hva som er hva, derfor har jeg vurdert alt som er over én side til å være kronikker.

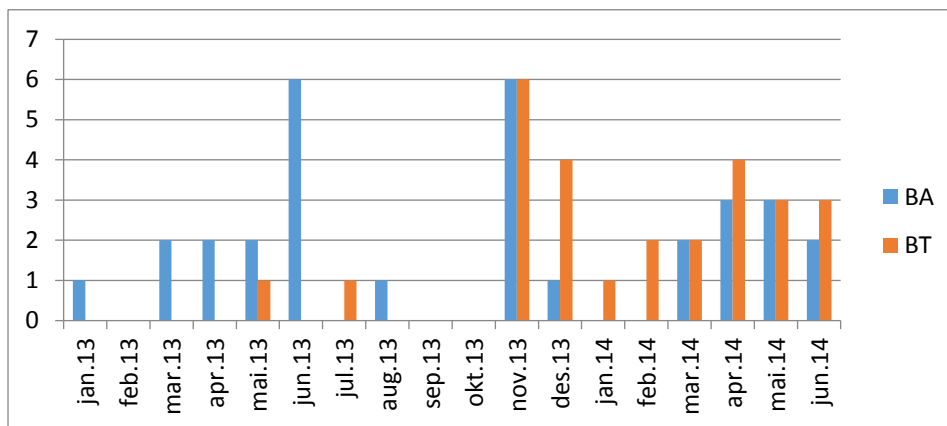
I volum følger BA og BT hverandre sånn omtrent når det kommer til kronikker, jamfør tabell 32. Hvis en skal være pinlig nøyaktig ligger BA på ca. 53 % og BT på ca. 47 %. Omregnet til sidetall har avisene produsert 66,5 sider med kronikker.

Tabell 32

	1 side	1-2 sider	antall sider
BA	22	9	35,5
BT	19	8	31

Ser vi nærmere på volumet fordelt utover utvalgsperioden i tabell 33, har BA flest innlegg tidlig i perioden, mens BT har marginalt flere ved slutten av utvalgsperioden.

Tabell 33

Perioden har to måneder som skiller seg spesielt ut, det er juni 2013 og november 2013. I juni 2013 har BA 6 kronikker på trykk om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane, mens BT ikke har noen. Grunnen til at BA har så mange innlegg i denne perioden skyldes blant annet en debatt mellom Erling Gjelsvik og Gunnar Staalesen om hvem som mener hva og hva hvem har sagt tidligere. I tillegg har BA som allerede nevnt de faste gjesteskribentene og side 7-innlegget som utgjør resten av kronikkene i juni 2013. For utenom de to periodene som skiller seg ekstra ut, tar kronikkhyppigheten seg litt opp mot slutten av utvalgsperioden i begge avisene.

Ser vi nærmere på vinklingene i tabell 34, har 2/3 av BAs kronikker *annen vinkling*, mens hos BT er det ca. 60 % av kronikkene som har en *annen vinkling*. BA har flere kronikker som er vinklet *mot Bybane over Bryggen*, mens BT har flere som er *for Bybanen over Bryggen*.

Tabell 34

	for bryggen	for tunnel	mot bryggen	mot tunnel	stopp i sentrum	stopp utenfor sentrum	Trasévalg utenfor sentrum	annen vinkling	Sum
BA	4		6	1				20	31
BT	5	1	2				3	16	27
Sum	9	1	8	1	0	0	3	36	58

Av de kronikkene som ikke havnet i *annen vinkling* har BA flest som er *mot Bybanen over Bryggen* med seks, mens BT har flest som er *for Bybanen over Bryggen* med fem. I BT er det også publisert tre kronikker som har en vinkling på *trasévalg utenfor sentrum*. Alle disse kronikkene tar for seg trasévalg og trafikkavvikling i Sandviken. En av de tre går også bredere til verks og diskuterer trasé, veinett og kollektivtrafikk i sin helhet.

Hvis vi ser nærmere på de kronikkene som er vinklet *for/mot Bryggen/tunnel*, og fordeler disse ut over perioden, ser vi et tydelig skille mellom 2013 og 2014. Fra jan. - jun. 2013 var det bare kronikker som hadde vinklingen *mot Bybanen over Bryggen* og disse ble publisert i BA. I november derimot ble det publisert seks kronikker der tre av disse var *for Bybanen over Bryggen*, to *mot Bybanen over Bryggen* og én *for Bybanen i tunnel*. I løpet av 2013 var det altså åtte *mot Bybanen over Bryggen* (inkludert en som er *for tunnel*) og tre som var *for Bybanen over Bryggen*. Fra mars – juni 2014 ble det skrevet ni kronikker, hvorav åtte var *for Bybanen over Bryggen* (inkludert en som var *mot tunnel*) og bare én var *mot*.

Med vinklingene i bakhodet blir det kanskje ikke overraskende at over halvparten av kronikkene omhandler forhold i sentrum, jamfør tabell 35.

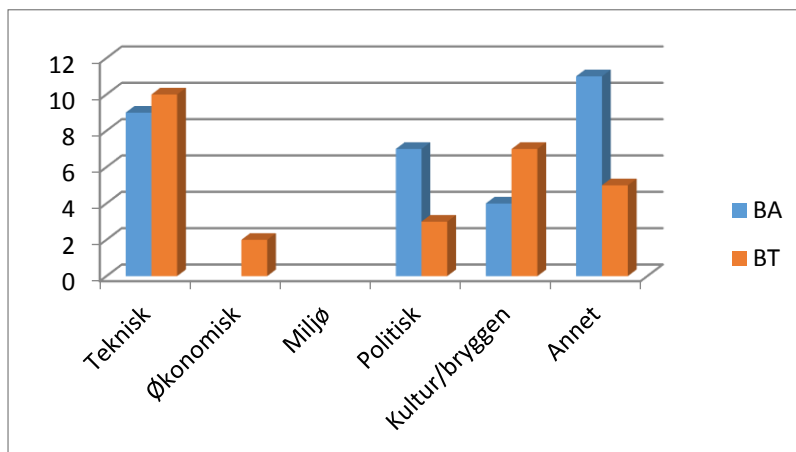
Tabell 35

	Nasjonalt	I Hordaland	I sentrum	utenfor sentrum, men i Bergen	en eller flere beliggenheter	Sum
BA	1		16		14	31
BT	1		13	3	10	27
Sum	2		29	3	24	58

De tre kronikkene som havner i kategorien *utenfor sentrum, men i Bergen* er de kronikkene som allerede er nevnt, som handler om forhold i Sandviken. De to kronikkene som havner på *nasjonalt* nivå omhandler Abid Q. Radja, stortingspolitiker for Venstre som gikk ut i BT og mente at staten ikke kom til å betale 50 % for Bybanen hvis bergenserne gikk for en «*ekstravagant løsning*». Den ekstravagante løsningen det refereres til er tunnelløsningen. Trond Tystad som er fast gjestespaltist i BA rykket ut og tok til motmæle mot Radja.

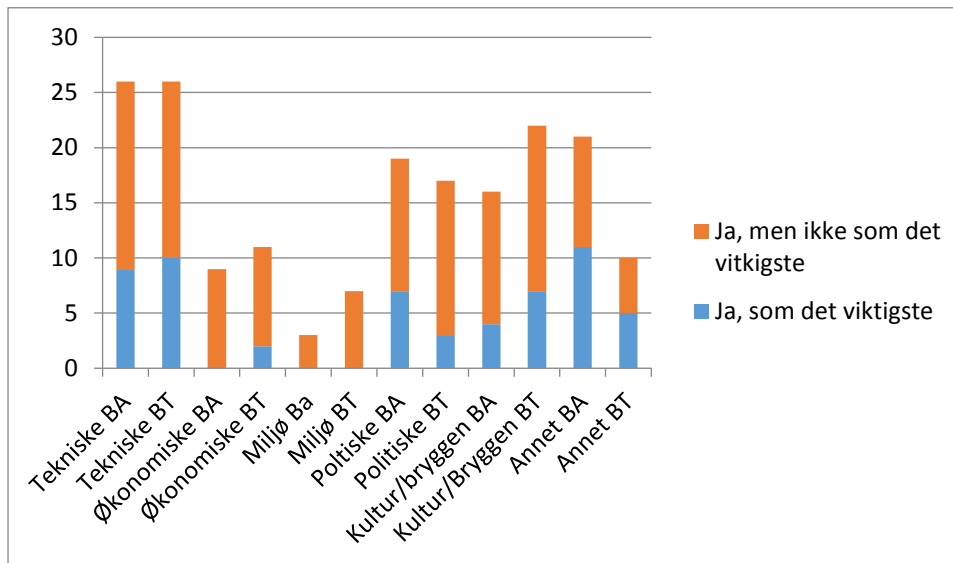
Hvis vi følger det økonomiske aspektet som Radja og Tystad diskuter og går videre til tematikken rundt kronikkinnleggene i BA og BT, er det kun de to nevnte innleggene som har økonomiske aspekter som sitt viktigste tema, jamfør tabell 36. Hovedtematikken i kronikkene hos BA er *andre tema*, tett fulgt av de *tekniske aspektene*. Ser vi nærmere på BTs kronikker i perioden har de en overvekt mot de *tekniske aspektene*, dernest så handler de om *kulturminner/Bryggen*.

Tabell 36

Slår vi sammen *det viktigste temaet* med andre temaer som tas opp i kronikkene, skjer det små justeringer med tanke på hvilke tema som blir mest omtalt. For både BA og BT går de *tekniske aspektene* opp som det mest omtalte temaet, mens for BA er det *andre temaer* som er nest mest brukt og for BT er det *kulturminner/Bryggen*. Det tredje mest nevnte tema er for begge avisene de *politiske aspektene*.

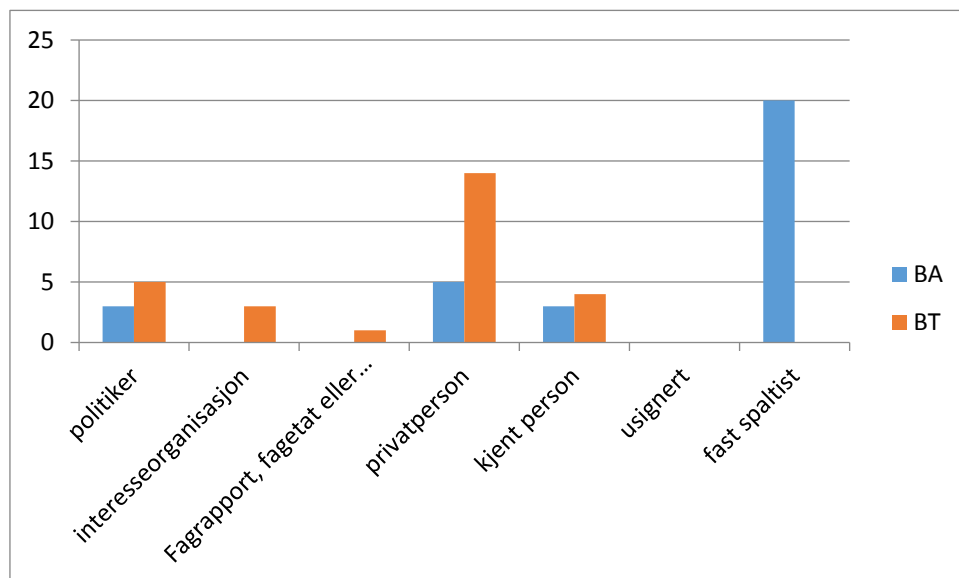
Tabell 37

Tabell 37 viser også de *økonomiske* og *miljømessige* aspektene blir nevnt, men da nesten utelukkende som en del av temaene som tas opp og ikke det viktigste. Når det gjelder de *økonomiske* temaene er de ofte knyttet til de ulike tunnelalternativene og kostnadene ved disse, samt noe om statlig finansiering. De *miljømessige* temaene knytter seg særlig til traséen over Bryggen. Sentralt her står spørsmålet om det stigende havnivået og forurensning fra biler som går over Bryggen. Av *andre* temaer er det særlig byutvikling og kollektiv- og biltrafikk som dominerer.

Hvis vi tar et dykk bak tekstene som står på trykk og ser nærmere på hvem som har skrevet kronikkene, ser vi tydelige forskjeller mellom BA og BT og hvem som kommer til ordet. I tabell 38 ser vi at nesten 2/3 av BAs kronikker kommer fra *faste spaltister*. BA har altså tildelt et knippe mennesker fast mulighet til å skrive om hva de måtte føle for og 20 ganger har de valgt å fokusere sine spaltepennene på Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane.

Tabell 38

Der BA har valgt å gi spalteplass til noe få utvalgte, vurderer BT sin plass fortløpende. Hovedvekten av BTs kronikker er skrevet av *privatpersoner*. Når det gjelder *privatpersoner* så er det viktig å huske på at denne kategorien favner alle som ikke passer inn i de andre kategoriene. En god del av kronikkene i BT er skrevet av ulike former for arkitekter og by/samfunns-planleggere, men siden de ikke har en «*offisiell*» rolle i saken blir de telt som privatpersoner. En av disse er samfunnsplanlegger Ola B. Siverts som har tre kronikker på trykk alene og én sammen med flere andre. Han er for øvrig også den eneste av *privatpersonene* som har flere kronikker på trykk. Av andre som skiller seg ut med flere kronikker på trykk finner vi de to faste spaltistene i BA Trond Tystad med 9 kronikker og Erling Gjelsvik med 8 kronikker.

En annen debattant som har engasjert seg med hele seks kronikker jevnt fordelt på de to avisene er Gunnar Staalesen. Staalesen har som allerede nevnt ofte havnet på trykk som en følge av en verbal krangel med BAs spaltist Erling Gjelsvik. De to har hatt et engasjement for hver sin bybaneløsning der Staalesen helst ser at Bybanen går over Bryggen. Staalesens seks kronikker sammen med musikanten Eirik Glambek Bøes ene kronikk utgjør for øvrig også den litt rare kategorien *kjente personer*. Da jeg begynte arbeidet med kartleggingen trodde jeg at det var flere «kjendiser» som hadde engasjert seg, men det viste seg å kun være Staalesen og Glambek Bøe i utvalgsperioden. Av politikerne som har kommet til ordet med kronikker er alle foruten om Abid Q. Radja lokalpolitikere i Bergen. Høyre har i perioden hatt fire

kronikker på trykk med fire ulike forfattere, Frp har hatt to kronikker på trykk, begge ved Eilar Macody Lund, mens Ap har hatt én kronikk på trykk.

Av de tre interesseorganisasjonene som har sluppet til med kronikker på trykk har to av de vært *mot Bybanen over Bryggen*, mens den siste har handlet om Sandviken. I kronikken «Historisk sentrum i fare» er det tydelig hva Trond Indahl fra Fortidsminneforeningen, avdeling Bergen og Hordaland, tenker om en bybane over Bryggen. Hva Geir Abelsen som er leder for Sandviken Kulturhistoriske Forening mener er heller ikke til å ta tvil når man leser kronikkens overskrift, «Overkjører Sandviken». Sintest er nok ikke Abelsen. Den prisen går til forfatterne bak kronikken, «Kulturvandalisme på Bryggen». De fem forfattere som henholdsvis består av direktører og styreledere i Stiftelsen Bryggen, Bryggens venner, Bymuseet og Det Hanseatiske museum, sparer ikke på kruttet. I ingressen skriver de følgende: «Å legge en tospors bane over Bergens ikon vil viske ut sporene av hvordan vårt eldste bysentrum har utviklet seg i snart tusen år».

4.3.2. Leser- og debattinnlegg

En annen måte for borgerne til å ytre sine meninger på, er gjennom leser- og debattinnlegg. Leser- og debattinnlegg er som oftest kortere enn kronikkene, og sammen med kronikkene utgjør de avisenes debattsider. I mitt utvalg har jeg definert debatt- og leserinnlegg som alt som er mindre enn én side. Da sitter vi igjen med følgende kategorier og utvalg som vist i tabell 39.

Tabell 39

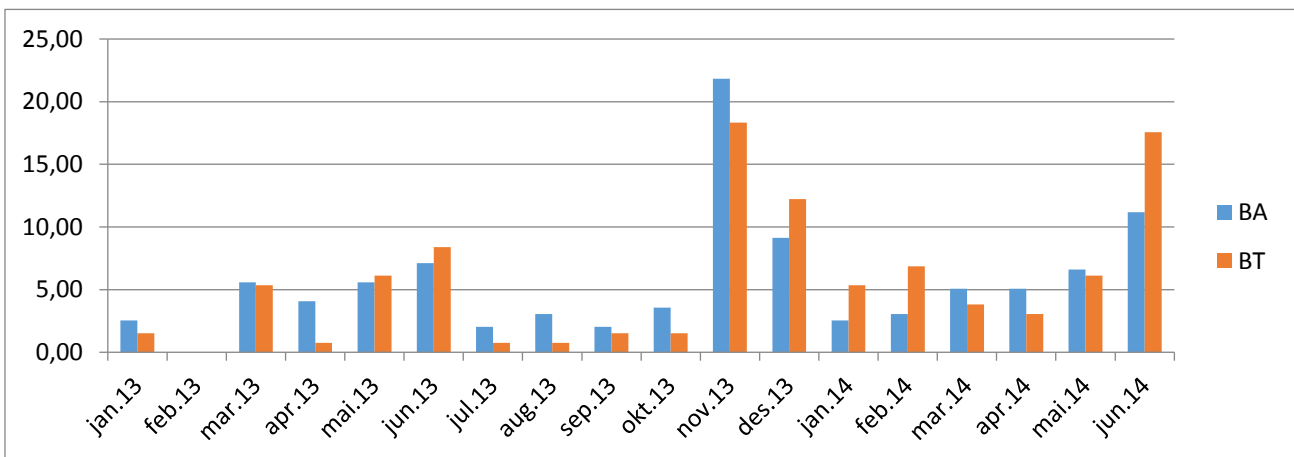
	Notis	Opp til en spalte	1/2 side	faktiske sider	Sum
BA	127	48	22	33,3	197
BT	38	86	7	24,5	131
Sum	165	134	29	57,8	328

Her ser vi at BA har i perioden hatt flest innlegg: 197 mot BTs 131. Den mest brukte innleggsstørrelsen er *notis* med 127 notiser, dette utgjør ca. 65 % av BAs leser- og debattinnlegg. For BTs del er det innlegg som er *opp til en spalte* med 86 som er mest brukt.

Også dette utgjør ca. 65 % av BTs leser- og debatt innlegg i perioden. Totalt i perioden har begge avisene viet 57, 8 hele avissider til leser- og debattinnlegg.

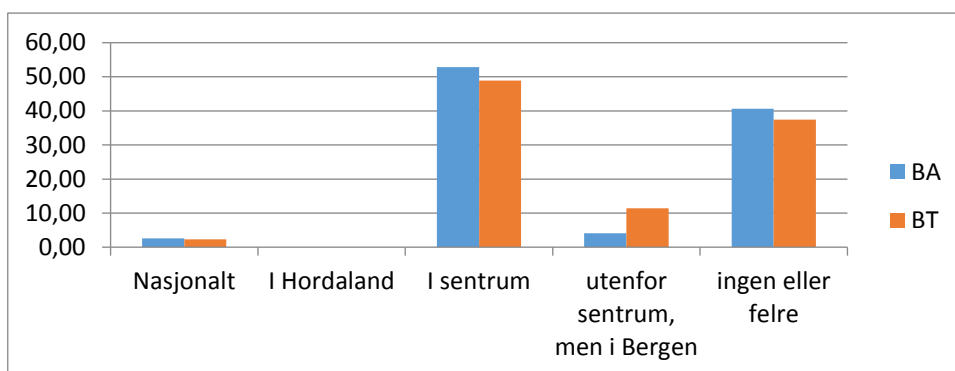
Videre kan vi se nærmere på avisenes prosentvise fordeling av innleggene over utvalgsperioden. I tabell 40 ser vi at innleggene følger tendensen i resten av dekningsperioden ved at de mest omtalte månedene er november 2013 og juni 2014. I disse to månedene ligger ca. 1/3 av innleggene som er publisert i perioden, både hos BA og BT. BAs innlegg i perioden har vært innlegg som er en del av avisens vanlige debattsider. I BT har man ved to anledninger dedikert deler av debattsidene deres til bare Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Dette har blitt gjort gjennom å dedikere en dobbeltside til temaet. Den første dobbeltsiden sto på trykk 26.11.13 og hadde samlet ni ulike debattinnlegg. Dobbeltsiden kom i den perioden de fleste partiene skulle bestemme seg for hvilken løsning de ville gå for. To dager senere etter at Høyre hadde bestemt seg for at de ønsket tunnelalternativ valgte Byråd for byutvikling Filip Rygg, å utsette saken på ubestemt tid. Den andre gangen BT hadde en slik dobbeltside var på dagen da bystyret skulle vedta trasé den 17.06.14. Dobbeltsiden den gang nådde øvrigrørsteside, og besto av 12 ulike innlegg.

Tabell 40

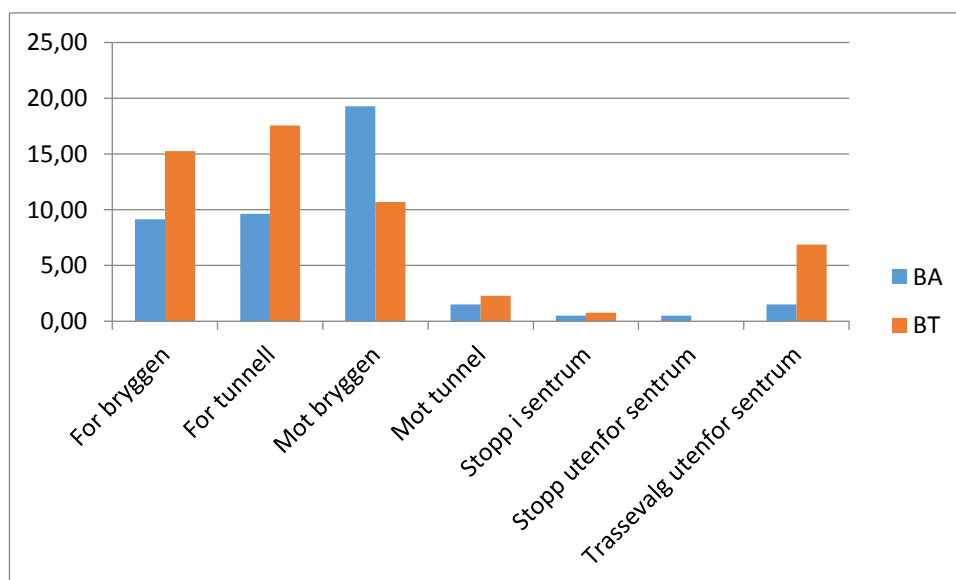
Ser vi nærmere på hvor leser- og debattinnleggene utspiller seg geografisk, ser vi i tabell 41 at prosentmessig omhandler ca. halvparten av alle innleggene forhold som utspiller seg i Bergen sentrum. Ca. 40 % av innleggende har ingen eller flere bestemte beliggenheter, mens de resterende 10 % utspiller seg enten *nasjonalt* eller *utenfor sentrum, men i Bergen*.

Tabell 41

Ser man videre på vinklingen i leser- og debattinnleggene har 114 av BAs 197 innlegg og 61 av 131 av BTs innlegg vinklingen *annen vinkling*. I prosent utgjør dette henholdsvis 58 % av BAs og 47 % av BTs leser- og debattinnlegg. Trekker vi ut de innleggene med *annen vinkling* sitter vi i tabell 42 igjen med følgende prosentvise fordelingen av vinklinger. BA har prosentvist flest innlegg som er *mot Bybanen over Bryggen*, mens BT flest innlegg som er vinklet mot de andre alternativene.

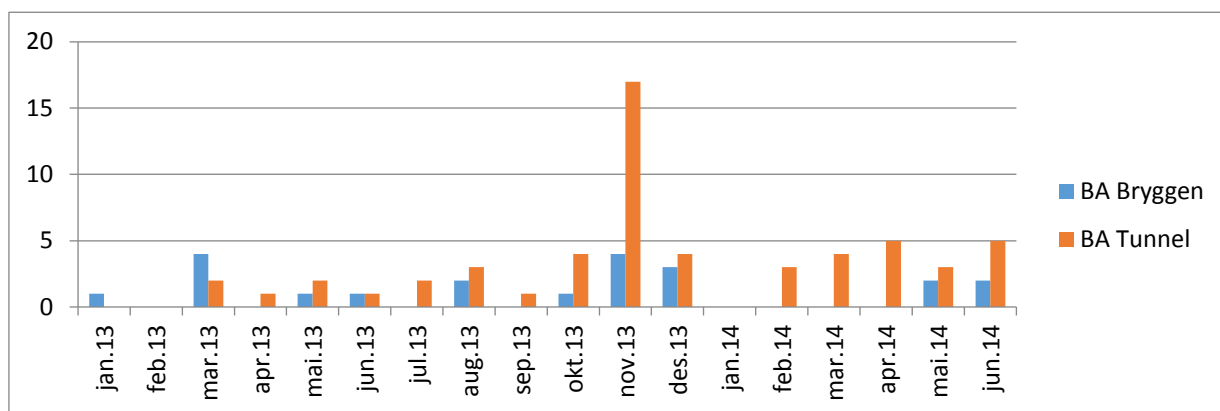
Tabell 42

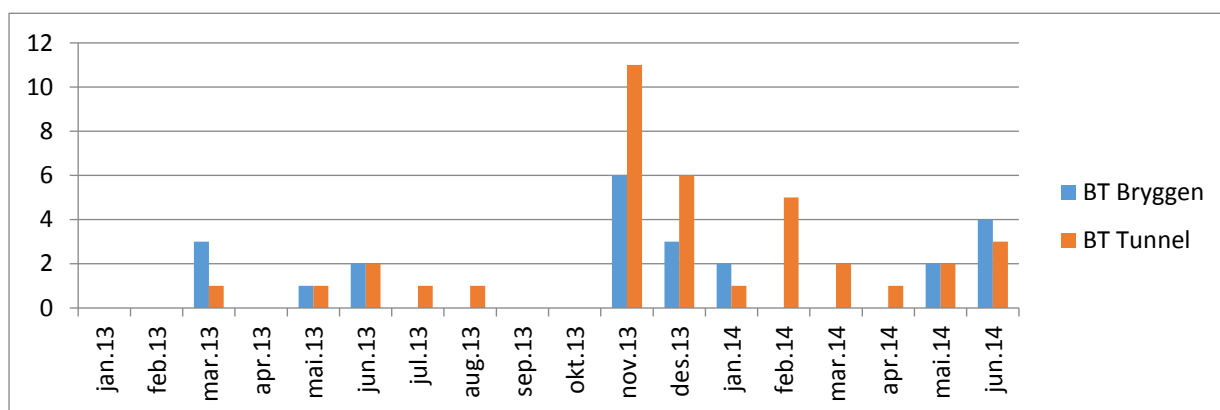
Hvis vi igjen legger sammen for Bryggen/mot tunnel, for tunnel/ mot Bryggen, er 11% av BA innlegg og 18 % av BTs innlegg for en bybane over Bryggen, mens 29 % av BAs innlegg og 28 % av BTs innlegg er for en bybane i tunnel.

Ser vi videre på de innleggene som er for enten en bybane over Bryggen eller i tunnel og fordeler disse utover utvalgsperioden får vi følgende resultat, som vi i tabell 43 og 44.

Tabell 43

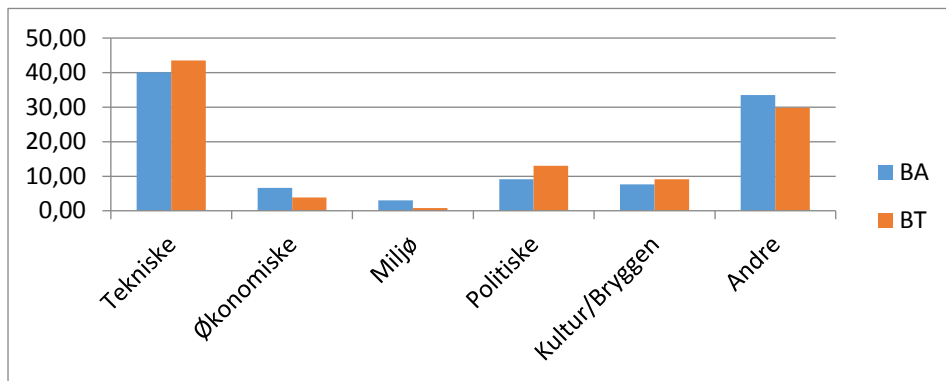
Tabell 44

Tabellene viser at det i perioden jan. 13 – jun. 13 var flest leser- og debattinnlegg som var vinklet for å sende Bybanen over Bryggen. Fra jul. 13 – jun. 14 derimot var det flest innlegg som ble vinklet mot å sende Bybanen i tunnel gjennom sentrum mot Åsane.

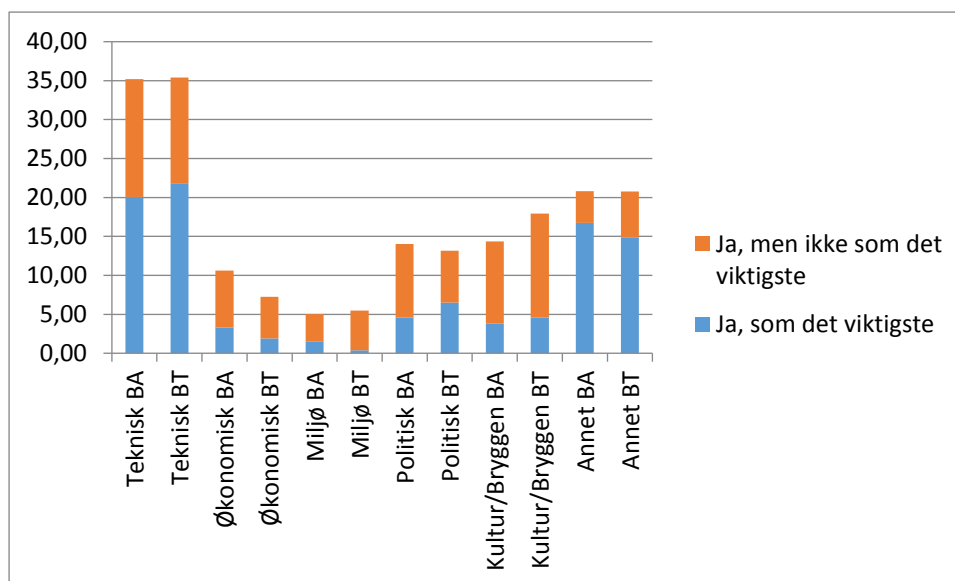
I tabell 45 ser vi den prosentvise andelen av hovedtema i de ulike leser- og debattinnleggene. Over 40 % av leser- og debattinnleggene i BA og BT handler om *tekniske aspekter* ved Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. likeså handler over 30 % av innleggene i begge avisene om *andre temaer*. BA har litt flere saker som omhandler *økonomiske og miljømessige aspekter*, mens BT har litt flere innlegg som omhandler *kultur/Bryggen og politiske aspekter*.

Tabell 45

Hvis vi legger sammen de viktigste og de andre temaene som er blitt tatt opp i leser- og debattinnleggene jevner tematikken som blir tatt opp seg enda mer ut. I tabell 46 ser vi at prosentmessig har de tekniske, miljømessige, politiske og andre aspektene jevnet seg ut og det er nå mikroskopiske forskjeller mellom disse temaene i de to avisenes leser- og debattinnlegg. Der vi ser størst forskjell er på de økonomiske og kulturminner/Bryggen. I BA er det ca. 3 % mer dekning av de økonomiske aspektene enn i BT, og i BT er det ca. 5 % mer dekning av kulturminner/Bryggen enn hva det er i BA.

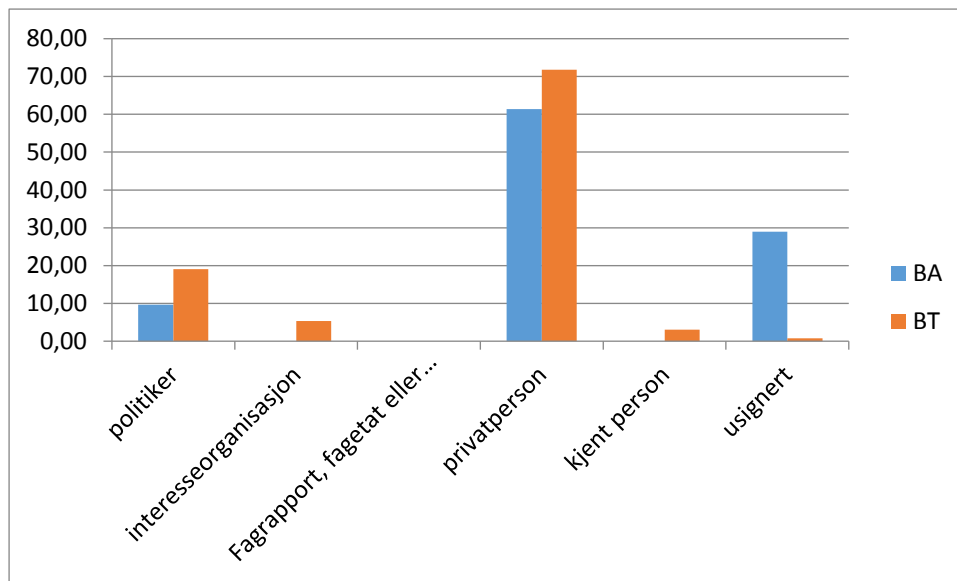
Tabell 46

Ser vi nærmere på hvem det er som kommer til ordet i leser- og debattinnlegg, er dette stort sett vanlige borgere. Tabell 47 viser at ca. 60 % av BAs innlegg er skrevet av privatpersoner. Den nest høyeste andelen av innlegg i BA er det usignerte innlegg med 30 %. Det er kun BA som tillater innlegg på trykk som ikke er signert med navn. I mitt utvalg står BT også med et innlegg som ikke er signert, dette innlegget er signert med etternavn og blir følgelig ikke

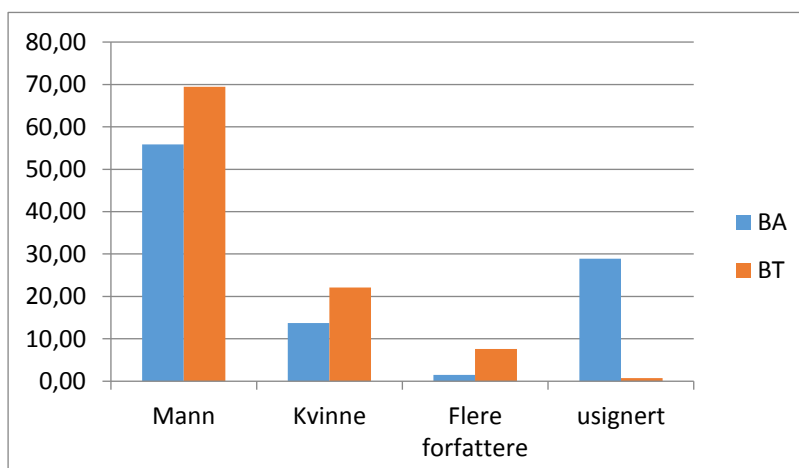
registrert i mitt utvalg da jeg har sett på fornavn, da dette også identifiserer kjønn. De siste 10 % i BA er det politikere som står for. For BTs del utgjør andelen privatperson ca. 70 % av alle leser- og debattinnlegg. Nest høyeste andel av innleggene i BT er det politikere som utgjør med ca. 20 %. Interesseorganisasjoner 5 %, mens kjent person utgjør de siste 3 %. De innleggene som er skrevet av en kjent person er alle skrevet av Gunnar Staalesen.

Tabell 47

Tar vi en nærmere titt på leser- og debattinnlegg fordelt på kjønn, følger leser- og debattinnlegg den samme trenden som vi har sett også i de andre delene av utvalget vi har målt. I tabell 48 ser vi at andelen av innlegg som er skrevet av menn i BA ligger på 55 %, mens dette tallet er noe høyere i BT med ca. 70 %. Grunnet BAs mulighet for å sende inn innlegg anonymt er det litt vanskeligere å nøyaktig måle hvilket kjønn som er mest representert. De usignerte innleggene utgjør ca. 30 % av BAs leser- og debattinnlegg.

Tabell 48

BT er den avisen som har høyest andel innlegg som er skrevet av kvinner. I BT er 22 % av innleggende skrevet av kvinner, mens det i BA kun er 13 % av innleggene som er skrevet av kvinner. Ser man derimot på antall innlegg som er skrevet av kvinner har BA 27 leser- og debattinnlegg skrevet av kvinner, mens BT har 29. Det er med andre ord publisert nesten like mange innlegg skrevet av kvinner, men grunnet volumet av innlegg i BA blir andelen mindre. I BT er også 10, eller ca. 1/3 av innleggene publisert i forbindelse med de to gangene BT har viet en dobbeltside til Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane på debattsidene.

5. Analyse av funn sett opp mot teori

I denne oppgaven har jeg sett nærmere på deknningen til BA og BT av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Oppgaven tar utgangspunktet i følgende problemstilling:

Sett i lyset av samfunnsoppdraget til pressen, hvordan har BA og BT dekket Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane og hvilke forskjeller og likheter finnes i denne deknningen?

For å belyse problemstillingen vil jeg også svare på følgende spørsmål:

- Hvordan er Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane blitt prioritert i BA og BT?
- Hvor mye er blitt skrevet om saken?
- Hvordan er sakene vinklet?
- Hvilket tema blir tatt opp?
- Hvor utspiller sakene seg geografisk?
- Hvem er det som kommer til ordet?
- Hvem er det som skriver sakene?

For å kunne svare på problemstillingen har jeg valgt å gjennomføre en kvantitativ innholdsanalyse der jeg har gått igjennom 846 artikler fra perioden 09.01.2013 – 18.07.2014. I dette kapitlet vil jeg prøve å svare på problemstillingen gjennom å drøfte funnene i analysen i lyset av oppgavens teoretiske perspektiv.

5.1. BA og BTs forvaltning av samfunnsoppdraget

Pressens samfunnsoppdrag er et viktig grunnelement i demokratiet. Pressen skal sikre borgerne tilgang til informasjon og være med å sikre reell ytringsfrihet for borgerne. Pressens samfunnsoppdrag kan deles opp i fire elementer; Informasjonsfunksjonen, vaktbikkjefunksjonen, arenafunksjonen og kommentarfunksjonen.

5.1.1. Informasjons og vaktbikkjefunksjonen

Når det gjelder BA og BTs dekning av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane er det vanskelig å skille mellom informasjons- og vaktbikkjefunksjonen. Røsland og Østbye påpeker det samme da de i 2006 gjorde en undersøkelse av Bybanen fra 1992 -2006:

For en aktuell sak som dette, kan det være vanskelig å skille mellom det å presentere saken på en brei og kritisk måte (det vi har kalt informasjonsfunksjonen), og det å gå mektige

aktører nøyere etter i sømmene (vaktbikkjefunksjonen). Vi vil videre ikke skille mellom disse, og kaller alt for informasjonsfunksjonen.¹⁰⁵

I likhet med Røssland og Østbye vil jeg i denne oppgaven også slå sammen disse to funksjonen og kalle det for informasjonsfunksjonen. Både BA og BT har gjennom perioden fulgt saken tett og skrevet en rekke redaksjonelle artikler om temaet. Som nevnt i kapittel to utøver journalistene stor makt når det kommer til å bestemme hvilke nyheter som er viktig og hvordan disse skal presenteres for borgerne. Gjennom medierammene setter journalistene tolknings- og fortellingsrammer. Disse rammene skal bidra til å gjøre en sak mer forståelig for leserne og sette enkeltsaker inn i en større kontekst og helhet. Når en journalist rammer inn en sak, vurderer vedkommende valg av fokus, kilder, nyhetsvinkling og presentasjonsform.

I de redaksjonelle artiklene har både BA og BT rammet inn sine saker rundt den politiske prosessen som utspiller seg rundt Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Denne tonen settes allerede ved den første artikkelen i BT den 9. januar 2013. Artikkelen tar opp en rapport fra *Norconsult* som skal være med å danne grunnlegatet for bystyrevedtaket om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Videre ser vi at deknningen til avisene domineres av redaksjonelle nyhetsartikler som følger beslutningsprosessen i kommunen. Dette ser man når man ser på deknningen over utvalgets periode. November 2013 og mai/juni 2014 er de månedene med flest saker, noe som korresponder med de to vedtakstidspunktene for Bybanen mot Åsane. I tillegg til å være sentrert rundt beslutningsprosessen i kommunen handler de fleste av saken om hva politikerne som skal ta avgjørelsen mener, kampen om faktagrunnlaget og konflikten innad i partiene. Dette underbygges ved at de mest brukte temaene i de redaksjonelle artiklene er de *tekniske og politiske aspektene*. Likeså er det *lokalpolitikere* som er den mest brukte kilden og dermed også de som får komme mest til ordet.

I motsetning til den mer vanlige ideologiske kampen mellom høyre- og venstresiden i politikken, handler avisens redaksjonelle artikler om politikernes kamp om faktagrunnlaget for avgjørelsen, og hva en ønsker å prioritere over andre ting. Det meldes om stadig misnøye rundt de utredningene som gjøres og kommunen utreder stadig flere punkter.

---

¹⁰⁵ Røssland og Østbye 2006:5

Dette fører også til at enkeltpolitikere og parti gjør egne utredninger og kommer med forslag som ikke er en del av den kommunale utredningen. Skepsisen til den kommunale utredningen fører blant annet til at Frp som satt i byråd sammen H og Krf valgte å utrede et eget alternativ trasé i en hemmelig utredning. Frp så på andre alternativer bak ryggen på de to andre partiene og utredningen gikk i mot bystyrets vedtatte samarbeidsplattform. Da mediene rettet søkelyset sitt mot dette og avslørte hva Frp holdt på med, førte det til at Frp-byråd Gunnar Bakke måtte forlate sin posisjon som byråd for kultur, næring, idrett og kirke. Av andre eksempler finner vi Høyres Peter Christian Frølich, som mente at en bybane i tunnel ville være det beste alternativet. For å få gjennomslag for sitt standpunkt valgte han å punge ut 20 000 kr av egen lomme for å få laget en illustrasjon over hvordan Bryggen ville sett ut hvis den var bil- og bybanefri. Frølich vant kampen internt i H og ble av avisene hyllet som en ung og modig mann som turte å stå opp for det han tror på.

Ser man nærmere på nyhetskriteriene som journalistene bruker som en rettesnor når de skal velge ut hva som er viktig å skrive om, ser vi at det er særlig aktualitet og konflikt som gjør at Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane som blir omtalt. Den allerede nevnte misnøyen med faktagrunnlaget og konflikten rundt hva som skal prioriteres, er kjernen i dekningen.

Gjennom at politikerne stadig ber om nye utredninger og kommer med nye forslag til traséens del i sentrum, kommer det stadige nye vendinger i saken som gjør at den igjen blir aktuell å ta opp. I tillegg er konfliktelementet i saken høy og foregår mellom en rekke ulike mennesker i posisjon. Det krangles mellom de politiske partiene, innad i partiene, samt mellom lokale, nasjonale og fylkespolitikere. Det krangles mellom fagetat og politikere, antikvariske myndigheter og politikere og de antikvariske myndighetene er også uenig seg i mellom. Begge avisene har for det meste vært opptatt av den lokale konflikten som utspiller seg rundt Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. BA har videre vært litt mer opptatt av finansiering og statlige bidrag, mens BT har vært litt mer opptatt av Bryggen som kulturminne og hva som skjer med UNESCO-statusen til Bryggen ved en eventuelt bybane over den.

Selv om begge avisene er like gjennom at de følger prosessen i kommunen og politikerne som skal ta avgjørelsen, rammer de sakene inn litt forskjellig. I tillegg til å følge sakene rundt Bybanen mot Åsane etter hvert som den utvikler seg, legger BT de ulike sakene inn i en ramme som peker mot manglende ledelse fra byrådsleder Ragnhild Stolt-Nielsen (H). Stolt-

Nielsens manglende kontroll over eget parti, så vel som i byrådet blir i BT fremstilt som deler av roten til at det ble så mye kaos rundt Bybanen mot Åsane. Denne rammen er også litt av grunnen til at BT har flere hovedoppslag på forsiden av sin avis enn BA, da Stolt-Nielsens manglende styring i saken er hovedoppslag fire ganger. To av gangene blir hennes lederegenskaper satt i forbindelse med avgangene til Filip Rygg (KrF) og sparkingen av Gunnar Bakke (Frp). BA på sin side omtaler de ulike hendelsene som oppstår i større grad hver for seg uten at det trekkes opp mot Stolt-Nielsen.

Både BA og BT har hatt en fyldig dekning av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane, og begge avisene har sådan fylt informasjonsfunksjonen i samfunnsoppdraget på en god måte. Totalt sett har det i perioden blitt skrevet 308 redaksjonelle artikler der BA har stått for 166 av disse, mens BT har stått for 142 artikler. Av de 308 redaksjonelle artiklene er 293 av disse nyhetsartikler. Begge avisene fokusere på den politiske prosessen rundt kommunens vedtak og den politiske kampen rundt hva som er riktig faktagrunnlag. BT har i tillegg valgt å ramme sine saker inn mot byrådsleder Stolt-Nielsens manglende lederegenskaper.

5.1.3. Valg av kilder og journalistisk mangfold

Når det kommer til de to avisenes valg av kilder følger de hverandre og bruker stort sett de samme kildene. Begge avisene har som nevnt en overvekt av politikere som sin primære kilde da over 50 % av kildene er enten lokale eller nasjonale politikere. Når det kommer til kjønn er også begge avisene her ganske like. Begge avisene har en klar skeivfordeling og det er kun henholdsvis 16 % i BA og 22 % i BT av de redaksjonelle artiklene som har kvinnelig hovedkilde. BTs dekning av Bybanen opp mot Stolt-Nielsens rolle kan være litt av grunnen til at BT har flere kvinnelige hovedkilder enn BA. Ellers så bærer kildebruken preg av at den domineres av menn, da menn utgjør henholdsvis 55 % og 65 % av hovedkildene. Siden avisenes dekning dreier seg den politiske prosessen og beslutningsprosessen i kommunen, er nok noe av forklaringen her er at de sentrale aktørene er menn. Byrådet som har Bybanen som ansvarsområdet er mann, de fleste i fag etatene er menn og det er stort sett menn som har Bybanen som politiske ansvarsområdet i de ulike partiene.

Selv om de to avisene er like på hvilket kjønn de som snakker har, skiller BA og BT seg fra hverandre når det gjelder antallet kilder de bruker. BA har på sin side skrevet 43 % av de redaksjonelle artiklene med kun én kilde, mens 82 % av BTs redaksjonelle artikler inneholder

to eller flere kilder. Forskjellene i de to avisene kommer også til syne når man ser nærmere på hvem det er som skriver sakene. Av BAs saker har én journalist, Geir Kvile, vært involvert i 73 % av alle de redaksjonelle sakene som har stått på trykk i BA. I BT er det en jevnere fordeling mellom journalistene der Anders Haga har skrevet flest artikler og står for 34 % av disse.

5.1.4. Sentrum vs. periferi

Både BA og BT kan sies å ha ivaretatt informasjonsfunksjonen på en lik måte. De har stort sett vært opptatt av de samme temaene og stort sett henvendt seg til de samme kildene. Begge avisene har vært spesielt opptatt av forhold som berører Bergen sentrum og har stort sett henvendt seg til elitekilder som politikere, samfunnsplanleggere, antikvariske myndigheter, osv.: De kildene som gjennom sin posisjon utøver en slags makt eller myndighet. Dette gjenspeiles også i hvilke deler av traséen som avisene er opptatt av. Stort sett dreier dette seg om en strekning på 500 meter mellom Byparken og Bryggen. Over halvparten av de redaksjonelle artiklene som er skrevet handler om denne strekningen. Nest høyest kommer de sakene som enten ikke har en bestemt geografisk beliggenhet, eller flere geografiske beliggenheter. Disse sakene handler ofte om det politiske spillet rundt trasévalget og har ofte ikke en bestemt beliggenhet. Bare unntaksvis diskuteres problemstillinger knyttet til traséen utenfor sentrum. Hvorvidt det er fordi det er politisk enighet rundt disse valgene eller om det er fordi avisene ikke har rettet søkelyset sitt mot disse områdene er uvisst. På avisenes debattsider er det også hovedsakelig forhold i sentrum som blir debattert og det er kun «eliten» som slipper til med lengre innlegg.

Ser man på Rokkans to dimensjoner ved sentrum, periferimodellen, ser man her at man både på den vertikale og den horisontale delene har en vekting mot sentrum. Gjennom at dekningen i de to avisene i stor grad dreier seg om forhold *i sentrum* eller *forhold som har ingen eller flere bestemte beliggenheter*, kan man si at den vertikale delen som fokuserer på geografisk avstand i Rokkans modell, heller mot sentrum. Når det kommer til den vertikale delene som omhandler hvem som får komme til ordet så er det her igjen sentrum og elitekildene som får komme til ordet i de redaksjonelle artiklene. Når det kommer til de meningsbærende innleggene er det også et klart skille mellom hvem som får komme til ordet i de lengre kronikkene og de kortere leser- og debattinnleggene. Det er stort sett en elite bestående av faste spaltister, politikere, byplanleggere og Gunnar Staalesen som får

komme til ordet i kronikkene. Vanlige borgerne får på sin side mest plass i leser- og debattinnleggene og kommer i liten grad til ordet i kronikkene, noe vi skal se nærmere på i neste avsnitt som omhandler arenafunksjonen i samfunnsoppdraget.

5.2. Arenafunksjonen

I tillegg til informasjonsfunksjon er arenafunksjonen en annen viktig del av samfunnsoppdraget til pressen. Et viktig premiss for arenafunksjonen er tanken om det deliberative demokrati. Gripsrud skriver blant annet at målet med det deliberative demokratiet er å finne frem til det som er best for felleskapet som helhet og at massemediene i denne sammenhengen blir en arena for reell meningsutveksling. Arenafunksjonen skal altså legge til rette for den offentlige samtalen og meningsutveksling mellom borgerne.

5.2.1. Hvem er det som kommer til ordet?

Både BA og BT legger til rette for at borgerne kan komme til ordet på avisens debattsider, og Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane blir heftig debattert i periodens utvalg. I perioden har BA hatt 228 kronikker og leser- og debattinnlegg, mens BT har hatt 158 kronikker og leser- og debattinnlegg. Forskjellen i antallet innlegg mellom de to avisene har en sammenheng med måten de to avisene forvalter arenafunksjonen.

Når det kommer til hvem det er som kommer til ordet på avisenes debattsider har BA på sin side har valgt å for det mest vie sin kronikkplass til faste spaltister. Blant disse finner i blant annet forfatter Erling Gjelsvik og tidligere kommunepolitiker Trond Tystad. De faste spaltistene står for 2/3 deler av kronikkene i BA. Når det gjelder leser- og debattinnlegg i BA er det stort sett privatpersoner og innlegg som er usignert som står på trykk. Disse innleggene står som oftest på trykk under debattsidene «summetonen», en dobbeltside som inneholder alt fra raseriutbrudd, katter og reelle leserinnlegg. Innleggene på disse sidene er også som oftest aldri større enn en notis og inneholder en rekke illustrasjoner. BA har altså valgt å gi noen få utvalgte «eliter» muligheten til å skrive lengre innlegg, mens borgerne først og fremst kommer til ordet gjennom mindre innlegg.

Av de som kommer til ordet på BTs debattsider finner vi en større variasjon når det kommer til kronikkene. Hos BT er det først og fremst privatpersoner, arkitekter og by/samfunnsplanleggere som ikke har en offisiell rolle i bybaneplanleggingen som kommer til ordet. I tillegg til disse, kommer ulike interesseorganisasjoner også til ordet i BT, både med kronikker

og leser- og debattinnlegg. Vi finner ingen innlegg fra interesseorganisasjoner i BA. Om det er fordi de ikke får plass eller det er fordi de ikke føler at det er en plass de ønsker å stå på trykk, er uvisst. I tillegg til interesseorganisasjonen kommer også politikere uansett nivå mer på trykk i BT enn i BA.

Ser man nærmere på kjønn i leser- og debattinnlegg er det en veldig skeivfordeling mellom de to kjønnene. Kvinner utgjør henholdsvis 13 % og 22 % av forfatterne i BA og BT. Menn på sin side står for henholdsvis 55 % i BA og 70 % i BT. Den lave andelen menn/kvinner i BA kontra BT har en sammenheng med at BA tillater usignerte innlegg. De usignerte innleggene står for ca. 30 % av BAs leser- og debattinnlegg. En av grunnene til at BT har en høyere kvinneandel enn BA er at de ved to anledninger har viet en dobbeltside til debatten rundt Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Ved begge disse anledningene virker det som om debattredaksjonen i BT bevisst har fremmet innlegg fra kvinner, da andelen på disse sidene er høyere enn hva den er til vanlig.

5.2.2. Hvilke vinkling og tematikk blir tatt opp på debattsidene?

Når det gjelder tematikk på debattsidene viker de noe fra de redaksjonelle innleggene, men det er få forskjeller mellom BA og BT. Det viktigste temaet som blir tatt opp på debattsidene er de tekniske temaene. Blant kronikkene nevnes de tekniske aspektene noe mer enn de politiske, kulturminner/Bryggen og annet tema. Blant leser- og debattinnleggene blir de tekniske aspektene diskutert ca. 15 % mer enn gruppen som kommer rett under. Denne gruppen består av de politiske, kulturminner/Bryggen og annet tema.

Ser man på vinklingen i kronikkene og leser- og debattinnleggene som ikke har annen vinkling, finner man her en markant forskjell de to gruppene. Blant kronikkene som er publisert i BA og BT ble det i 2013 publisert åtte kronikker som var for Bybanen i tunnel, mens det ble publisert tre kronikker som var for en Bybane over Bryggen. Fra jan. – jun. 2014 hadde kronikkforfatterne endret mening og i perioden ble det publisert åtte kronikker som var for en bybane over Bryggen, mens én kronikk var mot å sende Bybanen over Bryggen. Det vil si at de innleggene som nådde ut til borgerne i løpet av perioden hadde endret mening fra tunnel i begynnelsen av perioden til å heller favorisere en trasé over Bryggen mot slutten av utvalgsperioden.

Ser vi nærmere på de som kom til ordet gjennom leser- og debattinnlegg er det gjennom det første året en jevn fordeling mellom de to alternativene Bryggen og tunnel. Fra jan. – jun. 2014 det derimot jevnt over flere innlegg som ønsker Bybanen i tunnel. Her ser vi med andre ord at eliten som får skrive de lengste innleggene mot slutten av perioden er for *Bybanen over Bryggen*, mens den vanlig borger som kommer til ordet i leser- og debattinnlegg heller mot *en Bybanen i tunnel*.

5.3. Kommentarfunksjonen

Som tidligere nevnt ble kommentarfunksjonen lagt til som et fjerde punkt i samfunnsoppdraget av staten i 1982. Pressen skulle kommentere og analysere samfunnsforholdene ut i fra sitt ideologiske ståsted. For avisene kommer kommentarfunksjonen til uttrykk gjennom avisens leder, samt enkeltstående kommentarer og nyhetskommentarer. Sistnevnte er ofte en del av en større nyhetspakke og kommenterer innholdet som er kommet frem i en nyhetsartikkel.

De to avisenes ledere er forskjellig i utforming, prioritering, plassering, volum og vinkling. Til tross for forskjellene tar dog lederne opp stort sett de samme temaene. Ser man nærmere på lederens vinkling har avisene valgt å gå i litt ulike retninger. BT har ved to anledninger valgt å ta et standpunkt der en bybane over Bryggen vil være det beste alternativet. BA på sin side valgte først å støtte et tunnelalternativ, mens de på lik linje med kronikkforfatterne, valgte å støtte et alternativ over Bryggen i 2014.

Når det gjelder avisenes kommentarer så har BT i perioden hatt dobbelt så mange kommentarer som BA. De fleste kommentarene har handlet om det politiske spillet rundt Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Også her ser vi at i BA er det en journalist som dominerer kommentarfeltet, der Geir Kvile står for 50 % av BAs kommentarer. Ved tre av fire anledninger er det også Geir Kvile som står som journalist på nyhetsartikkelen så vel som den tilhørende kommentaren.

5.4. Innholdsmangfold

Etter å ha sett nærmere på hva som faktisk har stått på trykk om Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane, kan man si at BA og BT isolert sett har oppfylt sine plikter i samfunnsoppdraget. Begge avisene leverer stoff til sine lesere som oppfyller kravene til samfunnsoppdragets fire

deler, informasjonsfunksjonen, vaktbikkjefunksjonen, arenafunksjon og kommentarfunksjonen. I denne delen av analysen vil jeg se nærmere på hvorvidt avisenes dekning av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane oppfyller de kriteriene som *NOU207:7 Det norske mediemangfoldet* setter for innholdsmangfold, hvorvidt de to avisene BA og BT utfyller hverandre og hvorvidt de leverer god kvalitet gjennom deres dekning.

I NOU2017:7 legges det til grunn tre kriterier for innholdsmangfold, mangfold i innholdstype, demografisk mangfold og mangfold av ideer, perspektiver og syn. Med demografisk mangfold henvises det til hvem som kommer til ordet, herunder hvilken alder, kjønn, etnisitet og bosted har kildene. Når det kommer til demografisk mangfold leverer BA jevnt over på lik linje som BT når det gjelder hvilke kilder som får komme til ordet. I de fleste sakene er det politikere som først og fremst får komme til ordet. Den største forskjellen mellom de to avisene er at BT jevnt over bruker flere kilder enn BA og dermed slipper de også flere kilder til ordet. Det å leite frem andre kilder enn de man vanligvis kontakter er tid krevende. Og det kan se ut til at få ressurser fører til at BA i større grad enn BT, må gå for en enklere løsning med færre kilder, og kilder de kjenner fra før av.

BAAs debattsider bærer også preg av journalistisk ressursknapphet. Kronikkene er nesten utelukkende outsourset til faste spaltister og de fleste leser- og debattinnleggene i BA står på avisens "summetone"-sider. Dette er en arena som fremstår som lite nyansert og redigert; her kan alle komme til ordet, også de som ønsker å ytre seg anonymt. BT har på sin side litt flere ressurser og har den journalistiske arbeidskraften som trengs for å skape større variasjon i hvem det er som kommer på trykk, noe som igjen fører til større innholdsmangfold i både lengre og kortere innlegg fra borgerne. Debattredaksjonen i BT bruker også sine sider bevisst gjennom å vie en dobbeltside til debatten rundt Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane ved et par anledninger. Når de gjør dette bruker de også anledningen til å fremme innlegg fra kvinner, en gruppe som vanligvis ikke kommer særlig til ordet verken som kilder eller på debattplass i denne saken. BT har generelt også en høyere andel kvinnelige kilder i redaksjonelle saker, og forfattere av leser- og debattinnlegg enn hva BA har.

Ser vi nærmere på mangfold av ideer, perspektiver og syn handler det om hvordan ting er vinklet og hva er det som regnes som viktige ting å formilde. Også her følger BA og BT hverandre tett når det kommer til hvilken tematikk de tar opp i forbindelse med Bybanens

fjerde byggetrinn mot Åsane. Når det gjelder vinkling så har de fleste redaksjonelle artiklene en annen vinkling og det vil være vanskelig å dra store konklusjoner ut av dette materialet. Ser vi nærmere på hva BA og BT har levert av innhold i forbindelse med Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane leverer de stort sett det samme innholdet. Hovedvekten av innholdet i BA er nyhetsartikler, noen få notiser og et intervju. BT på sin side har også sin hovedvekt på nyhetsartikler, men har flere intervju og én reportasje i utvalgsperioden. Jevnt over så leverer BA altså noe under BT når det kommer til innholdsmangfold, noe en gjerne kan forvente av en nummer to-avis. Til gjengjeld leverer ikke de to avisene noe særlig utfyllende dekning, men heller en duplisering av hverandres dekning. Anlov Mathiesen, tidligere =Oslo redaktør tar også til ordet for at de klassiske mediene i stor grad er like i NOU2017:7.

Det gjentas ofte blant kommentatorer i pressen at vi har fått et større mangfold. Og ja, med fremveksten av alternative medier så stemmer det til en viss grad. Men innenfor de klassiske mediene er det fortsatt en forbausende konsensuspreget produksjon av nyheter og meninger som bør bekymre oss alle. Både i stoffets innhold, organisering, vinkling og fremstilling så ligner de store dagsavisene hverandre i høyeste grad.

5.4.1. Økonomien setter sine begrensinger

En viktig pilar i BAs økonomi er den statlige pressestøtten. I likhet med de andre mediene nyter BA godt av den indirekte pressestøtte. Men det er ikke bare den indirekte pressestøtten BA nyter godt av, de er også den avisen som mottar mest støtte av nummer to-avisene i de store byene med ca. 10,5 millioner kroner. Denne støtten mottar de for å konkurrere med BT og gi innholdsmangfold til leserne i bergensregionen. Men til tross for den statlige støtten har BA over tid måtte skjære ned sin redaksjon og gjennomføre økonomiske innstramninger. Disse innstramningene ser med første øyekast ikke ut til å ha fått konsekvenser for volumet av innholdsproduksjon, men kan se ut til å ha fått konsekvenser for kvaliteten på den.

5.4.2. Kvalitet

Når det kommer til kvalitet så er *Mediemangfoldsutvalget* opptatt av viktigheten av kvalitetsjournalistikken som er under press. Utvalget vil selv ikke definere hva god kvalitet er, men anerkjenner viktigheten av den. Utvalget peker spesielt på at det økte presset på redaksjonene i pressen fører til at flere oppgaver må fordeles på færre ressurser enn tidligere. Dette får konsekvenser for borgerne gjennom potensielt dårligere dekning. Videre peker *Mediemangfoldsutvalget* på at det innholdet som faktisk produseres kan bære preg av

å være drevet av andre interesser og kan potensielt være av slettere kvalitet. Når det kommer til kvaliteten til BA og BT i forbindelse med dekningen av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane finnes det klare forskjeller mellom de to avisene. Forskjellene som kommer til syne mellom BA og BT kan for BAs del spores tilbake til manglende ressurser og en liten redaksjon.

Innenfor den redaksjonelle dekningen til BA er det spesielt problematisk at 43 % av artiklene deres kun har én kilde og at én journalist har vært involvert i 73 % av de redaksjonelle artiklene i perioden. Nedskjæringene i BA har med andre ord ført til at det nesten utelukkende er én journalist som har hatt ansvaret for å dekke Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane i BA. Avisens redaksjonsstørrelse får igjen konsekvenser når BA setter sammen saker som består av flere ulike elementer. Dette gjelder spesielt i de tilfellene avisen ønsker å benytte seg av kommentarfunksjon i forbindelse med en nyhetsartikkel. Ved tre anledninger har journalisten som har skrevet artikkelen også hatt nyhetskommentaren som følger med. Dette er uheldig fordi én og samme journalist blander sine roller i samme sak gjennom å skulle være både upartisk journalist og komme med sine betraktninger i samme sak.

5.4.3. Hadde vi klart oss med dekningen til bare en avis?

Når man ser nærmere på kriteriene *Mediemangfoldsutvalget* setter for innholdsmangfold er det usikkert om staten får det de er ute etter, etter å ha analysert BAs dekning av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Gjennom å analysere det som har stått på trykk i utvalgsperioden viser BA at de fyller sitt samfunnsoppdrag, men at de sliter noe med å opprettholde kvaliteten. Gjennom å ha flere resursers til rådighet klarer BT i større grad en BA å skape innholdsmangfold gjennom å ha en større redaksjon, noe som igjen gjør at bruk av ulike sjangre er større i BT enn i BA. Kvalitetsmessig bærer BT preg av å ha jevnt over høyere kvalitet enn BA, avisens profil tatt i betraktning.

I likhet med BA har også BT måttet gjøre store nedskjæringeringer de siste årene grunnet en vanskelig økonomisk situasjon. Nyhetsredaktør i BT, Jan Stian Vold, sa til *Mediemangfoldsutvalget* i 2016 at avisens annonseinntekter, som tradisjonelt har vært avisens klart største inntektskilde, vil i 2017 være redusert til nesten en tredel av nivået i 2007. Tapet av inntekter får følgelig konsekvenser for det innholdet BT leverer.

BT har måttet redusere staben med 30 personer. Det fører til mindre journalistikk og hardere tematiske prioriteringer. Kulturjournalistikk og sport har blitt redusert. Det er mindre rom for ressurskrevende undersøkende prosjekter med uvisst utfall. Geografiske blindsoner oppstår også. BT forsøker å dekke omlandet, men må prioritere og konsentrerer seg primært om Bergen by og perspektivet «Norge sett fra Bergen».¹⁰⁶

De store kuttene i både BA og BT fører til at begge redaksjonene må gjøre flere oppgaver på mindre ressurser. Selv om nedskjæringene merkes begge plasser, er det først og fremst i BA at dette komme til syne når det gjelder dekningen av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. På et tidspunkt bør man se nærmere på forholdet mellom ressursknapphet, mangfold, kvalitet og hvorvidt det er bærekraftig at staten skal støtte alle små aviser.

Det kan framstå som at det kan være hensiktsmessig ut ifra et innholdsmangfoldsperspektiv, å styrke BT over BA fordi man da vil kunne skape én avis som kan levere en sterkere dekning av Bergen og Vestlandet. Gjennom å ha en styrket vestlandsavis vil en også i større grad kunne levere perspektiver på Oslo, sett utenifra. Nettopp kvalitet og verving av den samfunnsviktige journalistikken er det *Mediemangfoldsutvalget* er mest opptatt. En styrking av BT som et regionalt journalistisk kraftsentrum vil kunne gi en større variasjon av mangfold i innholdstype, demografi og ideer, perspektiver og syn, mot dagens duplisering av de samme sakene i BA og BT. *Mediemangfoldsutvalget* har allerede foreslått å kutte det særlige tilskuddet til nummer to-aviser i storbyene, og legge disse avisene ned på samme nivå som andre nummer to-aviser. Dette vil få konsekvenser for BA som etter beregningene vil motta et kutt på ca. 5 millioner kroner. BA har som vi har sett, allerede redaksjonelle utfordringer grunnet dårlig økonomi og et ytterligere kutt på 5 millioner vil forverre situasjonen.

Selv om det fra et innholdsmangfold-perspektiv kan virke som om det er hensiktsmessig å satse på én avis i Bergen, skal det også nevnes at denne oppgaven kun har sett på én av tre dimensjoner som *Mediemangfoldsutvalget* legger til grunn for mediemangfold. Mangfold på avsendersiden og viktigst av alt brukermangfold, er andre aspekter som må vurderes og vektlegges før en eventuelt konkluderer. Hvorvidt det er hensiktsmessig å satse på bare én stor regionalavis for bergensregionen ut i fra mangfoldsperspektivene samlet sett, kan diskuteres.

---

¹⁰⁶ NOU2017:7 s.96

5.5. Videre forskning

I denne oppgaven har jeg sett nærmere på BA og BTs dekning av Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane gjennom en kvantitativ innholdsanalyse av hva som faktisk har stått på trykk i de to avisene. I mitt utvalg har jeg sett nærmere på en liten periode av sakens totale tidsperspektiv. Videre hadde det vært spennende å se nærmere på dekningen frem til i alle fall vinteren 2015. Det er først da den nye byråden for byutvikling endelig sier at Byrådet prioriterer en Bybane til Fyllingsdalen før Åsane.

Det hadde også vært spennende å gjennomføre en kvalitativ undersøkelse på lik linje med den som Milde gjennomførte i 2008. Gjennom kvalitative intervjuer med journalistene som har arbeidet med saken kan man få bedre innsikt og forståelse for de tankene som er gjort rundt det som har stått på trykk, og sammenligne i hvor stor grad dette samsvarer med funnene i denne oppgaven.

Litteraturliste

- Allern, S. (1996) *Kildenes makt*. Oslo, Pax Forlag A/S.
- Allern, S. (2005) *Kildene og mediemakten. I: Eide, M. red. Til dagsorden!*. Oslo, Gyldendal Akademisk
- Allern, S. & Roppen, J. (2010) *Journalistikkens samfunnsoppdrag. I: Allern, S. & Roppen, J. red. Journalistikkens samfunnsoppdrag*. Kristiansand, IJ-forlaget, s. 11-34.
- Bjerke, P., Brurås, S. & Øvrebø, T. (2012) *Nyheter og nyhetsproduksjon. I: Brurås, S. red. Nyhetsvurderinger*. Kristiansand, IJ-forlaget, s. 16-36
- Eide, M. (2005) *Journalistisk makt I: Eide, M. red. Til dagsorden!*. Oslo, Gyldendal Akademisk
- Flora, Peter, Stein Kuhnle og Derek Urwin (1999): *State Formation, Nation-Building, and Mass Politics in Europe. The Theory of Stein Rokkan. Based on his collected works*. Oxford: Oxford University Press
- Gripsrud, J. (2015) *Mediekultur, mediesamfunn*. Oslo, Universitetsforlaget
- Grønmo, S. (2004) *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen, Fagbokforlaget.
- Milde, I. (2008) *Bergens Tidende – En yndet medspiller og fryktet motstander* [masteroppgave]. Bergen: Universitetet i Bergen
- NOU (1982) *Maktutredningen: Rapporten om massemedie, 1982:30*
- NOU (2010) *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte, 2010:14*.
- NOU (2017) *Det norske mediemangfoldet, 2017:7*
- Røssland, L.A. & Østbye, H. (2006) *Rapport om Bergens Tidende og Bybanesaken*. Institutt for informasjons- og medievitenskap, Universitetet i Bergen.
- Sjøvaag, H. (2010) *Samfunnskontraktens opphav og ideologiske funksjon. I: Allern, S. & Roppen, J. red. Journalistikkens samfunnsoppdrag*. Kristiansand, IJ-forlaget, s. 11-34.
- Stortingsmelding nr. 32 (1992-93) *Media i tida* Tilgjengelig fra: <
https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1992-93&paid=3&wid=c&psid=DIVL826&pgid=c_0915&s=True > [Lest 12. Nov 2016]

Vollset, Magnus (2007) *På sporet av Bybanen Bergen*, Bodoni Forlag

Østbye, H. (2009c) *Samfunnsoppdraget under press. I Eide, M. red. Journalistiske nyorienteringer*. Oslo, Scandinavian Academic Press

Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L.O. & Moe, H. (2013) *Metodebok for mediefag. 4. utgåve*, Bergen, Fagbokforlaget.

Haga, A. (2013) - *Alt for dyrt med bane over Vågen* Bergens Tidende, 12. oktober, s. 4, del 1.

Internett:

Amedia (2013) *Bergensavisen* [Internett] Amedia. Tilgjengelig fra: <<http://www.amedia.no/virksomheten/vare-mediehus/Bergensavisen/>> [Lest 20.aug 2017]

Amedia marked (2017) *Bergensavisen* [Internett] Amedia marked. Tilgjengelig fra: <<http://amediamarked.no/avisoversikt/bergensavisen>> [Lest 20.aug 2017]

BT (2017a) *AVISEN BERGENS TIDENDE* [Internett] Bergens Tidende. Tilgjengelig fra: <<https://kundeportal.bt.no/om-bt/vare-medier/avisen-bergens-tidende/>> [Lest 17.nov 2016]

BT (2017b) *Visjoner, verdier og samfunnsengasjement* [Internett] Bergens Tidende. Tilgjengelig fra: <<https://kundeportal.bt.no/om-bt/visjon-og-verdier/>> [Lest 17.nov 2016]

BT (2017c) *REDAKSJONELL PROFIL* [Internett] Bergens Tidende. Tilgjengelig fra: <<https://kundeportal.bt.no/om-bt/visjon-og-verdier/redaksjonell-profil/>> [Lest 17.nov 2016]

ELNAN, T.S. (2015) *A-magasinet blir nasjonalt*. [Internett] Aftenposten. Tilgjengelig fra: <<https://www.aftenposten.no/kultur/A-magasinet-bli-nasjonalt-23560b.html>> [23.nov 2016].

Medienorge. (2017a) *Ti sørste papiraviser* [Internett] Medienorge. Tilgjengelig fra: <<http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/353>> [Lest 3.nov 2016].

Medienorge. (2017b) *Lesing av papiravis og nettavis en gjennomsnittsdag* [Internett] Medienorge. Tilgjengelig fra: <<http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/360>> [Lest 3.nov 2016].

Medienorge. (2017c) *Avislesing fordelt på type avis* [Internett] Medienorge. Tilgjengelig fra: <<http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/239>> [Lest 3.nov 2016].

Medienorge. (2017d) *Pressestøtte* [Internett] Medienorge. Tilgjengelig fra: <<http://www.medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/193>> [Lest 7.nov 2016].

Medienorge. (2017e) *Andel med avisabonnement og antall abonnement* [Internett] Medienorge. Tilgjengelig fra: <<http://medienorge.uib.no/statistikk/medium/avis/346>> [Lest 7.nov 2016].

Medietilsynet (2017) *Produksjonstilskudd 2016* [Internett] Medietilsynet. Tilgjengelig fra: <http://www.medietilsynet.no/globalassets/dokumenter/produksjonstilskudd/endelig-produksjonstilskudd-2016.pdf> [Lest 3. feb 2017]

NRK (2017) *Striden om Ladegårsgaten* [Internett] NRK. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/emne/striden-om-ladegardsgaten-1.8288702> > [Lest 10.jun 2017]

Pressens faglige utvalg (2015) *Vær varsom-plakaten* [Internett]. Oslo: PFU. Tilgjengelig fra: <http://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/> > [Lest 3. mai 2017].

Vedlegg 1

Kodebok – Redaksjonelt stoff

Artikkel nr: _____

Sakens tittel: _____

V1 Dato _____

v2 Avistype

- 1 Bergeavisen
- 2 Bergens Tidene

v3 Prioritering

- 1 hovedsak, førsteside
- 2 Førsteside øvrig
- 3 Saken begynner inne i avisen
- 9 ikke kodbar

v4 Type artikkel

- 1 Nyhetssak hoved
- 2 Nyhetssak under
- 3 Reportasje
- 4 Notis
- 5 Intervju
- 9 ikke kodbar

v5 volum

- 1 notis
- 2 >1 spalte
- 3 ½ side
- 4 1 side
- 5 1-2 sider
- 6 over to sider
- 0 ikke kodbar

v6 Antall illustrasjoner

- 1 en illustrasjon
- 2 to illustrasjoner
- 3 tre illustrasjoner

- 4 fire illustrasjoner
- 5 fem illustrasjoner
- 6 Mer enn 5
- 9 ikke kodbar

v7 Fotografi

- 1 ja
- 2 nei
- 9 ikke kodbar

v8 Grafikk

- 1 ja
- 2 nei
- 9 ikke kodbar

v9 Fotomontasje

- 1 ja
- 2 nei
- 9 ikke kodbar

v10 Faksimile

- 1 ja
- 2 nei
- 9 ikke kodbar

v11 Karikaturtegning

- 1 ja
- 2 nei
- 9 ikke kodbar

v12 Byline:

_____

v13 Vinkling i tittel og ingress

- 0 ikke kodbar
- 1 For bybane i tunnel
- 2 For bybane over bryggen
- 3 Mot bybane i tunnel
- 4 Mot bybanen over Bryggen
- 5 Bybanestopp i sentrum
- 6 Bybanestopp utenfor sentrum
- 7 Trassevalg utenfor sentrum
- 8 Annen vinkling

v14 Hvis det er en annen vinkling, hva er vinklingen?

v15 Sakens geografiske beliggenhet – hvor utspiller saken seg geografisk?

- 1 Nasjonalt
- 2 I Hordaland
- 3 I Bergen sentrum
- 4 utenfor sentrum, men i Bergen
- 5 Saken har ingen eller flere bestemte geografiske beliggenheter

v16 Handler om tekniske aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v17 Handler om økonomiske aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v18 Handler om miljømessige aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v19 Handler om politiske aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v20 Handler om kulturminner/Bryggen

1 ja, som viktigste aspekt
2 ja, men ikke som viktigste aspekt
3 nei

v21 Handler om andre aspekter

1 ja, som viktigste aspekt
2 ja, men ikke som viktigste aspekt
3 nei

v22 Hvis ja på v21 handler om andre temaer, hvilket tema?

---

v23 Antall kilder som kommer frem i artikkelen

1 1
2 2
3 3
4 4
5 Mer enn fire
6 ingen
9 ikke kodbar

v24 Hovedkildens kjønn

1 mann
2 Kvinne
3 Rapport
4 Begge kjønn er hovedkilde
5 Uklart hvem som er hovedkilde/ikke oppgitt
6 ingen kilder
9 ikke kodbar

v25 politiker lokalt

1 ja, som viktigste kilde
2 ja, men ikke som

viktigste kilde
3 nei

v26 politiker nasjonalt

0 ikke kodbar
1 ja, som viktigste kilde
2 ja, men ikke som viktigste kilde
5 nei

v27

Interesseorganisasjoner

1 ja, som viktigste kilde
2 ja, men ikke som viktigste kilde
3 nei

v28 Kilde: Fagrapport, etat- eller fagperson

1 ja, som den viktigste kilden
2 ja, men ikke som den viktigste
3 nei

v29 Tilsynelatende privatperson

1 ja, som den viktigste kilden
2 ja, men ikke som den viktigste
3 nei

v30 kjent person

0 ikke kodbar
1 ja, som den viktigste kilden
2 ja, men ikke som den viktigste
5 nei
9 ikke kodbar

v31 Riksantikvaren

1 ja, som den viktigste kilden
2 ja, men ikke som den viktigste
3 nei

v32 Andre

0 ikke kodbar
1 ja, som den viktigste kilden
2 ja, men ikke som den viktigste
5 nei
9 ikke kodbar

v33 Navn på kilder

Volum i tall

Variabelen er utregnet på basis av eksisterende variabler i v8.

Utvalg: v8=1 er omregnet til verdi: 0.1 (Beskrivelse: notis)

Utvalg: v8=2 er omregnet til verdi: 0.2 (Beskrivelse: max 1 spalte)

Utvalg: v8=3 er omregnet til verdi: 0.5 (Beskrivelse: 2-3 spalter)

Utvalg: v8=4 er omregnet til verdi: 0.5 (Beskrivelse: halv side)

Utvalg: v8=5 er omregnet til verdi: 1 (Beskrivelse: 1 side)

Utvalg: v8=6 er omregnet til verdi: 1.5 (Beskrivelse: 1-2 sider)

Utvalg: v8=7 er omregnet til verdi: 2.5 (Beskrivelse: over to sider)

Vedlegg 2

Kodebok -

Meningsbæren

de stoff

Artikkel nr: _____

Sakens tittel: _____

v1 Dato _____

v2 Avis

- 1 Bergeavisen
- 2 Bergens Tidene

v3 Prioritering

- 1 hovedsak, førsteside
- 2 Førsteside øvrig
- 3 Saken begynner inne i avisen
- 9 ikke kodbar

v4 Type innlegg

- 1 Kronikk
- 2 debatt/leserinlegg
- 3 leder
- 4 kommentar
- 9 ikke kodbar

v5 Volum

- 1 notis
- 2 >1 spalte
- 3 ½ side
- 4 1 side
- 5 1-2 sider
- 6 over to sider
- 0 ikke kodbar

v6 følger det med en
Illustrasjon

- 1 ja
- 2 nei
- 9 ikke kodbar

v7 vinkling

- 0 ikke kodbar
- 1 For bybane i tunnel
- 2 For bybane over bryggen
- 3 Mot bybane i tunnel
- 4 Mot bybanen over Bryggen
- 5 Bybanestopp i sentrum
- 6 Bybanestopp utenfor sentrum
- 7 Trasevalg utenfor sentrum
- 8 Annen vinkling

v8 Hvis det er en annen vinkling, hva er vinklingen?
_____

v9 Sakens geografiske beliggenhet – hvor utspiller saken seg geografisk?

- 1 Nasjonalt
- 2 I Hordaland
- 3 I Bergen sentrum
- 4 utenfor sentrum, men i Bergen
- 5 Saken har ingen eller flere bestemte geografiske beliggenheter

v10 Handler om tekniske aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v11 Handler om økonomiske aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v12 Handler om miljømessige aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v13 Handler om politiske aspekter

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v14 Handler om kulturminner/Bryggen

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v15 Handler om andre temaer

- 1 ja, som viktigste aspekt
- 2 ja, men ikke som viktigste aspekt
- 3 nei

v16 hvis ja på v15 handler om andre temaer, hvilket tema?
_____

v17 Forfatter

- 1 politiker (uansett nivå)
- 2 interesseorganisasjoner
- 3 Fagrapport, etat- eller fagperson
- 4 tilsynelatende privatperson
- 5 kjent person
- 6 usignert
- 7 fast spaltist
- 8 Journalist ansatt i avisen
- 9 ikke kodbar

v18 Forfatterens kjønn:

- 1 mann
- 2 kvinne

3 usignert
4 flere forfattere
9 ikke kodbar

v19 Forfatters navn?

Volum i tall

Variabelen er utregnet på basis
av eksisterende variabler i v8.

Utvalg: v8=1 er omregnet til
verdi: 0.1 (Beskrivelse: notis)

Utvalg: v8=2 er omregnet til
verdi: 0.2 (Beskrivelse: max 1
spalte)

Utvalg: v8=3 er omregnet til
verdi: 0.5 (Beskrivelse: 2-3
spalter)

Utvalg: v8=4 er omregnet til
verdi: 0.5 (Beskrivelse: halv
side)

Utvalg: v8=5 er omregnet til
verdi: 1 (Beskrivelse: 1 side)

Utvalg: v8=6 er omregnet til
verdi: 1.5 (Beskrivelse: 1-2
sider)

Utvalg: v8=7 er omregnet til
verdi: 2.5 (Beskrivelse: over to
sider)

Vedlegg 3

Forklaring til kodebok – Redaksjonelle artikler

v3 Prioritering: En artikkel regnes som *hovedsak* hvis den tar størst plass på forsiden. Hvis artikkelen har et mindre oppslag på forsiden regnes den som *forside øvrig* og hvis saken ikke er på forsiden begynner den *inne i avisen*.

v6 Antall illustrasjoner: tell alle illustrasjonene som hører til saken utenom eventuelle faktabokser, bylinebilder eller 5 på gaten bilder.

v8 Grafikk: Kart illustrasjoner, trasé illustrasjoner, plantegninger o.l.

v9 Fotomontasje: To bilder som er slått sammen til et bilde. For eksempel bybanen over Bryggen.

v12 Byline: Fyll inn navnene på de som har skrevet artikkelen. Hvis det er flere journalister som står oppført, skille med komma. Hvis saken som kodes er en undersak til en hovedsak og det ikke står byline, fyll inn byline fra hovedartikkel.

v15 Sakens geografiske beliggenhet: I denne oppgaven har jeg definert *Bergen sentrum* til at sentrum slutter ved Bergenhus festning. *Utenfor sentrum, men i Bergen* regnes fra Bontelabo og utover mot Åsane. Hvis en sak utspiller seg flere plasser, enten ved at den utspiller seg i sentrum og utenfor sentrum skal saken kodes under *Saken har ingen eller flere bestemte geografiske beliggenheter*. Likeså hvis saken utspiller seg flere plasser utenfor sentrum, som for eksempel i Åsane og i Fyllingsdalen.

v16 – v21 Tema: Bare et av aspektene i v16 – v21 kan registreres som *1 ja, som det viktigste*. Flere aspekter kan regnes *2 ja, men ikke det viktigste aspektet*.

v16 Handler om tekniske aspekter: For at et tema skal kunne registreres under *tekniske aspekter* må det være direkte tilknyttet til Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Trasévalg mot Fyllingsdalen vil da for eksempel havne under *andre aspekter*.

v25 – v32 Kilder: Bare en kilde v25 – v32 kan registreres som *1 ja, som det viktigste*. Flere kilder kan regnes *2 ja, men ikke det viktigste aspektet*.

v33 Navn på kilder: Fyll inn navn på alle kildene i saken, skille navnene med komma.

Forklaring til kodebok – Meningsbærende stoff

v3 Prioritering: En artikkel regnes som *hovedsak* hvis den tar størst plass på forsiden. Hvis artikkelen har et mindre oppslag på forsiden regnes den som *forside øvrig* og hvis saken ikke er på forsiden begynner den *inne i avisen*.

v4 Type innlegg: Hvis innlegget er skrevet av noen andre enn de som jobber i redaksjonen i avisen, skal innlegget kodes som *kronikk* hvis det er større en 1 side og som *leser-debattinnlegg* hvis det er under en side.

v15 Sakens geografiske beliggenhet: I denne oppgaven har jeg definert *Bergen sentrum* til at sentrum slutter ved Bergenhus festning. *Utenfor sentrum, men i Bergen* regnes fra Bontelabo og utover mot Åsane. Hvis en sak utspiller seg flere plasser, enten ved at den utspiller seg i sentrum og utenfor sentrum skal saken kodes under *Saken har ingen eller flere bestemte geografiske beliggenheter*. Likeså hvis saken utspiller seg flere plasser utenfor sentrum, som for eksempel i Åsane og i Fyllingsdalen.

v10 – v15 Tema: Bare et av aspektene i v10 – v15 kan registreres som *1 ja, som det viktigste*. Flere aspekter kan regnes *2 ja, men ikke det viktigste aspektet*.

v10 Handler om tekniske aspekter: For at et tema skal kunne registreres under *tekniske aspekter* må det være direkte tilknyttet til Bybanens fjerde byggetrinn mot Åsane. Trasévalg mot Fyllingsdalen vil da for eksempel havne under *andre aspekter*.

v17 Fotfatter: alternativet *8 journalist ansatt i avisen* skal kun brukes hvis det er valgt *4 kommentar* i v4 *Type innlegg*. Ledere skal kodes som *6 usignert*.

v18 Forfatters kjønn: Hvis innlegget kun er signert med etternavn eller initialer skal innlegget kodes som *usignert*. Ledere kodes også som *usignert*.

v33 Forfatters navn: Fyll inn navn på forfatter, hvis *usignert* i v17 eller v18 skriv *usignert*.